การศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
กนกวรรณ วิวัฒน์ธนศิษฏ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2545
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

กนกวรรณ วิวัฒน์ธนศิษฏ์

31 ก.ค. 2545

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2545

ท 148136

กนกวรรณ วิวัฒน์ธนศิษฏ์. (2545), *การศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ , รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนโดยรวมและจำแนกตามเพศ และเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันในด้านเพศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 1,208 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือวัดที่ใช้คือแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมตามแบบของฮาร์เตอร์ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .9596 วิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมโดยใช้โปรแกรม SPSS สกัดองค์ประกอบด้วยเทคนิคแกนสำคัญ PC และหมุนแกนแบบออโธกอนอลวิธีแวริแมกซ์ และเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. วิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนโดยรวมและจำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม 1 องค์ประกอบ คือ จริยธรรม

2. เปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง พบว่า ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านประหยัด และด้านความกตัญญู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE STUDY OF FACTOR OF MORAL AND VALUE OF PRATHOMSUKSA VI STUDENTS IN BANGKOK METROPOLITAN AREA

AN ABSTRACT

BY

KANOKWON VIVATTANASIT

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Education degree in Educational Measurement

at Srinakharinwirot University

May 2002

Kanokwon Vivattanasit. (2002). *The Study of Factor of Moral and Value of Prathomsuksa VI Students in Bangkok Metropolitan Area.* Master Thesis, M.Ed. (Educational Measurement). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong and Assoc. Prof. Nipa Sripairot.

The Purposes of this research were to study the factor of moral and value of students as a whole and by sex , and to compare the students' moral and value with different sex. The sample of this study was 1,208 Prathomsuksa VI students in Bangkok , Metropolitan area of the year 2001 by using Stratified Random Sampling Method. The instrument for collecting the data consisted of moral and value questionnaire according to Harter. The questionnaire had a reliability of .9596. An SPSS program was used to analyse the factor of moral and value. Principal Component Factoring Technique was used to extract the factor and rotated Crthogonal Rotation by varimax method. And to compare the students' moral and value by sex with repeated measures technique of analysis variance.

The results were as follows :

1. When analyzing the factor of moral and value of the students as a whole and by sex , the researcher found that the students had one factor of moral and value and that was Moral.

2. When comparing the moral and value of each component of the students : both boys and girls, the researcher found that the students' generosity was significantly different at the level of .05 , and the students' discipline, responsibility, honesty, frugality and gratitude were no significantly different at the level of .05

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
สังกัดกรุงเทพมหานคร

ของ

นางสาวกนกวรรณ วิวัฒน์ธนศิษฏ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาภรณ์ หะวานนท์)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ตังคะพิภพ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ เพราะได้รับความกรุณาอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ ประธานคณะกรรมการ และรองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำข้อเสนอแนะ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านอาจารย์เป็นอย่างมาก ขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ดังคะพิภพ กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้ให้คำแนะนำ เสนอแนะ ความถูกต้องของเนื้อหาสาระของงานวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทองห่อ วิภาวิน ดร.ราชันย์ บุญธิมา และอาจารย์ศิริวิมล สุขสมบุญ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา ดร.สุวพร เซ็มเฮง และอาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ ภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูอาจารย์โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง และอาจารย์สมใจ ตั้งศักดิ์ยืน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณถวัลย์ มหิมา อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดจันทร์นอก และคุณศศิธร วชิรกำแหง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนาราม ที่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวและเพื่อน ๆ ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์นี้ ข้าพเจ้าขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ที่อบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และผู้มีพระคุณทุกท่าน

กนกวรรณ วิวัฒน์ธนศิษฏ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	**1**
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	2
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	3
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	3
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	**7**
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	7
	คุณธรรมจริยธรรม	7
	ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม	7
	ลักษณะและแหล่งกำเนิดของจริยธรรม	10
	คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดกับนักเรียน	11
	คุณธรรมจริยธรรมตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา	17
	ลักษณะการวัดคุณธรรมจริยธรรม	41
	การวิเคราะห์องค์ประกอบ	45
	แนวคิดของการวิเคราะห์องค์ประกอบ	45
	จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ	46
	กระบวนการวิเคราะห์องค์ประกอบและแปลความหมาย	47
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
	งานวิจัยในประเทศ	49
	งานวิจัยต่างประเทศ	53
	สมมุติฐานการวิจัย	57
3	**วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า**	**58**
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	58
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	65
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	65

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 67

ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 68

การวิเคราะห์องค์ประกอบ 69

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 69

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมนักเรียนชาย 81

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมนักเรียนหญิง 92

การเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของกลุ่มตัวอย่าง 105

5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ 111

ความมุ่งหมายของการวิจัย 111

สมมุติฐานในการวิจัย 111

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย 111

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 112

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 112

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 112

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล 113

อภิปรายผล 116

ข้อเสนอแนะ 117

บรรณานุกรม 118

ภาคผนวก 127

ประวัติย่อผู้วิจัย 149

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 คุณลักษณะวินัยตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ 19
2 คุณลักษณะความรับผิดชอบตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ 23
3 คุณลักษณะความซื่อสัตย์ตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ 27
4 คุณลักษณะความเมตตากรุณาตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ 31
5 คุณลักษณะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ 33
6 คุณลักษณะความประหยัดตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ 36
7 คุณลักษณะความกตัญญูตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ 40
8 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ใช้ในการทดสอบจำแนกตามขนาดโรงเรียน 59
9 แสดงค่าสถิติพื้นฐานเฉลี่ยของตัวแปรในแต่ละด้านจำแนกตามเพศ 68
10 แสดงค่าสถิติพื้นฐานเฉลี่ยของตัวแปในแต่ละด้าน 69
11 จำนวนองค์ประกอบ ค่าร่วมกัน ค่าไอเกน ค่าร้อยละความแปรปรวน ค่าร้อยละความแปรปรวน สะสม ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 70
12 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (N=1,208) 73
13 ข้อคำถามในองค์ประกอบที่ 1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั้งหมด 77
14 จำนวนองค์ประกอบ ค่าร่วมกัน ค่าไอเกน ค่าร้อยละความแปรปรวน ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสม ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย 81
15 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย (N=600) 85
16 ข้อคำถามในองค์ประกอบที่ 1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย 89
17 จำนวนองค์ประกอบ ค่าร่วมกัน ค่าไอเกน ค่าร้อยละความแปรปรวน ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสม ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง (N = 608) 93
18 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง (N=608) 96
19 ข้อคำถามในองค์ประกอบที่ 1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง 100
20 เปรียบเทียบข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบ 104
21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมในแต่ละด้านของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชายและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง 105
22 การเปรียบเทียบความค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง 107
23 ทดสอบความแตกต่างของคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง 108
24 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนชาย 108

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง หน้า

25 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนชาย 109

26 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนหญิง..... 110

27 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนหญิง 111

28 ค่าค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม 130

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ หน้า

1 ลำดับขั้นวิธีดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 60

2 แสดง Scree test กราฟค่าไอเกน กลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั้งหมด 72

3 แสดง Scree test กราฟค่าไอเกน กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย 84

4 แสดง Scree test กราฟค่าไอเกน กลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง 95

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมไทยที่ผ่านมาพัฒนาทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี เพื่อให้เท่าเทียมกับประเทศทางตะวันตก การจัดการศึกษาจึงยึดปรัชญาตะวันตกและเน้นในแง่ของการสนองความต้องการของสังคม สังคมจึงเป็นสิ่งกำหนดการศึกษา ซึ่งความจริงแล้ว หน้าที่ของการศึกษาจะต้องพัฒนาคนและนำสังคม เพื่อช่วยให้มนุษย์สามารถแก้ปัญหาของสังคมและของมนุษยชาติได้ (พระธรรมปิฎก. 2537 : 6 – 9) แต่สภาพสังคมในปัจจุบันมีปัญหามากมายทั้งปัญหา สังคม เศรษฐกิจ ปัญหาที่สำคัญ ๆ ได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ คอรัปชั่น การว่างงาน ความยากจน สิ่งเสพย์ติด สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ การเมือง การพนัน โจรกรรม โสเภณีเด็ก และปัญหาชุมชนเรียกร้องความเป็นธรรม ปัญหาต่างๆเหล่านี้ เพราะคนในสังคมให้ความสำคัญแต่พัฒนาทางวัตถุ ขาดความสนใจพัฒนาทางด้านจิตใจ การเปลี่ยนแปลงทางวัตถุทำให้ คนสมัยใหม่หลงใหลใฝ่ฝันต่อรูปธรรมที่จะนำความสุขสบายมาให้แก่ตนเอง โดยไม่ได้คำนึงถึง คุณธรรม (เกียรติศักดิ์ อัชยานันท์. 2527 : 12) ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของมนุษย์ ถูกกำหนดโดย สภาพแวดล้อมและเทคโนโลยี ซึ่งมิได้พัฒนาไปในทางที่พึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2522 : 1) พฤติกรรมของบุคคลในสังคม โน้มเอียงไปในทางมักง่ายตามใจตน ละเมิดกฎระเบียบวินัยและหย่อนยานในความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น เพราะการศึกษาพัฒนาแข่งขันความรู้ด้านวิชาการมากกว่า ปลูกฝังระเบียบวินัยและคุณธรรมให้แก่บุคคล ภาพสะท้อนของสังคม ดังกล่าว บ่งบอกว่าการศึกษา ไม่สามารถพัฒนาบุคคลในด้านจิตใจ ให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ (สุภาพ เครือเนตร. 2542 : 13 – 31) การพัฒนาเพียงเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอย่างสงบสุขได้ ดังที่พระธรรมปิฎก (2537 : 106) กล่าวว่า การพัฒนาอย่างมีดุลยภาพที่ครบองค์รวมนั้น ไม่ใช่มีเฉพาะองค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อมกับเศรษฐกิจเท่านั้น ต้องมองสามด้านคือ ชีวิตมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งสามด้านต้องเกื้อกูลประสานกัน และพัฒนาไปพร้อมกัน

แผนพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) (สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. 2541) ที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม มีสาระสำคัญเพื่อ มุ่งพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อให้เป็นกลไกในการพัฒนาคน อย่างเหมาะสมทั้งด้านจิตใจ สังคม สติปัญญา สุขภาพพลาอนามัย และการประกอบอาชีพ เพื่อให้ประชากรในชาติมีนิสัย รักการพัฒนาตนเอง มีหลักศาสนาเป็นครรลองชีวิต มีจิตสำนึกในความเป็นไทย ดำรงชีวิต ในสังคมได้อย่างสันติสุข มีส่วนร่วมรับผิดชอบการพัฒนาที่สมดุล และ ยั่งยืนของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ชุมชน สังคมตลอดจนมนุษยชาติในประชากรโลก และได้กล่าวถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนไทยในอนาคต ด้านจิตใจและสังคม ดังนี้คือ มีวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน มีจริยธรรม มีคุณธรรม มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ร่วมในกระบวนการพัฒนา มีความเป็นไทย ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติ ในหมวด 5 มาตรา 81 รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการศึกษา จึงมีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 4 ได้กล่าวถึง คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานการศึกษา ต้องการให้เกิดกับสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อส่งเสริมและกำกับดูแลตรวจสอบ การประเมินผล และ การประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 27 มาตรฐาน จำแนกได้เป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านปัจจัย และมาตรฐานด้านกระบวนการ สำหรับมาตรฐานด้านผู้เรียน มีมาตรฐานหนึ่งได้กล่าวถึง นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ และมีตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ ที่แสดงว่า นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียนและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความซื่อสัตย์สุจริต

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ประหยัด

ส่วนสำนักการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดเพิ่มตัวบ่งชี้ที่ 5 ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความกตัญญู

จากมาตรฐานดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียน ว่าประกอบด้วยคุณลักษณะใดบ้าง เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาต้องการหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียน เป็นประโยชน์ ต่อผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

4. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมในแต่ละด้านของนักเรียนชายและหญิง

ความสำคัญของการวิจัย

ทำให้ทราบองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการปลูกฝัง ส่งเสริม พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรทางการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 431 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 38,904 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 1,408 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่

1. วินัยและความรับผิดชอบ ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อย ดังนี้
   - 1.1 แต่งกายถูกระเบียบเรียบร้อย
   - 1.2 เข้าคิวทำกิจกรรมต่าง ๆ
   - 1.3 ปฏิบัติตามกฎการเข้าแถว เดินแถว การเข้าห้องประชุม ฯลฯ
   - 1.4 ความตั้งใจที่จะทำงาน
   - 1.5 ปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถและเต็มใจ
   - 1.6 ติดตามผลงานที่ได้กระทำไปแล้ว
   - 1.7 ปรับปรุงแก้ไข
   - 1.8 ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำลงไป
   - 1.9 ตรงเวลาในการนัดหมาย
2. ความซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อย ดังนี้
   - 2.1 ไม่โกงทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตน
   - 2.2 รักษาคำพูดและพูดแต่ความจริง
   - 2.3 ไม่หาผลประโยชน์ในทางที่ผิดให้ตนเอง
   - 2.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

2.5 ไม่โกงเวลาในการเรียน

3. ความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

3.1 ไม่ฆ่า ข่มเหง รังแก ตลอดจนทำร้ายด้วยลักษณะต่างๆต่อมนุษย์และสัตว์

3.2 บริจาคทรัพย์และสิ่งของให้กับผู้ที่ขาดแคลน

3.3 มีอาการทางกาย วาจา ที่แสดงต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ นุ่มนวล

3.4 ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

3.5 ไม่ข่มขู่ ดูหมิ่น เสียดสี พูดจาด้วยความกริ้วโกรธเคียดแค้น

3.6 การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย

3.7 การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยวาจา

3.8 การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยสติปัญญา

4. ความประหยัด

4.1 การรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน รู้จักเก็บออม

4.2 การรู้จักวางแผนการใช้เวลา การทำการบ้าน การทบทวนบทเรียน

4.3 การรู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ของตนและของส่วนร่วมให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. ความกตัญญู

5.1 รู้คุณผู้มีบุญคุณ

5.2 ตอบแทนบุญคุณด้วยสิ่งของ

5.3 ตอบแทนบุญคุณด้วยวาจา

5.4 ตอบแทนบุญคุณด้วยการกระทำ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง วิธีการทางสถิติที่ช่วยจัดกลุ่มตัวแปรหลายๆ ตัว ที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ได้คุณลักษณะที่ต้องการศึกษา โดยพิจารณาจากค่าไอเกน (Eigen Value) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่วิเคราะห์ได้

2. คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียน หมายถึง คุณงาม ความดี ที่มีในจิตใจของนักเรียน เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านจิตใจและการแสดงออก ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดเป็น 5 ด้าน ดังนี้

2.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ

2.1.1 มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรมปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ดังนี้

2.1.1.1 การแต่งกายถูกระเบียบเรียบร้อย คือการแต่งกายด้วย เสื้อ กางเกง กระโปรง ถุงเท้า รองเท้า เข็มขัด ทรงผม เป็นระเบียบเรียบร้อยตามกฎของโรงเรียน รวมทั้งความสะอาดเรียบร้อย ฯลฯ

2.1.1.2 เข้าคิวทำกิจกรรมต่าง ๆ คือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับก่อนหลัง เช่น การเข้าคิวในการตักอาหาร การเข้าคิวซื้อขนมหรือน้ำ การเข้าคิวรับนม

2.1.1.3 ปฏิบัติตามกฎการเข้าแถว เดินแถว การเข้าห้องประชุม คือการเข้าแถวเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่พูดคุยหรือเล่นกันในขณะเข้าแถว การเดินแถว การเข้าห้องประชุม รวมทั้งการรักษาความสะอาดห้องเรียน บริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียน

2.1.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในลักษณะดังนี้

2.1.2.1 ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย

2.1.2.2 ทำงานเต็มความสามารถและเต็มใจ

2.1.2.3 ติดตามผลงานที่ได้ทำแล้ว

2.1.2.4 ปรับปรุงแก้ไขให้ผลงานดีขึ้น

2.1.2.5 ยอมรับผลการกระทำของตนเองทั้งในด้านดีและไม่ดี

2.1.2.6 ตรงต่อเวลาในการนัดหมาย

2.2 ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การแสดงออกในลักษณะดังนี้

2.2.1 ไม่โกงทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตน

2.2.2 รักษาคำพูดและพูดแต่ความเป็นจริง

2.2.3 ไม่หาผลประโยชน์ในทางที่ผิดให้ตนเอง

2.2.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

2.2.5 ไม่โกงเวลาในการเรียน

2.3 ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อ

2.3.1 ความเมตตากรุณา หมายถึง ความรู้สึก หรือการกระทำเกี่ยวกับสิ่ง ต่อไปนี้

2.3.1.1 ไม่ฆ่าหรือไม่ทำร้ายสิ่งมีชีวิตอื่น

2.3.1.2 บริจาคทรัพย์และสิ่งของให้กับผู้ที่ขาดแคลน

2.3.1.3 แสดงอาการทางกาย วาจา ที่แสดงต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพนุ่มนวล

2.3.1.4 ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

2.3.1.5 ไม่ข่มขู่ ดูหมิ่น เสียดสีผู้อื่น

2.3.2 ความเอื้อเฟื้อ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียน ในการช่วยเหลือครูและเพื่อนนักเรียน ด้วยความเต็มใจ ไม่คำนึงถึงความสุขและความทุกข์ของตัวเองที่จะเป็นผลจากการช่วยเหลือนั้น ทำโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ กระทำเนื่องมาจากความเห็นใจผู้อื่นเป็นสำคัญ แบ่งออกได้ดังนี้

2.3.2.1 การช่วยเหลือผู้อื่นทางกำลังกายได้แก่ ช่วยถือของ เดินไปซื้อของให้ผู้อื่น

2.3.2.2 การช่วยเหลือผู้อื่นทางวาจา ได้แก่ ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ช่วยพูดปลอบใจเมื่อเพื่อนได้รับความลำบากเดือดร้อน ฯลฯ

2.3.2.3 การช่วยเหลือผู้อื่นทางสติปัญญาได้แก่ ช่วยแสดงความคิดเห็น ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนและสอนการบ้านให้เพื่อน ฯลฯ

2.4 ประหยัด หมายถึง พฤติกรรมดังนี้

2.4.1 การประหยัดเงิน หมายถึง การรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด เหมาะกับรายรับ มีการเก็บออม ยับยั้งความต้องการของตนอันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม

2.4.2 การประหยัดเวลา หมายถึงการรู้จักวางแผนใช้เวลาของตนเองและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ได้แก่ การใช้เวลาเดินทางไปโรงเรียน เดินทางกลับบ้าน ศึกษาเล่าเรียน ทำแบบฝึกหัด ทบทวนบทเรียน หาความรู้เพิ่มเติม ทำธุรกิจส่วนตัว ใช้เวลาในการนอน การทำงานอดิเรก ช่วยเหลืองานบ้าน ชุมชนและสังคม

2.4.3 การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ หมายถึง การรู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ของตนและส่วนรวมให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด ได้แก่ ประหยัดไฟฟ้า น้ำประปา ของส่วนรวม รักษาซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ให้ใช้งานได้อยู่เสมอ

2.5 ความกตัญญู หมายถึง ความรู้สึกสำนึกหรือการกระทำสิ่งที่เป็นความดีหรือเป็นประโยชน์เพื่อตอบแทนในบุญคุณหรือประโยชน์หรือความดีของผู้อื่นที่มีต่อตน โดยมีพฤติกรรมดังนี้

2.5.1 รู้คุณผู้มีบุญคุณ

2.5.2 ตอบแทนบุญคุณด้วยการกระทำ

2.5.3 ตอบแทนบุญคุณด้วยสิ่งของ

2.5.4 ตอบแทนบุญคุณด้วยวาจาหรือคำพูด

3. แบบสอบถามคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียน หมายถึง แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดลักษณะคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม 5 ด้าน จำนวน 1 ฉบับ คือ แบบสอบถามวัดความมีวินัยและความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณาความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความประหยัด และ ความกตัญญู

4. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับด้านวัดผลการศึกษามาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือผู้ที่มีวุฒิปริญญาโททางการวัดผล หรือจิตวิทยาขึ้นไป จำนวน 5 ท่าน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ จำแนกตามหัวข้อสำคัญดังต่อไปนี้

ก. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. คุณธรรมจริยธรรม
    1.1 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม
    1.2 ลักษณะและแหล่งกำเนิดของจริยธรรม
    1.3 คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดกับนักเรียน
    1.4 คุณธรรมจริยธรรมตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา
    1.5 ลักษณะการวัดคุณธรรมจริยธรรม
2. การวิเคราะห์องค์ประกอบ
    2.1 แนวคิดของการวิเคราะห์องค์ประกอบ
    2.2 จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ
    2.3 กระบวนการวิเคราะห์องค์ประกอบและแปลความหมาย

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ

ก. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. คุณธรรมจริยธรรม

1.1 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน บางคนก็ใช้ควบคู่กันไป จนหลายๆ คน เข้าใจว่า เป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน เช่น เข้าใจว่า คนที่มีคุณธรรมสูง ก็คือคนที่มีจริยธรรมสูง แต่ความเป็นจริงแล้วไม่เป็นเช่นนั้น คนที่มีคุณธรรมสูง อาจจะมีจริยธรรมต่ำก็ได้ คำสองคำนี้จึงใช้แทนกันไม่ได้ จากคำกล่าวดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมความหมายของคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งนักปรัชญา นักการศึกษา นักจิตวิทยา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

นักปรัชญาชาวต่างประเทศได้ให้ความหมายของคุณธรรม ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Virtue ไว้ เช่น

ไตตัส (Titus. 1936 : 200) กล่าวว่า คุณธรรมเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของอุปนิสัย เป็นคุณภาพหรือนิสัยของมนุษย์ซึ่งคนทั่วไปชมเชยและเห็นคุณค่า เป็นการจัดระเบียบจนเป็นนิสัยของแรงกระตุ้นทางจิตใจ เป็นเจตคติ หรือรูปแบบแสดงออกซึ่งคุณค่า ความดีทางศีลธรรม

วอลเตอร์และคนอื่นๆ (Walters and Others. 1966 : 801) กู๊ด (Good. 1973 : 641) และพจนานุกรมของลองแมน (Longman Dictionary of Contemporary English. 1978 : 1226) ซึ่งให้ความหมายของคุณธรรมไว้ 2 ประการ ที่สอดคล้องกัน คือ

1. คุณธรรม หมายถึง ความดีงามของลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมที่ได้กระทำจนเคยชิน

2. คุณธรรม หมายถึง คุณภาพที่บุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความประพฤติและศีลธรรม

ส่วนนักปรัชญา นักการศึกษา และนักการศาสนาในประเทศไทย ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้เช่นเดียวกัน ดังที่

พระราชวรมุนี (2527 : 37) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นคุณความดีงาม สภาพที่เกื้อกูล

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2526 : 9) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดี ของบุคคล ที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยมีเป้าหมายว่าเป็นการกระทำความดี หรือพฤติกรรมที่ดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ความเสียสละ ความมีน้ำใจงาม ความเกรงใจ ความยุติธรรม ความรักเด็กและรักเพื่อนมนุษย์ และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2531 : 190) ได้ให้ความหมายของคุณธรรม ไว้ว่า สภาพคุณงามความดี

มลิวัลย์ บำรุงการ (2531 : 11) สรุปไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่สั่งสมอยู่ในจิตใจมนุษย์ โดยผ่านประสบการณ์จากการได้สัมผัส ซึ่งแสดงออกมาจากการกระทำทางกาย วาจาและใจ ของแต่ละบุคคล เป็นสิ่งที่มีคุณประโยชน์ต่อตนเองผู้อื่น เป็นผลในการประพฤติปฏิบัติและคิดในทางที่ถูกต้องดีงาม

ยนต์ ชุ่มจิต (2531 : 139) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้อง ซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ซึ่งพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น หรือทั้งตนเองและผู้อื่น

เจริญ ไวรวัจนกุล (2531 : 144) อธิบายว่า คุณธรรม คือ มโนธรรม อันเป็นสำนึกแห่งความดี เกิดจากการไตร่ตรองด้วยเหตุผล จนสามารถตัดสินใจได้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดงาม แล้วมุ่งมั่นอยู่กับสิ่งดีงามจนเคยชิน เป็นคนที่มีคุณธรรมเป็นกิจนิสัย และลักษณะนิสัย

ลัดดา เสนาวงษ์ (2532 : 59) ได้ให้ความหมาย ของคุณธรรมว่า คือ ความดีงามต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละคน และยึดถือปฏิบัติจนเป็นนิสัย

สุวรรณา วชิรปราการสกุล (2533 : 9) ที่กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่สั่งสมอยู่ในจิตใจมาเป็นเวลานาน โดยอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้และความเคยชิน ซึ่งแสดงออกทางกายวาจาใจ เป็นลักษณะที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อตัวบุคคลที่ได้ประพฤติปฏิบัติ และคิดในทางที่ถูกต้องดีงาม

วิไลวรรณ ชินพงษ์ (2539 : 9) สรุปไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่เกี่ยวกับคุณงามความดี ที่เกิดจากการกระทำของบุคคล ที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยมีเป้าหมายว่า เป็นการกระทำความดีและเป็นพฤติกรรมที่ยอมรับของสังคม

จากความหมายของคุณธรรมตามทัศนะของบุคคลต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่สังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม ซึ่งเกิดจากและการศึกษา การปฏิบัติ ฝึกอบรม การกระทำ จนเคยชินเกิดเป็นลักษณะนิสัย เป็นสิ่งที่มีคุณประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม

ส่วนคำว่า "จริยธรรม" นั้น มีนักการศึกษานักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้มากมาย ซึ่งจะกล่าวถึงพอสังเขปดังนี้

นักปรัชญาและจิตวิทยาชาวต่างประเทศได้ให้ความหมายของจริยธรรม ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Morality ไว้ เช่น

บราวน์ (Brown. 1968 : 411 – 414) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า คือ ระบบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกแยะการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด

แอตคินสัน (Atkenson. 1969 : 10) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นเขตของความเชื่อในสังคมหนึ่ง ๆ เกี่ยวกับอุปนิสัย และความประพฤติว่าอะไรเป็นสิ่งที่คนทั้งหลายพยายามที่จะประพฤติปฏิบัติ

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 4 – 5) กล่าวว่า จริยธรรมมีพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมิได้หมายถึง กฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ไม่มีการขัดแย้งเป็นอุดมคติ ดังนั้นพันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

พจนานุกรมของลองแมน (Longman Dictionary of Contemporary. 1978 : 214) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรมว่าเป็นความถูกต้อง หรือ ความบริสุทธิ์ของพฤติกรรมของการกระทำสิ่งหนึ่ง ๆ

ส่วนนักปรัชญา นักการศึกษา และนักการศาสนาในประเทศไทย ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้เช่นเดียวกัน ดังที่

พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2528 : 7) ได้ให้ความหมายจริยธรรมว่า หมายถึง มรรค คือ วิธีปฏิบัติสายกลาง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ บางครั้งก็เรียกว่า ไตรสิกขา คือ การศึกษา 3 ประการ อันได้แก่ศีล สมาธิ ปัญญา จริยธรรม หรือ พรหมจรรย์ และไตรสิกขา ทั้งหมดนี้เป็นทางปฏิบัติ เพื่อนำมนุษย์ไปสู่จุดหมายในชีวิต

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2531 : 217) ได้ให้ความหมาย จริยธรรมว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2522 : 5) ข้อสรุปจากการสัมมนา ได้ให้ความหมายจริยธรรม คือ แนวทางความประพฤติและการปฏิบัติ เพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิต อันทรงคุณค่าพึงประสงค์

สุวรรณา วชิรปราการสกุล (2533 : 11) สรุปจริยธรรมว่า หมายถึงแนวทางในการปฏิบัติ อันเป็นลักษณะที่สังคมต้องการ และประเมินแล้วว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งผู้กระทำก็จะได้รับความ

พึงพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสวก สุระประเสริฐ (2529 :15) ปรองชน พูลสวัสดิ์ (2531:11) สุเชษฐ์ คำนุชนารถ(2533:12)

จากความหมายของจริยธรรมในทัศนะของบุคคลต่างๆ ดังได้กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่าจริยธรรม หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆที่ควรกระทำเพื่อความสงบสุขและเป็นที่ยอมรับของสังคม

1.2 ลักษณะและแหล่งกำเนิดของจริยธรรม

1.2.1 ลักษณะทางจริยธรรม

ลักษณะต่างๆของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมได้มีผู้กล่าวถึงในลักษณะต่างๆ กันดังนี้

บราวน์ (Brown. 1968) แบ่งจริยธรรมออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้
2. ด้านความรู้สึก
3. ด้านความประพฤติปฏิบัติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก (2520 : 4 – 6) ได้เสนอลักษณะจริยธรรมของบุคคลว่า ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 4 ส่วน คือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ว่า การกระทำสิ่งใดดีควรกระทำ สิ่งใดไม่ควรกระทำ ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมขึ้นอยู่กับอายุและระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญา ความรู้เชิงจริยธรรมสามารถเรียนรู้ โดยเฉพาะในช่วงอายุ 2 – 10 ปี จะได้รับการปลูกฝังมากเป็นพิเศษ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องของการเรียนรู้เนื้อหาของจริยธรรมนั่นเอง

2. ทัศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ทาง จริยธรรมว่าชอบหรือไม่ชอบเพียงใด ทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนใหญ่ จะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้นๆ และสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้ แม่นยำกว่าความรู้เชิงจริยธรรม ทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังของการกระทำ

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรม แบ่งเป็น 2 จำพวก

จำพวกแรก การกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุน เช่นการให้ทานการช่วยเหลือผู้อื่น

จำพวกที่สอง พฤติกรรมเป็นสถานการณ์ที่ยั่วยุให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์ เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง คะแนน ลักขโมย เป็นต้น

กรมวิชาการ (2523 : 3) แบ่งจริยธรรมออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ คือ ความเข้าใจในเหตุผลและสามารถแยกแยะตัดสินว่าอะไรถูกต้องได้ด้วยการคิด

2. ทางด้านอารมณ์ คือ ความพอใจ ศรัทธาเลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับ จริยธรรมมาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ

3. ด้านพฤติกรรมแสดงออก คือ พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินการกระทำ จะถูกหรือผิด เชื่อว่าได้รับอิทธิพลจากความรู้และด้านอารมณ์ และบางส่วนขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความรุนแรงของการบีบคั้นของสถานการณ์ที่รุมเร้าบุคคลนั้น

1.2.2 แหล่งกำเนิดของจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจนปัจจนึก (2520 : 6 – 11) ได้กล่าวถึงแหล่งกำเนิดของจริยธรรมของบุคคล มีต้นเหตุมาจากอิทธิของสังคมมากกว่าอิทธิพลของพันธุกรรม บุคคลที่เกิดมาในสังคม จะเรียนรู้และยอมรับจริยธรรมประเพณีในสังคมของตน ซึ่งแตกต่างจากจริยธรรมประเพณีของสังคมอื่น ไม่มากก็น้อย สังคมเป็นแหล่งกำเนิดที่สำคัญของจริยธรรมของบุคคล รากฐานทางจริยธรรมจะเริ่มก่อตัวตั้งแต่แรกเกิดในช่วงต้นของชีวิต เด็กจะได้รับการปลูกฝังจริยธรรมมากกว่าในช่วงอื่น ๆ ของชีวิต โดยเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลอื่นทีละน้อย กลุ่มบุคคลที่รับผิดชอบในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็กมากที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัว รองลงมาคือ โรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนประถม นอกจากนี้ สื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งมีส่วนในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็ก เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากผู้อื่น โดยที่ผู้อื่นตั้งใจที่จะสั่งสอนสิ่งนั้น หรือไม่ตั้งใจสั่งสอนก็ตามส่วนมากแล้วเด็ก จะเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้ใหญ่ไม่ได้ตั้งใจจะสั่งสอน และเด็กยังเลียนแบบลักษณะพฤติกรรมของผู้ใหญ่ การเลียนแบบลักษณะและการกระทำของบุคคลอื่นเป็นบ่อเกิดของการยอมรับทั้งลักษณะดีและลักษณะไม่ดีจากบุคคลอื่นได้ง่าย และเกิดอย่างกว้างขวางในสถานการณ์ทั่วไป ตั้งแต่เลียนแบบบิดามารดาของตน ไปจนถึงวัยรุ่นเลียนแบบดาราภาพยนต์ การเลียนแบบมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากบทบาทของสื่อมวลชนในการปลูกฝังจริยธรรมในโลกปัจจุบัน

1.3 คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดกับนักเรียน

ชำเลือง วุฒิจันทร์. (2424 : 28 - 31) ได้กล่าวถึง จริยธรรมในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีจุดมุ่งหมายให้เกิดผลแก่ผู้เรียน ดังนี้

1. มีคุณสมบัติที่ต้องการเน้น เช่นความเสียสละ ความมีวินัยในตนเอง ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน การรู้จักคิดวิจารณ์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ฯลฯ

2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น มีสุขนิสัยส่วนตัวและส่วนรวมทั้งทางกายและจิตใจ รู้กฎหมายที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน มีความรู้และทักษะในการหา การใช้และออมทรัพย์ ฯลฯ

3. มีชีวิตที่สงบสุข เช่น รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อม และวิทยาการใหม่ ๆ เข้าใจและศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ และนำหลักธรรม มาใช้ในชีวิตประจำวัน ฯลฯ

4. เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ เช่น เชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้คุณค่า ชื่นชมและรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ ฯลฯ

โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา จัดมวลประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ประกอบด้วยภาษาไทยและคณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตว่าด้วย กระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม กล่าวถึง ปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วย กิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนา และสร้างนิสัย

กลุ่มที่ 4 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วย ประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานและความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยมีขอบเขตครอบคลุมการพัฒนาบุคลิกภาพในด้านจริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม พลศึกษาและความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันโดยสงบสุขเป็นสำคัญ

วิชาจริยศึกษามีหัวข้อที่สอนตั้งแต่ ป. 1 - 6 รวม 30 ข้อ คือ

1. การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลและสัตว์
2. ความเมตตากรุณา
3. ความไม่โลภและไม่ขโมย
4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ
5. การไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น
6. การรู้จักพอดี
7. การไม่พูดปด ไม่บิดเบือน ไม่อำพรางความจริง การไม่ยุยงให้เกิดความแตกแยกและการไม่พูดคำหยาบ
8. การมีสัจจะและความจริงใจ
9. การไม่ลอง และเสพสิ่งเสพย์ติดให้โทษ
10. ความเป็นผู้มีสติ รู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้สึกผิดชอบชั่วดี
11. ความเป็นผู้มีเหตุผล
12. ความละอายและความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว
13. ความขยันหมั่นเพียร
14. ความอดทนอดกลั้น
15. ความกล้าหาญ และความเชื่อมั่นในตนเอง
16. ความกตัญญูกตเวที
17. ความซื่อสัตย์สุจริต
18. การทำใจให้สงบ มีสมาธิและอารมณ์แจ่มใส
19. ความไม่เห็นแก่ตัว
20. ความประณีตละเอียดถี่ถ้วน
21. ความรับผิดชอบ
22. ความมีน้ำใจเป็นธรรม ไม่ลำเอียง

23. ความมีระเบียบวินัย และการตรงต่อเวลา

24. การยอมรับความเปลี่ยนแปลง

25. มารยาทและนิสัยส่วนบุคคลในการกิน นอน ขับถ่าย แต่งกายและสังคมระหว่างเพศ

26. มารยาทในการแสดงความเคารพ การขออภัย การแสดงความขอบคุณ การขอความช่วยเหลือ การปฏิเสธ การแสดงความไม่เห็นด้วย การแสดงความยินดี การแสดงความเสียใจ การเล่น การพักผ่อนหย่อนใจ

27. หลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ความสามัคคี ความเสียสละ การให้อภัย ความเอื้อเฟื้อ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ความเห็นอกเห็นใจ

28. ความเป็นผู้มีวัฒนธรรม และปฏิบัติตามประเพณีนิยม

29. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

30. การแก้ไขข้อบกพร่องการปฏิบัติทางจริยธรรม ได้แก่ ผิดศีลธรรม ระเบียบกฎหมาย และจารีตประเพณี

ในการสอนจริยศึกษาหลักสูตรนี้กำหนดจุดประสงค์เฉพาะไว้ 2 ข้อ คือ

1. ให้สามารถควบคุมกาย วาจา ใจ อยู่ในขอบเขตที่ดีงาม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ทั้งสามารถสร้างประโยชน์แก่ตนและสังคมได้

2. ให้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน และปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย

กีรติ บุญเจือ (2538 : 99) ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณของ นักเรียน ดังนี้

1. พึงหาโอกาสเรียนรู้ให้เข้าใจวิธีการใช้เหตุผลและขอบเขตของเหตุผลโดยเร็วที่สุดตามวัยและระดับการศึกษา

2. พึงยอมรับทุกอย่างด้วยเหตุผล พึงรับพิจารณาความคิดทุกอย่างที่มีเหตุผล ด้วยความเคารพแม้ตนเองจะยังไม่เห็นด้วยกับเหตุผลนั้น

3. พึงเคารพความคิดที่มีเหตุผลของตนเองและผู้อื่น ในทางปฏิบัติ พึงหาทางประนีประนอมความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อหาทางสายกลางซึ่งทุกฝ่ายจะได้บ้าง เสียสละบ้าง

4. พึงถือว่าการศึกษาเล่าเรียน มิใช่การกอบโกยหาวิธีได้เปรียบ เสียเปรียบคนอื่น ในสังคม แต่การศึกษา คือ การสร้างบุคลิกภาพ จึงไม่พึงแข่งขันและกีดกันซึ่งกันและกัน

5. พึงถือว่าชีวิตในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตจริง ไม่ใช่ชีวิตชั่วคราวเหมือนในรถโดยสารหรือเรือโดยสาร

6. พึงสร้างสังคมในสถานศึกษาให้เป็นสังคมในอุดมการ ที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขได้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ

7. พึงมีความสุจริตในการทำงานที่ครูอาจารย์มอบหมายในการศึกษา เช่น การบ้าน ทำแบบฝึกหัด การทำรายงานในเรื่องต่าง ๆ และในการสอบ

8. พึงถือว่าเกียรติย่อมอยู่เหนือผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น

9. พึงฝึกน้ำใจนักกีฬาในการแข่งขันทุกประเภท

10. พึงให้เกียรติครูอาจารย์ และเพื่อนเสมอ

11. พึงถือว่าสิทธิจะต้องแลกเปลี่ยนกับหน้าที่และความรับผิดชอบเสมอ

แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540–2544) (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. 2541) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนไทยในอนาคตไว้ดังนี้

1. ด้านจิตใจและสังคม มีวินัย มีความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน มีจริยธรรม มีคุณธรรม มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ร่วมในกระบวนการพัฒนามีความเป็นไทยร่วมอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมไทยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ด้านสติปัญญา คิดกว้าง คิดไกล ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ รักการประดิษฐ์คันคว้า รู้เท่าทันวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

3. ด้านสุขภาพพลานามัย มีสุขภาพจิตดี เจริญเติบโตสมวัย ร่างกายแข็งแรง ปลอดจากโรคภัยที่ป้องกันได้ ปราศจากสารพิษและสารเสพย์ติด

4. ด้านการประกอบอาชีพ มีทักษะ มีคุณธรรม และเจตคติที่ดีต่อการประกอบสัมมาชีพ และสามารถสร้างและพัฒนาสัมมาชีพ

สุภาพ เครือเนตร (2542 : 21) กล่าวว่าการศึกษาที่จะสามารถพัฒนาชีวิตบุคคลได้สมบูรณ์ขึ้นเป็นบุคคลที่สังคมต้องการ จะต้องใช้เครื่องมือที่เป็นกระบวนการมาพัฒนาหลายๆด้านอย่างน้อย 3 ด้าน 3 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการพัฒนาจิตใจ ตามวิธีการของทางศาสนา จุดประสงค์ที่ต้องการ คือ เป็นบุคคลที่มีวินัยคุณธรรม สติ สมาธิ ปัญญา

2. การบวนการศึกษาเล่าเรียน โดยการเน้นการศึกษาเล่าเรียนด้วยตนเอง จุดประสงค์ที่ต้องการ คือ เป็นบุคคลที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ เพื่อนำความรู้มาพัฒนาตน

3. ด้านกระบวนการทำงาน ด้วยการให้ปฏิบัติงานจริงที่เหมาะสมกับวัย จุดประสงค์ที่ต้องการ คือ เป็นบุคคลที่มีนิสัยทำงานด้วยใจรัก เพื่อเป็นนักสร้างงาน สร้างผลผลิต ส่งเสริมเศรษฐกิจมั่นคง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 11–13) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สรุปเป็นสาระสำคัญได้ดังนี้

ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข

คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมี *คุณภาพ* มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

คนเก่ง คือ คนที่มี *สมรรถภาพสูง* ในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มี

ภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือ คนที่มี *สุขภาพ* ดีทั้งกายและจิตใจ เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพ ปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัพภาพ

เป้าหมายของการเรียนที่สมบูรณ์ จึงต้องทำให้ผู้เรียนเก่งเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ***ดี*** คือ ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด กตัญญู รู้หน้าที่ ***มีสุข*** คือ สุขกายและใจ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 7 – 12) ได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เป็นตัวบ่งชี้ในการประเมินเด็กดี-มีความสุข โดยได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียนไว้ 12 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 1 มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา
2. ซื่อสัตย์สุจริต (และจรรยาบรรณในวิชาชีพสำหรับระดับอาชีวศึกษา)
3. มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
4. ประหยัด ใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างประหยัดและคุ้มค่าทั้งของตนเองและส่วนรวม

มาตรฐานที่ 2 เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย

ตัวบ่งชี้ที่

1. เคารพและรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่และร่วมกิจกรรมของครอบครัว
2. รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
3. มีความรู้และปฏิบัติตนตามกฎหมายไม่เป็นปัญหาของสังคม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
4. ร่วมกิจกรรมในการพัฒนาโรงเรียนและท้องถิ่น
5. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

มาตรฐานที่ 3 มีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้ที่

1. รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองและสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
2. ปฏิบัติให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
3. ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

มาตรฐานที่ 4 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาน มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้ที่

1. สามารถจำแนกประเภทข้อมูลเปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด
2. สามารถประเมินค่าความเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี-ข้อเสีย ความถูก-ผิด ระบุเหตุ-ผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม
3. มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้

มาตรฐานที่ 5 มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ที่

1. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์ กลุ่มวิชา / หมวดวิชาที่สำคัญตามเกณฑ์มาตรฐาน (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ คอมพิวเตอร์)
2. มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารและทักษะการสื่อสารเชิงเทคโนโลยี
3. มีทักษะพื้นฐานการคิดคำนวณ

มาตรฐานที่ 6 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่

1. มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล
2. รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุดแหล่งความรู้ สื่อ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน
3. สามารถสรุปประเด็นการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้อง

มาตรฐานที่ 7 เห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปะและวัฒนธรรมที่ดีของไทย

ตัวบ่งชี้ที่

1. รู้จักท้องถิ่น รักและร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. มีความรู้ ความเข้าใจในภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาของท้องถิ่น และนำมาใช้ได้
3. ชื่นชมและสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นและของไทย

มาตรฐานที่ 8 รู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่

1. รู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ข้อดี ข้อด้อยของตนเอง และพยายามปรับปรุงตนเอง
2. เป็นตัวของตัวเอง มีความมสนใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น
3. รู้กาลเทศะในการใช้คำพูด กิริยามารยาทและการแต่งกาย
4. สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทาง ตัดสินใจ และแก้ปัญหาของตนเองได้

มาตรฐานที่ 9 มีทักษะในการทำงานรักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้ที่

1. สามารถวางแผนงาน ปฏิบัติตามแผน และบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน พัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุข และภูมิใจในผลงานของตน
3. มีความสามารถในการจัดการ และทำงานเป็นกลุ่มได้
4. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่

1. มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน
3. ร่าเริง แจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อน และบุคคลทั่วไป
4. รู้จักดูแลสุขภาพ และป้องกันตนเองจากอุบัติภัย

มาตรฐานที่ 11 ปลอดภัยจากสิ่งเสพย์ติดให้โทษและสิ่งมอมเมา

ตัวบ่งชี้ที่

1. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพย์ติดและสิ่งมอมเมา
2. ไม่เสพติดสิ่งเสพย์ติดและปลอดจากสิ่งมอมเมา
3. ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพย์ติดและสิ่งมอมเมา

มาตรฐานที่ 12 มีสุนทรีภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา

ตัวบ่งชี้ที่

1. ร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์และกีฬา
2. มีความชื่นชมในด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์และกีฬา
3. มีลักษณะนิสัยด้านการออกกำลังกาย และกีฬา

1.4 คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา

นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. วินัย ความรับผิดชอบ
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
4. ประหยัด ใช้สิ่งของและทรัพย์สินอย่างประหยัดและคุ้มค่าทั้งของตนเองและส่วนรวม
5. มีความกตัญญู

1.4.1 เอกสารที่เกี่ยวกับวินัย ความรับผิดชอบ

1.4.1.1 เอกสารที่เกี่ยวกับวินัย

คำว่า "วินัย" มีผู้ให้ความหมายไว้หลายลักษณะ ได้แก่

วินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับปฏิบัติ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2531 : 756)

ภิญโญ สาธร (2523 : 402) กล่าวว่า ระเบียบ วินัย หมายถึง ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้นให้นักเรียนปฏิบัติตาม

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 248) กล่าวว่า วินัยมักจะหมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่ง หรือระเบียบข้อบังคับที่ใช้ควบคุมความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบ

ชม ภูมิภาค (2525 : 134) กล่าวว่า วินัยเป็นความสามารถในการบังคับตนเอง ให้ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์นั้นๆ เห็นว่า การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบต่างๆ นั้น มีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมโดยส่วนรวม มิใช่ปฏิบัติตามระเบียบและกฎเกณฑ์เพราะกลัวถูกลงโทษ กลัวถูกตำหนิติเตียน กลัวถูกคนมอง แต่สิ่งที่บังคับให้ทำตามกฎเกณฑ์และระเบียบ คือ จิตใจของผู้กระทำเอง ไม่ว่าจะอยู่ต่อหน้าหรือลับหลังผู้อื่น ซึ่งเรียกว่า เป็นวินัยในตนเอง

ปัญจา สดสง่า (2531 : 5) วินัย หมายถึง การที่นักเรียนปฏิบัติด้วยความเรียบร้อยอยู่ในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติที่โรงเรียนได้บัญญัติขึ้นใช้ในโรงเรียน

บุญพา มิลินทสูต (2532 : 6) วินัยนักเรียน หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เพื่อความสงบสุขในชีวิตแห่งตน และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

ประเภทของวินัย จากความหมายของวินัยข้างต้น จึงอาจแบ่งประเภทวินัยได้เป็น 2 ประเภทได้แก่

วินัยภายนอก หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งประพฤติปฏิบัติโดยเกรงกลัวอำนาจหรือการถูกลงโทษ เป็นการปฏิบัติที่บุคคลดังกล่าว ไม่มีความเต็มใจ ตกอยู่ในภาวะจำยอม ถูกควบคุม

วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับตนขึ้น โดยสมัครใจไม่มีใครบังคับหรือถูกควบคุมจากอำนาจใดๆ และข้อประพฤติปฏิบัตินี้ต้องไม่ขัดกับความสงบสุขของสังคม

วินัยทั้งสองประเภทมีความสัมพันธ์กันกล่าวคือ วินัยภายนอกเป็นสิ่งจำเป็นในกรณีต้องการเสริมสร้างปลูกฝังลักษณะวินัยอย่างใดอย่างหนึ่งโดยรวดเร็ว ทั้งนี้อาจใช้การออกกฎหมาย คำสั่งต่างๆ ให้บุคคลปฏิบัติตาม วินัยภายนอกส่วนใหญ่จะกระทำกับเด็กและวัยรุ่น ที่ยังไม่บรรลุวุฒิภาวะอย่างเพียงพอต่อการมีวินัย หรือกระทำในกรณีที่เกิดวิกฤตการณ์ทางวินัย สำหรับวินัยภายในนั้นเป็นผลต่อเนื่องจากวินัยภายนอกกล่าวคือเสริมสร้างวินัยประเภทนี้จะใช้เวลาระยะยาวซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดกับบุคคลในวัยผู้ใหญ่ วินัยดังกล่าวเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะปรากฏติดตัวบุคคลนั้น ๆ ไปโดยตลอด วินัยภายในเป็นวินัยที่มีความสำคัญและต้องการให้เกิดขึ้นมากที่สุดสำหรับกลุ่มคนในสังคม

คุณลักษณะของบุคคลที่รักษาระเบียบวินัย

กระทรวงศึกษาธิการ (ณัฏฐพงษ์ เจริญพิทย์. 2526 : 15 ; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2523 : 146 – 157. *แนวทางพัฒนาจริยธรรม*) ได้กล่าวถึงขอบข่ายผู้ที่รักษาระเบียบวินัย ไว้ว่ามีลักษณะดังนี้

พฤติกรรมการรักษาระเบียบภายนอก

1. การรักษาระเบียบวินัยในการบริโภค ได้แก่ การรับประทานอาหารให้ถูกหลักอนามัยและสุขวิทยามีมารยาทเรียบร้อยในการรับประทานอาหาร เช่น ไม่รับประทานอาหารในที่ไม่สมควร ไม่รับประทานมูมมาม ฯลฯ

2. การรักษาระเบียบวินัยในการอุปโภค ได้แก่ การรักษาร่างกาย เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และเครื่องใช้ให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย

3. การรักษาระเบียบวินัยต่อสถานที่ ได้แก่ การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งในสำนักงาน วัดวาอาราม สถานที่ราชการ และสาธารณสถานต่าง ๆ เช่น ถนน แม่น้ำ ลำคลอง โรงมหรสพ รถโดยสาร สวนสาธารณะ ฯลฯ และประพฤติปฏิบัติตามกฎและข้อบังคับของสถานที่นั้น ๆ

4. การรักษาระเบียบวินัยในการปกครอง ได้แก่ การสร้างวินัยเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติและมีการปกครองดี มีจรรยา มีวินัย เอาใจใส่กวดขัน ปรับปรุงระเบียบให้มีมาตรฐาน ควรแก่ความนิยมนับถือ และถือปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง

พฤติกรรมการรักษาระเบียบวินัยภายใน ได้แก่ การแต่งและควบคุมท่วงทีกริยาวาจาและใจให้หมดจดงดงาม ด้วยการเว้นชั่ว ประพฤติชอบทั้งต่อหน้าและลับหลัง ได้แก่ ระเบียบท่วงที ระเบียบกิริยา ระเบียบวาจา และระเบียบใจ

ตาราง 1 คุณลักษณะมีวินัยตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ

คุณลักษณะมีวินัย	กิญโญ สาธร	ชม ภูมิภาค	ปัญจา สดสง่า	บุญเพา มีสินทสตู	กระทรวงศึกษาธิการ	รวม
1. มีมารยาทในการรับประทานอาหาร					/	1
2. ไม่รับประทานอาหารในที่ไม่สมควร					/	1
3. ไม่รับประทานอาหารมูมมาม					/	1
3. รักษาร่างกาย เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และ เครื่องใช้ให้สะอาด					/	1
4. แต่งกายให้ถูกระเบียบเรียบร้อย	/	/	/	/	/	5
5. รักษาความสะอาดของห้องเรียน บริเวณโรงเรียน					/	1
6. ประพฤติปฏิบัติตามกฎและข้อบังคับของโรงเรียน	/	/	/	/	/	5

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 1 สามารถสรุปคุณลักษณะมีวินัยที่มีผู้กล่าวตรงกันมาก คือการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่โรงเรียนหรือสังคมกำหนดขึ้นให้นักเรียนหรือบุคคลได้ปฏิบัติ เพื่อความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียนและสังคม

1.4.1.2 เอกสารที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบ ไว้ต่าง ๆ ดังนี้

บราวเน และคอห์น (Browne and Cohn. 1958 : 58) กล่าวถึงความรับผิดชอบว่า ได้แก่ ความไว้วางใจได้ ความคิดริเริ่ม ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค การทำงานแข็งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาทำให้ดีกว่าเดิม และ ผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน คือ ผู้ที่สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา

ฟลิฟโพ (Flippo. 1966 : 122) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบไว้ว่า เป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

ชวาล แพรัตกุล (2514 : 33) ได้แปลความหมายความรับผิดชอบออกมาในรูปของพฤติกรรมไว้ว่า หมายถึงความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้กระทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง อย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุสำเร็จ

จรูญ สุภาพ (2520 : 84) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ คือการยอมรับและรู้สำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก ไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่นและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรับผิดชอบนี้เป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติตามหน้าที่ของตน โดยไม่ต้องมีการบังคับเข้มงวดจากผู้อื่น

จรรจา สุวรรณทัต และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521 : 24) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองดี ที่สำคัญเป็นลักษณะที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น สงบสุข และยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศด้วย

ชำนาญ นิศารัตน์ (2524 : 53) ได้ให้ความหมายว่า ความรับผิดชอบ คือการยอมรับรู้ และสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก ไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่นและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรับผิดชอบนี้ เป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติ สอดคล้องกับกฎจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุม อย่างเข้มงวดจากผู้อื่น

วัฒนา สิงหสัมฤทธิ์ (2527 : 5) ให้ความหมายความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานว่า หมายถึงการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรค ไม่ย่อท้อมีความละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง พยายามปรับปรุงให้ดีขึ้น รู้จักวางแผนงาน และป้องกันความบกพร่องเสื่อมเสียในวงงานที่ตนรับผิดชอบ

บุญพา มิลินทสูต (2532 : 6) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงออกถึงความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของนักเรียน หรือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเล่าเรียนและสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย และยอมรับผลการกระทำ

เชนิสา ชื่นสุวรรณ (2539 : 34) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ เป็นบุคลิกภาพของบุคคลที่แสดงออกด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความมั่นใจในตัวเอง รักงานตรงต่อเวลา และพยายามปรับปรุงแก้ไขให้งานสำเร็จกล้ารับผลการกระทำของตนเองทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย และมีคำพูดที่เชื่อถือได้

สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2541 : 22) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน พยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถและละเอียดรอบคอบ รวมทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

คุณลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

แคทเทล (อภิสิทธิ์ วงษา. 2517 : 6 -- 27 : อ้างอิงจาก Cattell. 1963. *Mannual for the Jr – Sr High School Personality Questionnaire,HSPQ Form A*) กล่าวว่าลักษณะของผู้มีความรับผิดชอบ มีดังนี้

ตรงต่อเวลา พยายามทำงานให้สำเร็จ ติดตามผลงานเสมอ ยอมรับความผิดพลาด รักษาชื่อเสียงของตนเอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ตั้งใจทำงานพิถีพิถัน ชอบความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความอดทนอดกลั้น ไม่ชอบความโลเล พยายามทำงานให้ดี มีการวางแผนการทำงาน รู้จักตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงาน

กระทรวงศึกษาธิการ (ณัฐฐพงษ์ เจริญพิทย์. 2526 : 11 ; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2523:146. *แนวทางพัฒนาจริยธรรม*) ได้กล่าวถึงขอบข่ายพฤติกรรมผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้ว่ามีลักษณะดังนี้

1. เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลของงานนั้น ๆ
2. ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว
3. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์และมีวินัยในตนเอง
4. มีอารมณ์หนักแน่น เมื่อเผชิญกับอุปสรรค
5. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
6. มีความเพียรพยายาม
7. มีความละเอียดรอบคอบ
8. ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่
9. ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม
10. ตรงต่อเวลา
11. ยอมรับผลของการกระทำของตน

สมพงษ์ ติรพัฒน์ (2527 : 15–20)ได้จัดกลุ่มพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบไว้ 7 ประการ คือ

1. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ
2. กล้าเผชิญกับความจริง
3. รักษาสิทธิและหน้าที่ของตน

4. ปฏิบัติตามระเบียบโดยเคร่งครัด

5. คอยติดตามผลงานเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น

6. มีความซื่อสัตย์ไว้ใจได้

7. รักษาทรัพย์สมบัติส่วนรวมเหมือนของตน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539 : 83 – 95) กล่าวว่า คนที่มีความรับผิดชอบ มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด และสุดกำลังความสามารถ ไม่ว่าจะต้องเผชิญอุปสรรคมากน้อยเพียงใด

2. ทำงานเสร็จและทันเวลาที่กำหนดโดยไม่มีการควบคุม

3. กล้ารับในส่วนที่เป็นความรับผิดชอบของตน

4. เอาจริงเอาจังและขยันขันแข็ง

5. ไม่ทิ้งงานไปกลางคัน ถึงแม้ว่าจะเป็นงานที่ตนไม่ชอบ

6. ไม่ผัดวันประกันพรุ่งหรือทิ้งปัญหาไว้

7. ไม่โทษผู้อื่นหากงานนั้นไม่เสร็จ หรือเกิดความเสียหาย

8. ตรงต่อเวลาในการทำงานหรือนัดหมาย

วัชรี ธุวธรรม (2539 : 38 –43) กล่าวว่าองค์ประกอบของคนที่มีความรับผิดชอบมีดังนี้

1. การยอมรับตน ได้แก่ การรู้คุณค่าความชาญฉลาด

2. การรู้จักนำตน ได้แก่ มีความมั่นใจในตนเอง

3. ไม่ชอบมักง่าย

4. รู้จักการยอมรับความคิดผู้อื่น

5. ไม่ชอบตัดสินวิจารณ์ผู้อื่น

6. ทำงานเสร็จตามเป้าหมาย

ตาราง 2 คุณลักษณะความรับผิดชอบตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ

คุณลักษณะความรับผิดชอบ	บรรเทและเสถียร	ชวาล แพรัตกุล	จรัญ สภาพ	ชำนาญ นิศารัตน์	วัฒนา สิงหสัมฤทธิ์	ปฏิเพา ลิลิตาสต	เชนิสา ชื่นสุวรรณ	สุทธิพงศ์ บุญผดุง	แดเทล	กระทรวงศึกษาธิการ	สมพงษ์ ติรพัฒน์	รวม
1. ความไว้วางใจได้	/											1
2. ความคิดริเริ่ม	/											1
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง	/											1
4. ตรงต่อเวลานัดหมาย	/				/		/		/	/		5
5. ซื่อสัตย์	/				/					/	/	4
6. ความสนใจ		/										1
7. ความตั้งใจทำงาน		/			/	/	/	/	/	/	/	8
8. ติดตามผลงาน		/	/	/					/	/	/	6
9. ปรับปรุงแก้ไข		/	/	/	/		/	/		/	/	8
10. ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำ		/	/	/		/	/		/	/		7
11. ขยันหมั่นเพียร	/			/	/					/		4
12. อดทนต่ออุปสรรค	/			/	/				/			4
13. ความรอบคอบ					/			/		/		3
14. ไม่ละเลยทอดทิ้ง				/								1
15. รู้จักวางแผน									/			1
16. ปฏิบัติหน้าที่เต็มความสามารถและเต็มใจ		/						/	/	/	/	5

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 สามารถสรุปคุณลักษณะของความรับผิดชอบที่มีผู้กล่าวตรงกันมาก คือ ความตั้งใจที่จะทำงาน ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถและเต็มใจ และติดตามผลงานที่ได้กระทำไปแล้วเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย และตรงต่อเวลาในการนัดหมาย

1.4.2 เอกสารที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์

มีผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ และอธิบายลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ทวี บุญยเกตุ (2515 : 55 – 59) แบ่งความซื่อสัตย์ออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หมายถึง การกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่เราตั้งใจไว้ หรือทำตามคำพูดที่พูดไว้ไม่เหลวไหล

2. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ หมายถึง การไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนในทางมิชอบ ไม่โกงเวลาทำงาน ไม่โกงทรัพย์สินเงินทองผู้อื่น

3. ความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง หมายถึง การไม่โกงและไม่เอาเปรียบเพื่อนฝูง ตลอดจนมีความรักความหวังดีต่อเพื่อน

กรมการศาสนา (2521 : 146) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์สุจริต และความยุติธรรม หมายถึง ความประสงค์ที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เอาเปรียบ กลั่นแกล้งหรือคดโกงผู้อื่นหรือส่วนรวม ให้ยึดหลักเหตุผล ระเบียบแบบแผนกฎหมายของสังคมเป็นเกณฑ์ ในความประพฤติทางกาย วาจา ใจ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523 : 60 – 61) ได้กล่าวถึงความซื่อสัตย์สุจริต ไว้ว่าเป็นจริยธรรมที่เน้น ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน คำมั่นสัญญา แบบแผน กฎหมายและความถูกต้องอันดีงาม มีลักษณะพฤติกรรมชี้บ่ง ดังนี้

1. ซื่อตรงต่อเวลา
2. ซื่อตรงต่องานของตัวเองที่กำหนดให้
3. ซื่อตรงต่อหน้าที่การงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน
4. ซื่อตรงต่อคุณธรรม (หรือความประพฤติที่ดี) ที่ยึดถือปฏิบัติ
5. ซื่อตรงต่อการนัดหมาย (การพบปะ การประชุม)
6. ซื่อตรงต่อการให้สัญญา (คำพูด เงิน การช่วยเหลือ)
7. ซื่อตรงต่อคำสั่งของครู
8. ซื่อตรงต่อระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
9. ซื่อตรงต่อทรัพย์สินของผู้อื่น
10. ซื่อตรงต่อหน้าที่การงานของผู้อื่นแบ่งงานให้สมาชิกในกลุ่มไม่ก้าวก่ายงานของผู้อื่น
11. ซื่อตรงต่อระเบียบแบบแผนประเพณี
12. ซื่อตรงต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม
13. ซื่อตรงต่องานที่หมู่คณะมอบหมาย
14. ซื่อตรงต่อข้อมูลปัจจุบัน โดยรู้จักจำแนกระหว่างข้อมูล และคำประเมินของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีความยุติธรรม

สบโชค พูลนวม (2523 : 6 – 7) กล่าวว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง ลักษณะการกระทำหรือความรู้สึกของบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

1. ความซื่อตรงต่อหน้าที่ คือไม่ทุจริตต่อหน้าที่เพื่อประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น
2. การมาทำงานตรงต่อเวลา อุทิศเวลาให้กับงาน ไม่เลิกงานก่อนถึงเวลากำหนด
3. มีความตั้งใจทำงานโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น
4. มีความมั่นคงในความคิดที่ถูกต้องของตน มีความเชื่อมั่นในตนเอง
5. การไม่ใช้อำนาจหน้าที่หาประโยชน์ใส่ตนในทางมิชอบหรือฉ้อฉลบุคคลอื่น โดยใช้อำนาจของตน
6 การไม่ทำผิดกฎหมายในลักษณะการลักทรัพย์ ยักยอก ฉ้อฉลหรือเบียดบังผู้อื่น

ทิพย์สุดา นิลสินธพ (2523 : 7) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ หมายถึง การพูดแต่ความจริง ยอมรับผิดชอบเมื่อทำความผิด ไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตน รักษาสัญญา รักษาคำพูด

กระทรวงศึกษาธิการ (ณัฏฐพงษ์ เจริญพิทย์. 2526 : 12 - 13 ; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2523 : 146 – 157. *แนวทางพัฒนาจริยธรรม.*) ได้กล่าวถึงขอบข่ายผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ไว้ว่ามีลักษณะดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
    1.1 ไม่สับปลับกลับกลอก
    1.2 ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย
    1.3 มั่นคงต่อการกระทำดีของตน
    1.4 ไม่คดโกง มีความตั้งใจทำจริง
    1.5 ประพฤติตรงตามพูดและคิด
2. ความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงาน
    2.1 ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว
    2.2 ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตัว
3. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล คือ มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อหัวหน้างาน ต่อผู้มีพระคุณ
    3.1 ประพฤติตรงไปตรงมา ไม่คิดคดต่อผู้อื่น
    3.2 ไม่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย
    3.3 ไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน
    3.4 เตือนสติและแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์
    3.5 ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ไม่คิดริษยาหรือกลั่นแกล้ง
4. ความซื่อสัตย์ต่อคณะ สังคม และประเทศชาติ
    4.1 ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ
    4.2 ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หรือเอาดีเข้าตน
    4.3 ไม่ร่วมมือกันทำงานใด ๆที่ผิดกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับของสังคมและหมู่คณะ

สงบ ลักษณะ (2524 : 34) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ คือ การมีค่านิยมประพฤติปฏิบัติตรงต่อความจริง เช่น ตรงต่อหน้าที่ ตรงต่อความรับผิดชอบ ตรงต่อคำมั่นสัญญา ตรงต่อระเบียบกฎเกณฑ์ที่ดีของสังคม

โชติ เพชรชื่น (2524 : 26) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ หมายถึง คุณลักษณะด้านความรู้สึกนึกคิดหรือระดับจิตใจมีความมั่นคงมิได้ผันแปรไปตามความต้องการของตนเอง หรือของผู้อื่น และบุคคลนั้นจะไม่ยึดเอาวัตถุสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนเองมาเป็นของตน ทำตามสัญญาและระเบียบ ถือกฎเกณฑ์ของกลุ่มจะพูดตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น จะต่อต้านหรือขัดขวางผู้อื่นปฏิบัตินอกเหนือกฎเกณฑ์

ชไมพร มุขโต (2525 : 26 – 27) ได้รวบรวมเหตุการณ์ที่แสดงลักษณะของความซื่อสัตย์ซึ่งมีองค์ประกอบ 10 ด้าน ดังนี้

1. ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด
2. ตรงต่อเวลา
3. การพูดแต่ความจริง
4. มีความละอายต่อบาป
5. ไม่เอาเปรียบ
6. ไม่ทุจริต
7. มีความรู้สึกรับผิดชอบ
8. มีความยุติธรรม
9. ไม่หลอกลวง
10. ไม่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบ

ยอดชาย แพชนะ (2538 : 18) กล่าวว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง ลักษณะจิตใจที่ไปกำหนดการแสดงพฤติกรรมออกมาต่อวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่จิตใจมีความมั่นคงไม่ได้แปรผันไปตามความต้องการของตน หรือของบุคคลอื่นทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม พูดและปฏิบัติตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

ตาราง 3 คุณลักษณะความซื่อสัตย์ตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ

คุณลักษณะความซื่อสัตย์	ทวี บุญยเกตุ	กรมการศาสนา	กรมวิชาการ	สมโชค พูลนวม	ทิพย์สุดา นิลสินธพ	กระทรวงศึกษาธิการ	สงบ ลักษณะ	โชติ เพชรชื่น	ชไมพร มุขโต	ยอดชาย แพชนะ	รวม
1. รักษาคำพูด	/		/		/	/	/			/	6
2. ไม่หาประโยชน์ในทางมิชอบ	/			/		/			/		4
3. ไม่โกงเวลา	/					/					2
4. ไม่โกงทรัพย์สินของผู้อื่น	/	/	/		/	/		/	/		7
5. ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	/	/							/		3
6. มาทำงานตรงเวลา				/							1
7. อุทิศเวลาให้งาน				/							1
8. มีความเชื่อมั่นในตนเองเมื่อกระทำดี				/							1
9. ไม่คล้อยตามเพื่อนไปในทางที่เสื่อม						/					1
10. ตรงเวลา			/						/		2
11. ปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด								/		/	2
12. พูดแต่ความจริง					/		/	/	/		4
13. ละอายต่อบาป									/		1
14. ซื่อตรงต่องานของตนเอง			/								1
15. ซื่อตรงต่อคำสั่งของครู			/								1
16. ตั้งใจทำงาน				/			/				2

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 สามารถสรุปคุณลักษณะของความซื่อสัตย์ ที่มีผู้กล่าวตรงกันมาก คือ การพูดหรือปฏิบัติตรงต่อความจริงที่เกิดขึ้น ไม่โกงทรัพย์สินของผู้อื่น รักษาคำพูด พูดแต่ความจริง ไม่หาประโยชน์ในทางมิชอบ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

1.4.3 เอกสารที่เกี่ยวกับความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

1.4.3.1 เอกสารที่เกี่ยวกับความเมตตากรุณา

ได้มีผู้ให้ความหมายของความเมตตากรุณาไว้แตกต่างกัน ดังนี้

สมเด็จพระญาณสังวร (2522 : 193 – 194) กล่าวว่า เมตตา คือความคิดปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข หรือเรียกว่า ไมตรีจิตหรือ มิตรจิต ก็คือจิตใจที่ประกอบด้วยเมตตา คนที่มีมิตรจิต เรียกว่ามิตร ตรงข้ามกับศัตรูหรือไพรี ซึ่งมีจิตที่พยาบาทมุ่งร้าย เมตตาจึงตรงข้ามกับโทสะพยาบาท เมตตาเป็นเครื่องอุปถัมภ์ ฉะนั้นเมื่อมีเมตตาต่อกันย่อมคิดจะเกื้อกูลกันให้มีความสุข คิดจะประพฤติผิดพลั้งพลาดต่อกันบ้าง ก็ให้อภัยกันไม่ถือโทษ กรุณา คือ ความคิดปรารถนาให้ผู้อื่น สัตว์อื่นปราศจากทุกข์ เมื่อเห็นทุกข์เกิดแก่ผู้อื่น ก็พลอยหวั่นใจสงสารเป็นเหตุให้คิดช่วยทุกข์ภัยของกันและกัน

กรมการศาสนา (2523 : 3 – 9) ได้ให้ความหมายของความเมตตากรุณาไว้ว่า เมตตา แปลว่า ความรักใคร่ปรารถนาดีที่จะให้ผู้อื่นมีความสุขความเจริญหรือได้รับความสำเร็จสมความปรารถนา เมตตาที่แผ่ไปภายในขอบเขตที่จำกัดภายในวงแคบ เช่น บิดามารดามีเมตตาต่อบุตรธิดา ครูอาจารย์มีเมตตาต่อศิษย์ พระมหากษัตริย์ทรงมีเมตตาต่อประชาชนภายใต้ปกครอง เหล่านี้เรียกว่าเมตตาพรหมวิหาร ส่วนเมตตาที่แผ่ไปโดยไม่จำกัดขอบเขต กล่าวคือเมตตา ความรักใคร่ปรารถนาดีที่แผ่ไปยังสรรพสัตว์ในสากลจักรวาล เช่น การแผ่ความรักความปรารถนาดีไปว่า ขอบรรดาสรรพสัตว์ทั้งปวงผู้เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ และตาย ด้วยกันทั้งสิ้น จงอย่ามีเวร จงอย่ามีภัย จงอย่าพยายามปองร้ายซึ่งกันและกันเลย จงบริหารตนให้มีความสุข รักษาตนให้ปลอดภัย อย่างนี้เรียกว่า เมตตาอัปปมัญญา คือ แผ่ไปโดยมิได้จำกัด เช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงมีเมตตาต่อสัตว์โลกทั้งผองอย่างเสมอเหมือนกัน

กรุณา คือ ความสงสารคิดจะช่วยผู้ที่ได้รับความทุกข์ กล่าวคือ เมื่อเห็นผู้ใดก็ตามกำลังมีความทุกข์ความเดือดร้อนก็พยายามหาทางช่วยเหลือบำบัดให้บรรเทาหรือพ้นไปจากความทุกข์ ความเดือดร้อนนั้น ดังเช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีพระมหากรุณาต่อบรรดาสรรพสัตว์ในโลกที่กำลังตกอยู่ในกองทุกข์สังสารวัฏฏ ด้วยความเกิด ความแก่ ความเจ็บไข้ และความตายนั้น พระองค์จึงได้เสียสละความสุขส่วนพระองค์ออกเทศนาสั่งสอนประชาชนให้ทราบเหตุแห่งความทุกข์และวิธีดับความทุกข์

พระศรีวิทสุทธิกวี (2527 : 149 – 151) ได้ให้ความหมายของความเมตตากรุณาไว้ว่า เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ ความเยื่อใยปรารถนาจะให้สัตว์ทั้งปวงมีความสุข กรุณา คือ ความสงสาร ต้องการช่วยให้ผู้อื่นที่ได้รับความทุกข์ พ้นทุกข์

สนวน ลีโทชวลิต (2528 : 30) ได้สรุปความหมายของความเมตตาไว้ว่า คือความรักใคร่ปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นมีความสุขความเจริญ มีความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้ที่ได้รับความทุกข์ ได้พ้นจากความทุกข์

คุณลักษณะของบุคคลที่มีความเมตตากรุณา

กระทรวงศึกษาธิการ (ณัฏฐพงษ์ เจริญพิทย์. 2526 : 19 ; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2523 : 146 – 157. *แนวทางพัฒนาจริยธรรม.*) ได้กล่าวถึงขอบข่ายผู้ที่มีความเมตตาไว้ว่ามีลักษณะดังนี้

1. ไม่ฆ่า ทุบตี ตัด จำลอง หรือทำร้ายด้วยลักษณะต่าง ๆ
2. ไม่ข่มขู่ ดูหมิ่น เสียดสี พูดจาด้วยความกริ้วโกรธเคียดแค้น
3. ไม่เบียดเบียนใครให้เดือดร้อน

4. ช่วยพูดปลอบใจเมื่อผู้อื่นได้รับความลำบากเดือดร้อน
5. ให้ความอนุเคราะห์เกื้อกูล
6. มีความสลดใจเมื่อเห็นผู้อื่นมีทุกข์
7. แผ่เมตตาให้ แม้จะมีผู้ทำให้เดือดร้อน
8. มีอาการทางกาย วาจา ที่แสดงต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ นุ่มนวล

สนวน ลีโทชวลิต (2528 : 6) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงความเมตตากรุณา ดังนี้

1. ไม่ฆ่า หรือข่มเหง รังแก ตลอดจนทำร้ายด้วยลักษณะต่าง ๆ ต่อมนุษย์ และสัตว์ทั้งปวง
2. ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นด้วยความยินดี
3. ไม่ข่มขู่ ดูหมิ่น เสียดสี พูดจาด้วยความกริ้วโกรธ เคียดแค้น
4. ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน
5. เสียสละทรัพย์สินส่วนตนให้กับผู้ที่ขาดแคลนและมีความจำเป็นกว่า
6. แสดงความสลดใจ และพูดให้กำลังใจเมื่อผู้อื่นประสบความทุกข์
7. แนะนำช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความปรารถนาดี
8. แสดงอาการต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพนุ่มนวล พูดจาไพเราะ
9. สนับสนุนผู้อื่นในการบริจาคทาน
10. เป็นมิตรแท้ของผู้อื่น แม้ว่าเขาจะคิดร้ายต่อตน
11. ให้อภัยเมื่อมีผู้อื่นทำให้เดือดร้อน
12. มีความรักและเคารพในสิทธิของผู้อื่น
13. มีความสามัคคีในหมู่คณะ
14. บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม

เจริญ ไวรวัจนกุล (2531 : 208 - 209) ความเมตตา-กรุณา หมายถึง มีการให้ กล่าววาจาเหมาะสม การประพฤติปฏิบัติและแสดงออกเป็นเพื่อนที่เหมาะสม ลักษณะพฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

1. ไม่ยอมรับส่วนแบ่งในสิ่งที่ตนมีอยู่แล้วและไม่จำเป็น
2. เสียสละในส่วนแบ่งของตนให้กับผู้ที่ขาดแคลน และมีความจำเป็นกว่า
3. เลือกรับฟังในคำพูดที่ก่อให้เกิดไมตรี
4. เสนอตัวช่วยเหลือแนะนำทบทวนให้แก่ผู้ที่ยังไม่เข้าใจ
5. แสดงความยินดีในความสุข ความสำเร็จของผู้อื่น
6. ให้เพื่อนหยิบยืมหนังสือเครื่องเขียนเมื่อตนไม่จำเป็นต้องใช้
7. ไม่รังแกสัตว์ หรือ เพื่อน
8. พูดสุภาพอ่อนโยนต่อบุคคลทั่วไป
9. แสดงความเคารพนอบน้อม
10. แบ่งปันสิ่งของเครื่องใช้แก่ผู้อื่นตามกำลังของตน

11. พูดปลอบโยนเมื่อผู้อื่นมีทุกข์
12. ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น
13. ไกล่เกลี่ยความแตกแยกในหมู่คณะ
14. ไม่นำเอาคำพูดที่ไม่ดีจากคนอื่นมาเล่าให้เพื่อนฟัง
15. แสดงความเป็นเพื่อน
16. แนะนำอธิบายคนอื่นๆ ในการเรียน และการปฏิบัติตน
17. พูดจาเป็นการให้กำลังใจแก่เพื่อน
18. ลงมือช่วยเพื่อนเมื่อได้รับการขอร้อง
19. เมื่อทำงานร่วมกันก็รับผิดและช่วยกันแก้ไขร่วมกัน
20. ไม่นำเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นผลงานของตนเอง
21. บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม
22. พูดชักชวนผู้อื่นให้ปฏิบัติเพื่อส่วนรวม
23. พูดมีเหตุผล
24. เมื่อทำงานเป็นกลุ่มก็ไม่นำผลงานของกลุ่มมาเป็นผลงานของตน
25. ไม่พูดจาให้กลุ่มหมดกำลังใจในการทำงาน
26. ไม่นำเอาของส่วนรวมมาใช้ประโยชน์ส่วนตัว
27. ร่วมลงมือช่วยกลุ่มแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยตลอด
28. เลือกพูดแต่ในสิ่งดีงามของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม

ตาราง 4 คุณลักษณะความเมตตากรุณาตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ

คุณลักษณะความเมตตากรุณา	สมเด็จพระญาณสังวร	พระศรีวิทสุทธิกวี	กระทรวงศึกษาธิการ	สนวน สิโทชาลิต	เจริญ ไววัจนกุล	รวม
1. ไม่ฆ่า ข่มเหง รังแก ตลอดจนทำร้ายด้วยลักษณะต่าง ๆต่อมนุษย์และสัตว์	/	/	/	/	/	5
2. เสียสละทรัพย์สินส่วนตัวให้กับผู้ที่ขาดแคลนและจำเป็นมากกว่า		/	/	/	/	4
3. มีอาการทางกาย วาจา ที่แสดงต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ นุ่มนวล			/	/	/	3
4. ไม่ข่มขู่ ดูหมิ่น เสียดสี พูดจาด้วยความกริ้วโกรธเคียดแค้น			/	/	/	3
5. ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน			/	/		2
6. แสดงความสลดใจและพูดให้กำลังใจ	/			/		2
7. ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น	/	/		/	/	4
8. สนับสนุนผู้อื่นให้การบริจาค				/		1
9. เป็นมิตรแท้ของผู้อื่น แม้ว่าเขาจะคิดร้ายต่อตน				/		1
10. ให้อภัยเมื่อผู้อื่นทำให้เดือดร้อน	/			/		2
11. มีความรักและเคารพในสิทธิของผู้อื่น				/		1
12. มีความสามัคคีในหมู่คณะ				/		1
13. บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม				/		1
14. ไม่ยอมรับส่วนแบ่งในสิ่งที่ตนมีอยู่แล้ว และไม่จำเป็น					/	1
15. อยากให้ผู้อื่นมีความสุข	/	/				2

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 สามารถสรุปคุณลักษณะความเมตตากรุณาที่มีผู้กล่าวตรงกันมากดังนี้

1. ไม่ฆ่า ข่มเหง รังแก ตลอดจนทำร้ายด้วยลักษณะต่าง ๆต่อมนุษย์และสัตว์
2. เสียสละทรัพย์สินส่วนตนให้กับผู้ที่ขาดแคลนและมีความจำเป็นกว่า
3. ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น
4. มีอาการทางกาย วาจา ที่แสดงต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ นุ่มนวล
5. ไม่ข่มขู่ ดูหมิ่น เสียดสี พูดจาด้วยความกริ้วโกรธเคียดแค้น

1.4.3.2 เอกสารที่เกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

เลมโบ (Lembo. 1976 : 70 – 73) ได้ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อไว้ว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นลักษณะของบุคคลที่จะแสดงความต้องการและความเต็มใจ ที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน ความต้องการดังกล่าวเกิดจากความบังเอิญและบุคคลนั้นเรียนรู้ด้วยตนเอง

กรมการศาสนา (2521 : 28) ได้ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไว้ว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หมายถึง การแสดงความปรารถนาดีต่อผู้อื่นด้วย กาย วาจา ตลอดจนการให้ปันวัตถุสิ่งของ ไม่ใจแคบเห็นแก่ตัว

รุ่งรัตน์ ไกรทอง (2537 : 9) ได้กล่าวถึงความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ว่า หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนในการช่วยเหลือครูและเพื่อนนักเรียน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่บุคคลดังกล่าวด้วยความเต็มใจ ไม่คำนึงถึงความสุขและความทุกข์ของตัวเองที่จะเป็นผลจากการช่วยเหลือนั้นทำโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ กระทำเนื่องมาจากความเห็นใจผู้อื่นเป็นสำคัญ การแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สามารถแสดงออกได้หลายทาง คือ

1. ทางกาย ได้แก่ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกายในการช่วยทำธุระการงานให้ สงเคราะห์เท่าที่กำลังจะช่วยได้ด้วยความยินดี เต็มใจ แม้งานเล็กน้อย

2. ทางวาจา ได้แก่ ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ช่วยเจรจาเอาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ผู้อื่น และช่วยพูดปลอบใจเมื่อเพื่อนฝูงได้รับความลำบากเดือดร้อน

3. ทางสติปัญญา ได้แก่ ช่วยแสดงความคิดเห็น ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อน ช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกที่ชอบ และช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่นตามกำลังปัญญาของตน

4. ทางใจ ได้แก่ ฝึกจิตใจของตนเองให้รู้จักเห็นใจผู้อื่น มนุษย์ย่อมมีความทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น ถึงแม้ว่าจะเห็นว่าผู้มีความทุกข์ได้ก่อทุกข์ให้กับตนเอง ก็ไม่ควรสมน้ำหน้าหรือกล่าวซ้ำเติม ควรให้อภัยในความคิดของผู้อื่น

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในแต่ละชนิด แสดงออกเป็นพฤติกรรมได้ดังนี้

1. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทางกาย
   - 1.1 ช่วยหิ้วหรือถือของหนัก
   - 1.2 ช่วยจูงคนข้ามถนน
   - 1.3 สละที่นั่งบนรถประจำทาง
   - 1.4 ช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับอุบัติเหตุ
   - 1.5 ช่วยทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน เช่น ช่วยทำงานในห้องสมุด
   - 1.6 ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน วัด
2. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทางวาจา
   - 2.1 พูดจาปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับทุกข์
   - 2.2 บอกทางให้กับผู้อื่นที่ไม่รู้จักให้ไปถึงที่หมายได้
   - 2.3 พูดจาว่ากล่าวตักเตือนเพื่อนด้วยความจริงใจ

2.4 ช่วยเหลือให้คำแนะนำ

2.5 ช่วยเจรจาเป็นธุระให้ได้ผลสำเร็จ

3. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทางสติปัญญา

3.1 ช่วยแสดงความคิดเห็น

3.2 ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อน

3.3 ช่วยหาแนวทางที่ถูกต้อง

3.4 ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับบุคคลอื่น

3.5 รายงานข่าว เล่าประสบการณ์

4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทางใจ

4.1 รู้สึกสงสารบุคคลที่มีความทุกข์

4.2 ไม่สมน้ำหน้าหรือกล่าวซ้ำเติมบุคคลที่ผิดพลาด

4.3 เอาใจใส่และสังเกตความรู้สึกของบุคคล

4.4 สนใจทุกข์สุขของบุคคลอื่น

4.5 ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น

ตาราง 5 คุณลักษณะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ

คุณลักษณะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	เลมโบ	รุ่งรัตน์ ไกรทอง	กรมการศาสนา	รวม
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย เช่น ช่วยถือของ	/	/	/	3
2. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจาวา เช่น พูดปลอบใจ	/	/	/	3
3. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยสติปัญญา เช่น ช่วยสอนการบ้านให้เพื่อน	/	/		2
4. ช่วยเหลือทางใจ เช่น ไม่ซ้ำเติมเมื่อผู้อื่นมีทุกข์		/		1
5. การแบ่งปันวัตถุสิ่งของ			/	1

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 สามารถสรุปคุณลักษณะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ได้ว่า เป็นผู้แสดงความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ สติปัญญา

1.4.4 เอกสารที่เกี่ยวกับความประหยัด

มีผู้กล่าวถึงความประหยัดในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังนี้

สำรอง เพ็งหนู (2524 : 2 – 4) แบ่งการประหยัดออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. การประหยัดทรัพย์ หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายทรัพย์สินเงินทองที่มีอยู่ หรือที่หาได้ในทางที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัวอย่างแท้จริงตามความจำเป็น

2. การประหยัดเวลา หมายถึง การรู้จักคุณค่าของเวลา และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมให้มากที่สุด โดยไม่ปล่อยให้เวลาเสียไปโดยเปล่าประโยชน์

3. การประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การรู้จักประโยชน์และคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ธาตุ ต้นไม้ ฯลฯ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติโดยสามารถใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าต่อตนเองและสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (ณัฏฐพงษ์ เจริญพิทย์. 2526 :17 ; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2523 : 146 – 157. *แนวทางพัฒนาจริยธรรม.*) ได้กล่าวถึงขอบข่ายผู้ที่มีความประหยัดว่ามีลักษณะดังนี้

1. การประหยัดเวลา ได้แก่ การรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ให้เหมาะกับกาลเทศะ รู้คุณค่าของเวลา มิยอมให้เวลาหมดเปลืองไปโดยเปล่าประโยชน์ แต่นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์อันยิ่งใหญ่ ในการหาความรู้ ในการสร้างความดี ในการสร้างสมรรถภาพในการสร้างอำนาจ ในการสร้างทรัพย์

2. การประหยัดทรัพย์ ได้แก่ การรู้จักใช้ทรัพย์ให้ถูกต้องและเหมาะสมได้แก่

2.1 พยายามจ่ายทรัพย์เท่าที่จำเป็น ให้สมควรแก่อัตภาพ

2.2 การรู้จักกำหนดรายจ่ายให้พอเหมาะพอควรแก่กำลังทรัพย์

2.3 การรู้จักเก็บรวบรวมรายได้อันสมควรเก็บไว้เป็นทุนสำรอง

2.4 ทำทรัพย์ที่มีอยู่ให้เจริญงอกงาม

2.5 คุ้มครองรักษาทรัพย์ให้ปลอดภัย

2.6 บูรณะของเก่าอันควรบูรณะให้กลับใช้ประโยชน์ได้ใหม่

2.7 ใช้และถนอมของใช้ และทรัพย์สินให้คงคุณค่าและประโยชน์นาน ๆ

2.8 รู้จักทำของใช้เอง อย่าคิดแต่จะซื้อหรือจ้างงานเขาทำร่ำไป

2.9 ไม่ใช้จ่ายอย่าฟุ่งเฟ้อให้หมดเปลืองโดยเปล่าประโยชน์

2.10 ไม่บำรุงบำเรอความสุขสนุกสนานจนเกินไป

2.11 ขยันหาทรัพย์ใหม่มาเพิ่มเติม

ศรินยา ชัยเพียรเจริญกิจ (2530 : 4 – 5) กล่าวว่า การประหยัด หมายถึง การใช้เงิน เวลา และสิ่งของเครื่องใช้ของตนเองและส่วนรวมให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด มีขอบข่ายดังนี้

1. การใช้เงินอย่างประหยัด แบ่งออกเป็น

1.1 การวางแผนการใช้จ่ายเงิน

1.2 การซื้อของที่มีประโยชน์และคุ้มค่าเงิน

2. การใช้เวลาอย่างประหยัด แบ่งออกเป็น

2.1 การวางแผนการใช้เวลา

2.2 การใช้เวลาทบทวนบทเรียน

2.3 การใช้เวลาในการช่วยเหลืองานบ้าน

3. การใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัด แบ่งออกเป็น

3.1 การนำสิ่งของเครื่องใช้ที่เหลือใช้มาใช้ให้เกิดประโยชน์และการซ่อมแซมเสื้อผ้าที่ชำรุด

3.2 การดูแลรักษาสาธารณสมบัติของโรงเรียน

3.3 การใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

พวงพยอม ชิดทอง (2536 : 5 - 6) กล่าวว่า ประหยัด หมายถึง การใช้เงิน เวลาและสิ่งของเครื่องใช้ของตนเองและส่วนรวมให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุดและได้จำกัดขอบข่ายการประหยัดดังนี้

การประหยัดเงิน หมาถึง การรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด เหมาะกับรายรับ มีการเก็บออม ยับยั้งความต้องการของตนอันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ตัดสินใจใช้เงินอย่างรอบคอบโดยคำนึงถึงประโยชน์ ความคุ้มค่า ความจำเป็นของตนเองและไม่ตระหนี่ถี่เหนียว

การประหยัดเวลา หมายถึง การรู้จักวางแผนใช้เวลาของตนเองและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ได้แก่ การใช้เวลาเดินทางไปโรงเรียน เดินทางกลับบ้าน ศึกษาเล่าเรียน ทำแบบฝึกหัด ทบทวนบทเรียน หาความรู้เพิ่มเติม ทำธุรกิจส่วนตัว ใช้เวลาในการนอน การทำงานอดิเรก ช่วยเหลืองานบ้าน ชุมชนและสังคม

การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ หมายถึง การรู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ของตนและส่วนรวมให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด รักษาซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ให้ใช้งานได้อยู่เสมอ ไม่ใช้อย่างฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นด้วยความเคยชินหรือความสะดวกสบายส่วนตัว ได้แก่ ประหยัดไฟฟ้า น้ำประปา ของส่วนรวม

ตาราง 6 คุณลักษณะความประหยัดตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ

คุณลักษณะความประหยัด	กระทรวงศึกษาธิการ	สำรอง เพ็งหนู	ศรีนยา ชัยเพียรเจริญชัย	พวงพยอม ชิดทอง	รวม
1. พยายามจ่ายทรัพย์เท่าที่จำเป็น ให้สมควรแก่อัตภาพ	/	/			2
2. การวางแผนการใช้จ่ายเงิน	/	/	/	/	4
3. การซื้อของที่มีประโยชน์และคุ้มค่าเงิน		/	/		2
4. การรู้จักเก็บออม	/	/		/	3
5. ทำทรัพย์ที่มีอยู่ให้เจริญงอกงาม	/				1
6. คุ้มครองรักษาทรัพย์ให้ปลอดภัย	/				1
7. รู้จักทำของใช้เอง	/				1
8. ยับยั้งความต้องการของตนอันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม				/	1
9. การวางแผนการใช้เวลา เช่น การทำการบ้าน การทบทวนบทเรียน การช่วยงานบ้าน การหาความรู้เพิ่มเติม ทำธุรกิจส่วนตัว ฯลฯ	/	/	/	/	4
10. ซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุดให้สามารถให้ใช้ประโยชน์ได้	/		/	/	3
11. การดูแลรักษาสาธารณสมบัติของโรงเรียน	/		/	/	3
12. การใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด	/		/	/	3
13. การประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ธาตุ ต้นไม้ ฯลฯ		/			1

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 สามารถสรุปคุณลักษณะความประหยัดที่มีผู้กล่าวตรงกันมาก คือ การรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินและการใช้เวลา รู้จักเก็บออม ซ่อมซอมสิ่งของที่ชำรุดให้สามารถให้ใช้ประโยชน์ได้ ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของโรงเรียน ใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาให้เป็นประโยชน์ มากที่สุด

1.4.5 เอกสารที่เกี่ยวกับความกตัญญูกตเวที

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) (2536. : 2) ได้แบ่งความหมายของความกตัญญูกตเวทีตาออกเป็น 2 ส่วน คือ

กตัญญุตา หมายถึง ความรู้และยอมรับรู้ในบุญคุณของผู้อื่นที่มีอยู่เหนือตน

กตเวทีตา หมายถึง การพยายามทำตอบแทนบุญคุณนั้น ๆ

ดังนั้น กตัญญูกตเวทีตา หมายถึง การรู้บุญคุณท่าน แล้วทำตอบแทนให้ปรากฏ

วิริยาภรณ์ ชัยชลทรัพย์ (2525 : 11) แบ่งความกตัญญูกตเวที เป็น 2 ส่วน คือ ความกตัญญู คือความรู้สึกสำนึกในอุปการคุณหรือคุณความดีที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นมีต่อเรา อันแสดงออกมาจากความนึกคิดของแต่ละบุคคล

กตเวที คือการแสดงออกและการตอบแทนบุญคุณต่อความดีที่ผู้อื่นทำนั้น โดยการแสดงออกทางการกระทำและคำพูด

ดังนั้น ความกตัญญูกตเวที จึงหมายถึง ความรู้สึกในบุญคุณและตอบแทนต่อคนอื่นและสิ่งอื่นที่มีคุณบุญ

แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2524 : 99)

ให้ความหมาย ความกตัญญูกตเวทีไว้ว่า ความกตัญญู คือ ความรู้สึกในบุญคุณหรือประโยชน์หรือความดีของผู้อื่นต่อตน กตเวที คือ การกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ตอบแทน โดยหวังจะให้ผู้รับมีความปลื้มใจ การตอบแทนไม่จำเป็นต้องตอบแทนด้วยการกระทำ หรือตอบแทนด้วยสิ่งของเสมอไป อาจตอบแทนด้วยวาจาหรือคำพูดก็ได้

ชม ภูมิภาค (2525 : 102 – 103) ให้ความหมายว่า กตัญญู แปลว่า รู้คุณคน หมายความว่าใครทำอะไรให้ก็ไม่ลืม ระลึกถึงบุญคุณได้อยู่เสมอ กตเวที แปลว่า แทนคุณคน หมายความว่า ตอบแทนบุญคุณท่าน หรือสนองคุณท่าน รวมความว่า กตัญญูกตเวที หมายความ ว่าผู้อุปการะคุณท่านทำแล้วและตอบแทน คนดีต้องมีคุณธรรมข้อนี้เป็นเครื่องหมาย ถ้าไม่มีคุณธรรมข้อนี้เป็นเครื่องหมายก็ยังรู้ไม่ได้ว่าเป็นคนดี

ผู้มีบุญคุณและสิ่งที่มีบุญคุณ

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) (2536. : 2 - 12) ได้กล่าวถึงผู้มีบุญคุณสิ่งที่มีบุญคุณ และวิธีตอบแทนไว้ดังนี้

บิดา – มารดา ท่านเป็น **"เทพเจ้า"** ของเรา..เป็นเทพเจ้าผู้ให้ชีวิตจิตใจ ให้เลือดเนื้อ ให้ปัจจัยเป็นเครื่องยังชีวิต ให้ความรู้ ให้การอบรมอุปนิสัยที่ดี ให้อะไรทุกอย่างแก่เรา ที่เราได้มีชีวิตอยู่ปลอดโปร่งรอดมานี่ พระคุณพระ 2 องค์ คือ พระ..พ่อ พระ..แม่ เราจะต้อง เทิดทูนไว้...คุณพ่อคุณแม่ สำนึกถึงพระคุณท่าน ถ้าท่านมีชีวิตอยู่เราก็เอาใจใส่ดูแลให้ท่านมีความสุขสบายตามสมควรแก่ฐานะ เรื่องอาหารการกิน ที่พักผ่อนหลับนอนเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ต้องคอยดูแลเอาไปซักเอาไปฟอก ทำความสะอาดที่หลับนอน อาบน้ำร่างกายของท่าน ท่านอยากจะรับประทานอะไรจัดแจงหาให้ ให้ท่านได้รับความสะดวกสบาย การซึมซาบในพระคุณของบิดามารดา จึงเป็นความกตัญญูหมายเลขหนึ่งของคนทุกชาติทุกภาษาในโลกนี้และโลกอื่นทุกโลก

ครูอาจารย์ คือ ผู้นำทางฝ่ายวิญญาณของกุลบุตรที่เติบโตขึ้นมาในโลกนี้ การที่วิญญาณจะเดินไปถูกทางหรือมีใจสูงได้นั้นเป็นสิ่งที่มีได้ยาก เป็นสิ่งที่ลี้ลับมีพิธีรีตองมากและต้องอบรมมานาน ย่อมยกสถานะทางวิญญาณของศิษย์ ให้สูงต่อขึ้นไปจากบิดามารดาได้ยกขึ้นไว้แล้ว อาจารย์ต้องอดกลั้นอดทนเป็นพิเศษและเอาใจใส่สอดส่องเป็นพิเศษจึงจะสามารถปลูกฝัง ความสูงทางวิญญาณลงไปในจิตของศิษย์ได้สำเร็จ ศิษย์ที่มีความกตัญญู จึงเป็นบุคคลที่มีความถูกต้องและความสมประกอบอยู่ในนิสัยสันดานของตน มีความเหมาะสมที่จะทำโลกนี้ให้ร่มเย็น ด้วยความอดกลั้นอดทนและความเฉลียวฉลาดของตนสืบไปความระลึกถึงบุญคุณของอาจารย์ มีแต่จะให้อยากทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนสืบไป ไม่มีที่สิ้นสุด เพื่อรักษาเกียรติแห่งสำนักของอาจารย์ และอุทิศส่วนกุศลแก่อาจารย์ พร้อมกันไปในตัว

สัตว์พาหนะ เช่น วัว ควาย ก็เป็นสิ่งที่มีบุญคุณต่อเรา

สิ่งแวดล้อม เช่น ป่าไม้ ทุ่งนา ถนนหนทาง ดอกไม้ และผีเสื้อ มีบุญคุณต่อเรา ถ้าเราสำนึกในบุญคุณ เราก็จะไม่ทำลาย

ศัตรูและอุปสรรคต่าง ๆ คุณของศัตรูในการที่ให้บทเรียนอันประเสริฐสุด อันจะหาจากที่อื่นไม่ได้ การขอบคุณและพยายามสนองตอบด้วยความดี

แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่6 (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2523 : 52 – 53) ได้กล่าวถึงผู้มีบุญคุณ สิ่งที่มีบุญคุณ และวิธีตอบแทน ดังนี้

บิดา – มารดา เป็นผู้ให้ชีวิตแก่เรา เลี้ยงดูเราด้วยความรัก ความเมตตา ไม่มีใครเสมอเหมือน เราต้องตอบแทนคุณด้วยการเคารพเชื่อฟัง ประพฤติตนอยู่ในโอวาทคำสั่งสอน เมื่อท่านแก่ชราต้องเลี้ยงท่านเป็นการตอบแทน

ครู – อาจารย์ เป็นผู้อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ เพื่อให้เราเติบโตเป็นคนดี มีความรู้ความสามารถที่จะไปประกอบอาชีพในวันข้างหน้า ฉะนั้น เราต้องตอบแทนพระคุณท่านโดยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอน แสดงความเคารพอ่อนน้อม รับใช้ท่านตามโอกาส ไม่ลบหลู่บุญคุณท่าน

บ้านและครอบครัวให้ความสุขกายสบายใจ ฉะนั้น เราต้องคอยระวังรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ทำลายให้ชำรุดทรุดโทรม หรือก่อความไม่สงบขึ้นภายในครอบครัว ต้องให้ความรักความร่วมมือกันกับสมาชิกทุกคน

โรงเรียน เป็นสถาบันให้การศึกษาแก่นักเรียนทุกคน ถ้าไม่มีโรงเรียนก็ไม่มีสถานที่ศึกษาหาความรู้ จึงนับว่าเราได้รับประโยชน์จากโรงเรียนมาก ซึ่งเราอาจตอบแทนได้โดยการบำรุงรักษาทำความสะอาด ไม่ทำให้ห้องเรียนอาคารเรียน ตลอดจนบริเวณโรงเรียนสกปรกเลอะเทอะต้องคอยดูแลให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ

ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันอันยิ่งใหญ่ที่มีพระคุณต่อเราทุกคน เราอยู่ได้อย่างมีความสุขเพราะเรามีชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นหลัก เป็นที่พึ่งทางจิตใจ ฉะนั้น เราต้องต้องตอบแทนบุญคุณโดยปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีจริยธรรม บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาด้วยความเลื่อมใส ไม่ลบหลู่และละเลยต่อการเป็นศาสนิกชนที่ดี และถวายความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระบรมราชวงศ์ด้วยการเทิดพระเกียรติ ถวายอารักขา ตลอดจนพร้อมใจกันปฏิบัติตามพระราชประสงค์ อันมุ่งความเจริญและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ลำธาร แม่น้ำ ภูเขา ถนน สัตว์เลี้ยง เป็นสิ่งที่มีคุณมีประโยชน์ต่อเราเป็นอย่างมาก เพราะให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่เรา ให้ผลิตผลทางเกษตร ทางอุตสาหกรรม รวมทั้ง

อาหารแก่เรา ฉะนั้น เราต้องตอบแทนคุณโดยไม่ทำลายสิ่งเหล่านี้ เราต้องช่วยกันต่อต้านการกระทำดังกล่าวด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ (ณัฏฐพงษ์ เจริญพิทย์. 2526 : 13 -14 ; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2523 : 146 – 157. *แนวทางพัฒนาจริยธรรม.*) ได้กล่าวถึงขอบข่ายผู้ที่มีความกตัญญูกตเวทีว่ามีลักษณะดังนี้

1. ความกตัญญูกตเวทีต่อบุคคล ได้แก่ บุพการี ครูอาจารย์ และผู้อื่นที่ทำประโยชน์ให้ มีพฤติกรรมดังนี้

   1.1 แสดงความเคารพนับถือ ยกย่องเชิดชู ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น

   1.2 ชักนำคนอื่นให้นิยมยินดี ในการทำคุณความดีตอบแทนผู้มีพระคุณ

   1.3 ปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณด้วยความซื่อตรงไม่มีลับลมคมในหรือมีสิ่งใดแอบแฝงอยู่เบื้องหลัง

   1.4 ไม่ละทิ้งผู้มีพระคุณในคราวที่ผู้มีพระคุณเดือดร้อน ลำบาก

   1.5 เคารพรักใคร่ ไว้ใจ และเชื่อถือในผู้มีพระคุณที่ไม่ผิดศีลธรรม

   1.6 ไม่ทำตนให้เป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูล และผู้มีพระคุณ

   1.7 ทำให้ผู้มีพระคุณสุขใจ อิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ

2. ความกตัญญูกตเวทีต่อสัตว์ มีพฤติกรรมดังนี้

   2.1 ไม่ประพฤติเหี้ยมโหดต่อสัตว์ที่มีบุญคุณ

   2.2 ใช้ด้วยความกรุณาปราณี ไม่ใช้เกินกำลัง

   2.3 ไม่ปล่อยให้อดอยากอิดโรย

   2.4 บำรุงเลี้ยงดูปรนเปรอให้เป็นสุข ให้ได้กินได้นอน พักผ่อนตามวาระ

   2.5 ให้การดูแลรักษา ไม่ทอดทิ้งเมื่อเจ็บป่วย

   2.6 ไม่ผลักไสไล่ส่งหรือทำลาย เมื่อสัตว์นั้นไม่สามารถทำประโยชน์ให้ได้

3. ความกตัญญูกตเวทีต่อสถาบันและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณสมบัติ มีพฤติกรรมดังนี้

   3.1 จงรักภักดีต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

   3.2 เชิดชูชาติ และรักษาเกียรติของประเทศชาติ

   3.3 ทำนุ – บำรุงศาสนา

   3.4 หมั่นประกอบกิจอันเป็นหน้าที่ของตน เพื่อให้ตนมีหลักฐานและประเทศชาติรุ่งเรือง

   3.5 รักษาและสงวนทรัพยากรธรรมชาติ

   3.6 เพิ่มเติมและปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติให้มีปริมาณและคุณภาพเพิ่มขึ้น

   3.7 รักษาเกียรติยศ และนำชื่อเสียงมาสู่ครอบครัว โรงเรียน และประเทศชาติ

   3.8 แสดงความเคารพต่อสถาบันที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา

ตาราง 7 คุณลักษณะความกตัญญูตามแนวคิดของบุคคลต่าง ๆ

คุณลักษณะความกตัญญู	พระธรรมโกศาจารย์	วิริยากรณ์ ชัยชลทรพย์	ชม ภูมิภาค	กระทรวงศึกษาธิการ	แผนการสอน สสน. ป. 5	รวม
1. สำนึกในบุญคุณ	/	/	/	/	/	5
2. ตอบแทนบุญคุณด้วยการกระทำ	/	/	/		/	4
3. ตอบแทนบุญคุณด้วยคำพูด	/	/	/		/	4
4. ตอบแทนบุญคุณด้วยสิ่งของ	/	/	/		/	4
5. แสดงความเคารพนับถือ ยกย่องเชิดชู ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น				/		1
6. ชักนำคนอื่นให้นิยมยินดี ในการทำคุณความดีตอบแทนผู้มีพระคุณ				/		1
7. ปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณด้วยความซื่อตรง ไม่มีลับลมคมในหรือมีสิ่งใดแอบแฝงอยู่เบื้องหลัง				/		1
8. ไม่ละทิ้งผู้มีพระคุณในคราวที่ผู้มีพระคุณเดือดร้อน ลำบาก				/		1
9. เคารพรักใคร่ ไว้ใจ และเชื่อถือในผู้มีพระคุณที่ไม่ผิดศีลธรรม				/		1
10. ไม่ทำตนให้เป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูล และผู้มีพระคุณ				/		1
11. ทำให้ผู้มีพระคุณสุขใจ อิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ				/		1

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 สามารถสรุปได้ว่า ความกตัญญู คือ การรู้คุณหรือสำนึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณ และตอบแทนบุญคุณด้วยสิ่งของ วาจา หรือด้วยการกระทำ

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน จะเห็นได้ว่านอกจากต้องการเด็กเก่ง มีความสุข และยังต้องการเด็กดี นั่นคือ ต้องการเด็กที่มีคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้น การพัฒนานักเรียนต้องพัฒนาในหลายด้านไปพร้อม ๆ กัน คือ สติปัญญา สุขภาพกายสุขภาพจิต และประสบการณ์ทางสังคม นอกจากนั้น ยังต้องพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนควบคู่กันไป เพื่อเป็นพื้นฐานทางจิตใจพร้อมจะพัฒนาไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมต่อไป

1.5 ลักษณะการวัดคุณธรรมจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528 : 60 – 64) ได้รวบรวมและแบ่งวิธีการวัดค่านิยมทางจริยธรรม ซึ่งมีผู้สร้างและใช้ตั้งแต่ก่อน ค.ศ. 1900 ออกเป็น 3 ยุค คือ

ยุคที่หนึ่งครอบคลุมถึงปี ค.ศ. 1935 นิยมใช้วิธีการวัดความรู้เกี่ยวกับความดีความชั่วความเชื่อและทัศนคติทางจริยธรรม โดยใช้กระดาษ – ดินสอ วิธีการในยุคนี้ขาดทฤษฎีและแนวความคิดที่ชัดเจนในการกำหนดเนื้อหาของแบบวัดต่าง ๆ ใช้แยกเด็กปกติออกจากเด็กที่มีความน้าวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรม แต่ผลการวิจัยส่วนใหญ่แสดงว่า เด็กปกติแตกต่างจากยุวอาชญากรทางด้านสติปัญญาเท่านั้น และเด็กสองประเภทนี้ไม่แตกต่างกันทางด้านความรู้และความเชื่อทางจริยธรรมและศีลธรรมแต่ประการใด

ยุคที่สอง เริ่มมีหลักและทฤษฎีประกอบการวัดจริยธรรมมากขึ้น โดยเน้นที่พัฒนาการทางการคิดและการตัดสินทางจริยธรรม เปียเจท์เป็นผู้นำในการใช้วิธีการสัมภาษณ์เด็กเพื่อศึกษาหาเนื้อหาทางความคิดของเด็ก แล้วเทียบคำตอบของเด็กตามลำดับขั้นของการพัฒนาทางความคิดเชิงจริยธรรมทำให้ทราบว่าเด็กคนใดมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าใคร และในยุคนี้ได้ศึกษาบุคลิกภาพต่าง ๆ ที่มีหลักมาจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์และทฤษฎีพฤติกรรมนิยม วิธีการวัดเพื่อตรวจสอบพัฒนาการของซูเปอร์อีโก้และการควบคุมตนเอง

ยุคที่สามครอบคลุมถึงปี ค.ศ. 1966 เป็นยุคของวิธีการวัดแบบสะท้อนภาพ (projective techniques)เป็นการวัดเนื้อหาทางจริยธรรมในรูปของอิทธิพลของซูเปอร์อีโก้ที่มีต่อการทำงานของบุคลิกภาพของบุคคล โดยใช้ภาพกระตุ้นให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น การวัดในยุคนี้ได้ใช้เป็นคะแนนของตัวแปรตาม การวัดนี้มิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะนำไปใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยตรง

ส่วนการวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น เป็นวิธีการวัดที่เกิดตามมาจากวิธีการวัดในยุคที่สองตามแนวของเปียเจท์และมีลักษณะแบบสะท้อนภาพด้วย วิธีที่ใช้เพื่อวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีดังนี้

วิธีการตอบโดยอิสระ โคลเบอร์กได้ใช้วิธีที่คล้ายคลึงกับวิธีการของเปียเจท์ในการวัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กและผู้ใหญ่ กล่าวคือ โคลเบอร์กได้ใช้วิธีการเล่าเรื่องให้ผู้ถูกวัดฟังทีละเรื่อง เรื่องเหล่านี้เป็นเหตุการณ์ขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคลกับกฎเกณฑ์ของสังคม เช่นการให้ยาทำลายชีวิตแก่ผู้ป่วยทรมานที่อยากตาย เป็นต้น ผู้ถูกวัดจะต้องให้เหตุผลในการที่ได้ตัดสินให้ตัวเอกในเรื่องกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเหตุผลที่ผู้ตอบให้เกี่ยวกับเรื่อง 6 ถึง 9 เรื่อง จะถูกนำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดย ผู้ชำนาญการ เพื่อจัดเข้าขั้นจริยธรรมขั้น1 ถึง 6 ตามทฤษฎีพัฒนาการของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก วิธีการวัดระดับขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่นิยมใช้กันอยู่ในขณะนี้มีอีก 2 ประเภท คือ วิธีการวัดแบบมีตัวเลือก ให้ผู้ตอบเลือกขีดคำตอบที่ใกล้กับความคิดของตนมากที่สุดเพียง 1 คำตอบในแต่ละเรื่องและวิธีการประเมินและเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา ในเรื่องหนึ่งๆ จะมีคำตอบมาหลายประเด็นที่เข้าอยู่ในขั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างๆแต่ละเรื่องจะให้ผู้ตอบประเมินค่าประเด็นต่างๆ ทุกประเด็นที่ให้ไว้ แล้วให้นำ 4 ประเด็นที่เห็นว่าสำคัญที่สุดมาเรียงลำดับความสำคัญอีกทีหนึ่ง

1.5.1 แนวทางการวัดและประเมินผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม

สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2544 : 10) กล่าวว่า การวัดด้านคุณธรรมจริยธรรมต้องมีระดับความเข้มในการกระทำที่แสดงออกของผู้เรียนว่า มีคุณธรรมจริยธรรมระดับสูงสุดที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนยิ่ง เป็นจริยธรรมโดยเจตนาอันเกิดจากปัญญาไปกำกับเจตนาในการทำดีละเว้นชั่วเครื่องมือวัดและประเมินต้องสะท้อนว่าผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมอันเกิดจากความมีปัญญาและปัญญานั้นเองทำให้แสดงการกระทำนั้นออกมา ดังนั้น การตอบแบบประเมินหรือแบบสอบถามของนักเรียนแสดงว่าเด็กมีฐานมาจากการเกิดปัญญาว่าจะทำหรือ ไม่ทำ โดยเจตนาของตนเอง ดังนั้น การวัดและประเมินผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมต้องใช้หลักจิตวัดจิต ไม่ควรยึดติดกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง แต่ต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย สิ่งที่วัดในด้านคุณธรรม มี 4 ประการ คือ

1. วัดความรู้ (Knowledge) เป็นการวัดความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

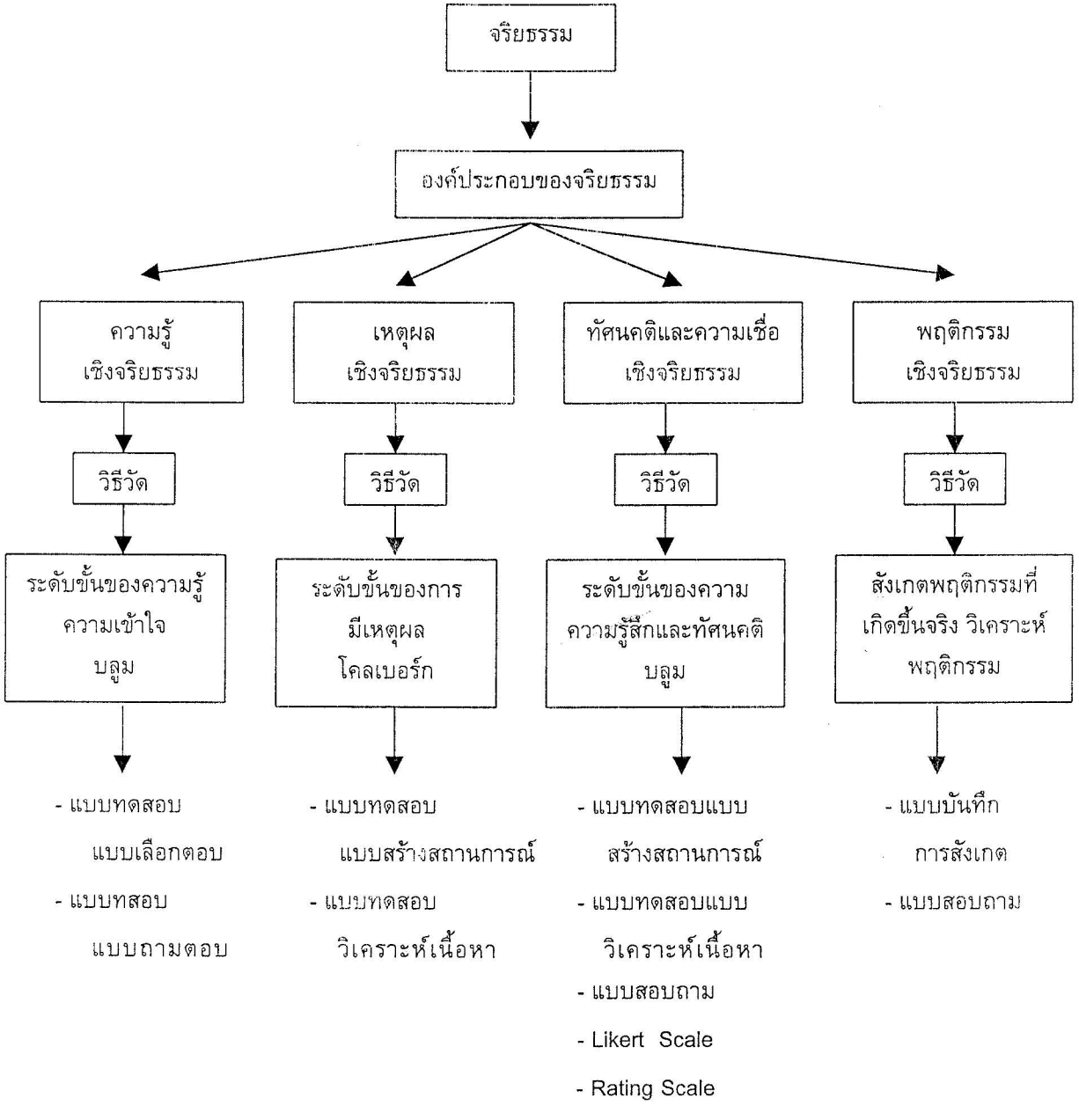
2. วัดทัศนคติเชิงจริยธรรม (Attitude) คือ ความโน้มเอียงทางจิตใจอันเนื่องมาจากการมองเห็นคุณประโยชน์และโทษของสิ่งนั้นการกระทำหรือไม่กระทำในด้านคุณธรรมจริยธรรมขึ้นอยู่กับการมองเห็นคุณประโยชน์และโทษเหล่านั้น ถ้าเห็นประโยชน์ก็ทำ ดังนั้น การวัด ทัศนคติเชิงจริยธรรม คือ การเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการกระทำนั้น ซึ่งดีกว่าการวัดความรู้

3. วัดเหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral reasoning) คือ การวัดเหตุผลที่มาสนับสนุนให้ผู้เรียนกระทำหรือไม่กระทำ ซึ่งการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ต้องมีทฤษฎีทางจริยธรรมมาประกอบการพิจารณาการตอบของเด็กด้วย อย่างไรก็ตามการนำทฤษฎีหนึ่งมาใช้ต้องดูบริบทของสังคมไทยด้วย

4. พฤติกรรมการแสดงออก (Action) เป็นการแสดงออกของนักเรียนในการกระทำดี ละเว้นชั่ว การวัดและประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรมต้องสามารถวัดได้ที่การกระทำหรือการแสดงออกด้านคุณธรรมจริยธรรม

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 51) ได้เสนอรูปแบบการประเมินผลด้านจริยธรรม ไว้ดังนี้

รูปแบบการประเมินผลด้านจริยธรรม

1.5.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดจริยธรรม

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2543 : 185 – 187) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดจริยธรรมไว้ดังนี้

1. กำหนดจริยธรรมที่จะวัด ว่าต้องการวัดจริยธรรมอะไร เป็นแบบรวมๆ หรือแบบเดี่ยว ๆ เฉพาะอย่าง

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจจริยธรรมนั้นดีขึ้น สามารถนิยามได้แจ่มชัด

3. เลือกรูปแบบของเครื่องมือ ในการสร้างเครื่องมือการวัดจริยธรรมมีรูปแบบหลายอย่าง แล้วแต่ผู้สอนจะเลือกตามความเหมาะสมของจุดมุ่งหมาย รูปแบบของเครื่องมือ เช่น

- แบบการสัมภาษณ์
- แบบการสังเกต
- แบบการเขียนตอบ
- แบบสร้างจินตนาการ
- แบบเติมเสรี
- แบบมีตัวเลือก ซึ่งยังแบ่งย่อยอีกมาก

4. เขียนข้อความ ภาพหรือสถานการณ์และข้อคำถาม ในขั้นนี้ต้องคำนึงถึงวิธีการกำหนดคะแนนเพื่อเป็นแนวทางในการให้คะแนนจากผลการตอบข้อคำถามนั้น

5. ตรวจสอบเครื่องมือ ตรวจสอบเบื้องต้น โดยผู้ชำนาญทางจริยธรรมด้านนั้น และโดยผู้ชำนาญทางด้านการวัด

6. ตรวจสอบคุณภาพรายข้อ หลังจากทดลองแล้ว ผู้สร้างเครื่องมือตรวจให้คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์หาคุณภาพเบื้องต้น ว่าแต่ละข้อวัดจริยธรรมนั้นได้จริงหรือไม่ ข้อใดมีคุณภาพดีเก็บเอาไว้ ข้อใดไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดเอาไปปรับปรุงแก้ไขทดลองใหม่

7. จัดข้อสอบเป็นชุด จำนวนข้อต้องมีสัดส่วนของจริยธรรมที่ต้องการวัดเป็นสัดส่วนตามที่ตั้งไว้ สร้างคำชี้แจงการสอบ จัดวางแบบของข้อสอบ พร้อมกำหนดเวลาในการดำเนินการสอน

8. ศึกษาคุณภาพของเครื่องมือ หาความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น

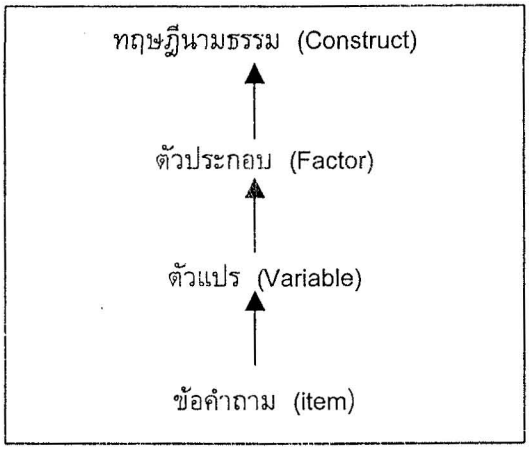
9. สร้างเกณฑ์ปกติ (norms) หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติ ที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้ชัดเจนแล้ว และเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับจริยธรรมของผู้สอบว่าอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับคนส่วนใหญ่

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบ

2.1 แนวคิดของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อจัดและรวมกลุ่มตัวแปรจำนวนมากให้เหลือเฉพาะที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2532 : 133) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบว่าเป็นเทคนิคทางสถิติที่เกี่ยวกับคน (หรือผู้ให้ข้อมูล) จำนวนมาก ตัวแปรจำนวนมากและ ตัวประกอบจำนวนมาก การวิเคราะห์องค์ประกอบต้องอาศัยความเข้าใจเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในวิธีการวิเคราะห์ตัวประกอบว่าเป็นลำดับขั้นดังนี้

ลำดับขั้นในรูปข้างบนนี้ หมายความว่า หลายๆ ข้อความอธิบายตัวแปร 1 ตัว หลายๆ ตัวแปรอธิบายตัวประกอบ 1 ตัว และตัวประกอบหลายๆ ตัว อธิบายนามธรรม 1 อย่าง

เพ็ดฮาเซอร์ และ สเมคกิล (อรพินทร์ ชูชม. ม.ป.ป. : 1 ; อ้างอิงจาก Padhazur & Schmelkin, 1991. *Measurement , design , and analysis. An integrated.*) กล่าวเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบว่าเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ที่ใช้ลดตัวแปรโดยการรวมตัวแปรจำนวนมากเข้าด้วยกันเพื่อให้ได้ชุดตัวแปรที่มีขนาดเล็กลงที่เรียกว่าองค์ประกอบ การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการออกแบบเพื่อระบุองค์ประกอบ (factors) หรือมิติ (dimensions) ที่อยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรที่สังเกตได้ Tinsley ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเทคนิคการวิเคราะห์เพื่อลดจำนวนตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกันให้เป็นจำนวนมิติแฝง หรือมิติที่ซ่อนเร้น (latent or hidden dimensions) ที่มีขนาดเล็กลง เป้าหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อให้ได้แนวคิดที่อธิบายได้ที่มีตัวแปรจำนวนน้อยลง เพื่อใช้ในการอธิบายความแปรปรวนร่วมได้สูงสุดในเมตริกความสัมพันธ์ (อรพินทร์ ชูชม. ม.ป.ป. : 1 ; อ้างอิงจาก Tinsley 1987. *Journal of Counseling Psychology.*)

วิรัช วรรณรัตน์ (2538 : 37) ได้กล่าวเกี่ยวกับแนวคิดการวิเคราะห์องค์ประกอบ ว่าเป็นวิธีการทางสถิติที่พยายามจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันทำให้การศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่มีภาพลักษณ์ที่เด่นชัด โดยลดจำนวนตัวแปรให้น้อยลง และทราบค่าน้ำหนักของตัวประกอบในตัวแปรแต่ละตัว ลักษณะเด่นของตัวแปรและการจัดกลุ่มตัวแปร ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างกันของ

ตัวแปร ให้ทราบถึงโครงสร้างแบบแผนของข้อมูลและปัจจัยร่วมของตัวแปรตลอดจนค่าน้ำหนักแต่ละตัวประกอบที่ได้จากค่าของตัวแปร

บุญชม ศรีสะอาด (2540 : 160) ได้กล่าวเกี่ยวกับแนวคิดของการวิเคราะห์องค์ประกอบว่า เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ผลการวัด โดยใช้เครื่องมือหรือเทคนิคหลายชุดหรือหลายด้าน ผลการวิเคราะห์จะช่วยให้ทราบว่า เครื่องมือหรือเทคนิคเหล่านั้นวัดในสิ่งเดียวกัน หรือที่เรียกว่าองค์ประกอบร่วมหรือไม่ มีกี่องค์ประกอบ เครื่องมือหรือเทคนิคเหล่านั้นวัดแต่ละองค์ประกอบมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจะพิจารณาผลการวิเคราะห์และใช้หลักเหตุผลระบุ (หรือกำหนดชื่อ) องค์ประกอบที่วัดนั้น ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบจะปรากฏค่าต่าง ๆ ที่สำคัญคือ ค่า Communality เป็นค่าความแปรปรวนที่แต่ละฉบับ (ด้าน) แบ่งให้กับแต่ละองค์ประกอบ เป็นส่วนที่ชี้ถึงว่าแต่ละฉบับ (ด้าน) วัดองค์ประกอบร่วมกับตัวแปรอื่นมากน้อยเพียงใด ค่า Eigenvalue เป็นผลรวมกำลังสองของสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบร่วมในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 1 จึงจะถือว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ๆ ที่แท้จริง Factor Loading เป็นค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่แต่ละฉบับ (ด้าน) วัดในองค์ประกอบนั้น

ดังนั้น การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ผลการวัด เพื่อใช้ตรวจสอบความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรต่างๆ เพื่อให้ได้เนื้อแท้ที่ซ่อนอยู่ให้ได้ ตัวประกอบแยกออกจากกันเป็นกลุ่ม โดยใช้เครื่องมือหรือเทคนิคหลายชุดหรือหลายด้าน (อาจเป็นแบบทดสอบ แบบวัด แบบสำรวจ อาจใช้เครื่องมือเพียงชุดเดียวแต่มีการแยกวัดเป็นหลายด้าน หรือหลายชุดก็ได้)

การวิเคราะห์องค์ประกอบมักทำใน 2 ลักษณะ คือ (วิรัช วรรณรัตน์ 2538 : 39 ; อ้างอิงจาก Scott. 1983 : 11. *Confirmatory Factor Analysis : A Preface to LISREL*)

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบแบบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีความเชื่อว่า ตัวประกอบร่วม (common factor) มีความสัมพันธ์กัน ตัวแปรที่สังเกตได้ (Observed variable) เป็นตัวประกอบร่วมของทุกตัวประกอบ และตัวประกอบที่สังเกตมาได้แต่ละตัวได้รับผลจากตัวประกอบเฉพาะ (*Unique factor*) ของแต่ละตัว โดยตัวประกอบเฉพาะไม่มีความสัมพันธ์กัน

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบแบบกำหนดยืนยัน (Confirmatory factor analysis) เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ต้องการศึกษาว่า ตัวประกอบร่วมคู่ใดมีความสัมพันธ์กัน ตัวแปรที่สังเกตมาได้ตัวใดได้รับผลมาจากตัวประกอบร่วมตัวใด ตัวแปรที่สังเกตมาได้ตัวใด ได้รับผลจากตัวประกอบเฉพาะตัวใด และตัวประกอบเฉพาะคู่ใดมีความสัมพันธ์กัน โดยวิธีการจะอาศัยการทดสอบทางสถิติที่มีข้อมูลช่วยยืนยัน (data Confirm)

2.2 จุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

จุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์องค์ประกอบนั้น ได้เน้นการวิเคราะห์องค์ประกอบดังนี้

1. เพื่อจัดกลุ่มตัวแปรที่มีลักษณะเหมือนกันเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการลดจำนวนตัวแปร เพื่อประโยชน์ในการอธิบาย และสรุปยืนยันตามข้อมูล ที่สังเกตมาได้

2. เพื่อบอกจำนวนตัวแปรหรือตัวประกอบร่วม โดยอาศัยค่าความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมของตัวแปร

3. เพื่อค้นหาตัวประกอบแฝง (Latent Factor) และตัวประกอบเฉพาะ (Unique Factor) ในการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรกลุ่มนั้น

4. เพื่อหาน้ำหนัก (Factor Loading) ของตัวประกอบร่วมแต่ละตัวว่ามีขนาดจำนวนมากน้อยเท่าไร ในการวัดกลุ่มตัวแปร

5. เพื่อหาโครงสร้างของตัวประกอบ (Structure Factor) ในการอธิบายและกำหนดยืนยันถึงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) และการจัดกลุ่มประเภทบุคคล

2.3 กระบวนการวิเคราะห์องค์ประกอบและแปลความหมาย

2.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

อันดับแรกในขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบ คือการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้มาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ต้องการวิเคราะห์ และนำเสนอในรูปของเมตริกสัมพันธ์

2.3.2 การสกัดองค์ประกอบ

อรพินทร์ ชูชม (ม.ป.ป. : 5 - 6) ได้กล่าวถึงการสกัดองค์ประกอบว่า มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาจำนวนองค์ประกอบที่จำเป็นที่จะใช้แทนข้อมูลหรือแทนตัวแปรทั้งหมดทุกตัวได้ วิธีการสกัดองค์ประกอบมีหลายวิธี ที่ใช้เพื่อให้ได้การประมาณองค์ประกอบร่วมจำนวนน้อยที่สุดทำการคำนวณเมตริกสหสัมพันธ์ให้มีค่าใกล้เคียงกับข้อมูลประชากร กล่าวคือ การสกัดองค์ประกอบให้มีจำนวนน้อยที่สามารถอธิบายความแปรผันร่วมกับตัวแปรเดิมที่มีขนาดใหญ่ได้ แต่ละวิธีแตกต่างกันในเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนด ความเหมาะสมที่พอดี (good fit) ดังนี้

1. Principal Components Analysis (PC) จะใช้เมื่อการรวมกันเชิงเส้นตรงของตัวแปรที่สังเกตได้ไม่มีความสัมพันธ์กัน วิธีการสกัดองค์ประกอบแบบนี้จะไม่มี unique factor ดังนั้นทุกตัวแปรจะมีค่าการร่วมของตัวแปรเท่ากับ 1 ลักษณะที่สำคัญของวิธีการนี้ความแปรปรวนร่วม (Common) ความแปรปรวนเฉพาะ (unique) และความคลาดเคลื่อนจะหลอมรวมอยู่ใน องค์ประกอบ (component) โดยมีเป้าหมายการสกัดให้เกิดความแปรปรวนสูงสุด

2. Unweighted least squares (ULS) มีเป้าหมายการสกัดองค์ประกอบเพื่อลดความคลาดเคลื่อนของค่าสหสัมพันธ์กำลังสองให้เหลือน้อยที่สุด (ความแตกต่างระหว่างค่าสหสัมพันธ์กำลังสองที่สังเกตได้และที่สร้างใหม่)

3. Alpha Factoring (AF) มีเป้าหมายการสกัดองค์ประกอบที่จะให้ได้องค์ประกอบที่เป็นอิสระต่อกันที่สามารถสรุปเป็นนัยทั่วไปได้สูง (generalizability)

4. Maximum Likelihood (ML) มีเป้าหมายการสกัดองค์ประกอบที่ให้ค่าสถิติไคสแควร์ทดสอบความมีนัยสำคัญขององค์ประกอบ

5. Image Factoring (IF) มีเป้าหมายการสกัดองค์ประกอบที่น้ำหนักองค์ประกอบเป็นค่าความแปรปรวนร่วม (vovariance) ระหว่างตัวแปรและองค์ประกอบมากกว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและองค์ประกอบ

6. Generalized least squares (GLS) มีเป้าหมายการสกัดองค์ประกอบเช่นเดียวกับ Unweighted least squares แต่มีการให้น้ำหนักตัวแปรที่มีความแปรปรวนร่วม (share variance) กับตัวแปรอื่นก่อน โดยตัวแปรประเภทนี้จะให้น้ำหนักมากกว่าตัวแปรที่มีความเฉพาะ ก่อนที่จะดำเนินการตามวิธีการ Unweighted least squares

7. Principal axis factoring (PAF) มีเป้าหมายการสกัดองค์ประกอบที่ดำเนินการ ตามรูปแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยความแปรปรวนร่วมจะใช้วิเคราะห์ในขณะที่ความแปรปรวนเฉพาะ และความคลาดเคลื่อนจะขจัดออกไป

ถ้าเป็นโปรแกรม SPSS โปรแกรมจะเลือกวิธี Principal Components Analysis (PC) คัดเลือกจำนวนองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigenvalue) เท่ากับหรือ มากกว่า 1 (Eigenvalue หมายถึง ค่าแสดงถึงองค์ประกอบนั้นมีคุณลักษณะที่วัดในสิ่งเดียวกัน ซึ่งจะพิจารณาว่ามีกี่องค์ประกอบนั้นได้จากการคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนเท่ากับหรือมากกว่า 1)

2.3.3 เลือกวิธีการหมุนแกน

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2532 : 68) กล่าวถึงการหมุนแกนว่า ตัวประกอบที่ได้จากการสกัดด้วยวิธีวิเคราะห์ตัวประกอบหลายตัว ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้จำนวนมิติที่น้อยที่สุดของข้อมูลมักจะแปลความหมายได้ยาก การเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของแกน – หรือมิติ – หรือตัวประกอบบ้างเล็กน้อย อาจได้ภาพที่ดีขึ้น การหมุนแกนจึงเป็นการเปลี่ยนตำแหน่งของข้อมูลตัวแปร ให้สัมพันธ์กับตัวประกอบในลักษณะที่ชัดเจนขึ้น

อรพินทร์ ชูชม (ม.ป.ป. : 7 - 8) กล่าวว่า การหมุนแกนเป็นขั้นตอนหนึ่งของการวิเคราะห์องค์ประกอบที่พยายามแปลงองค์ประกอบที่ได้มา ให้ได้โครงสร้างที่ง่ายต่อการแปลความหมาย กล่าวคือ ทำให้ตัวแปรมีความสัมพันธ์สูงมากกับองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง เพื่อให้องค์ประกอบต่าง ๆ แตกต่างจากกัน การหมุนแกน เพื่อให้สามารถแปลความหมายขององค์ประกอบได้ วิธีหมุนมี 2 วิธี คือ Orthogonal และ Oblique วิธีการหมุนแกนที่ต่างกันอาจจะทำให้ได้องค์ประกอบที่ค่อนข้างแตกต่างกัน

1. Orthogonal องค์ประกอบร่วมต่าง ๆ ไม่สัมพันธ์กันหรือเป็นอิสระจากกัน ทำให้องค์ประกอบมีการตั้งฉากกัน การแปลความหมายองค์ประกอบที่ได้จากการหมุนแกนแบบนี้ง่ายกว่าวิธีการหมุนแกนแบบ Obliqueแต่ผลลัพธ์ที่ได้ไม่สะท้อนสภาพธรรมชาติที่แท้จริงของตัวแปร ซึ่งตัวแปรต่าง ๆ จะมีความสัมพันธ์กัน การหมุนแกนแบบ Orthogonal มีหลายวิธีดังนี้

1.1 Quartimax เป็นวิธีที่เน้นการแปลความหมายตัวแปร วิธีการนี้มักจะให้ผลลัพธ์ในรูปองค์ประกอบทั่วไปที่มีน้ำหนักอยู่ในระดับปานกลางถึงสูงสำหรับตัวแปรต่าง ๆ

1.2 Varimax เป็นวิธีที่พยายามลดจำนวนตัวแปรให้เหลือน้อยที่สุด โดยตัวแปรนั้นมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเท่านั้นเพื่อช่วยการแปลความหมายองค์ประกอบ

1.3 Equimax ใช้วิธีประนีประนอมระหว่าง Quartimax กับ Varimax ลดทั้งจำนวนตัวแปรและตัวประกอบ

2. Oblique เป็นวิธีการหมุนแกนที่องค์ประกอบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน หรือไม่เป็นอิสระกัน หรือเป็นการหมุนแกนที่องค์ประกอบไม่ตั้งฉากกันซึ่งเป็นวิธีการที่แทนความเป็นจริงตามสภาพธรรมชาติ แต่วิธีการนี้มีปัญหาว่าการแปลความหมายจะซับซ้อน เพราะต้องแปลความหมายทั้งโครงสร้างขององค์ประกอบ และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้จากการหมุนแกนแบบ obique คือค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยบางส่วน (Partial regression coefficients) วิธีหมุนแกนแบบ obique ที่นิยมใช้คือวิธี oblimin ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้ได้โครงสร้างที่ง่ายที่แสดงว่าองค์ประกอบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในคอมพิวเตอร์ส่วนมากจะเลือกการหมุนแกนด้วยวิธี Orthogonal แบบ Varimax

3.3.4 การเลือกค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)

น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้ โดยพิจารณาคัดเลือกตัวแปรหรือข้อความมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า 0.3

3.3.5 การตั้งชื่อองค์ประกอบ

ชื่อขององค์ประกอบควรจะสั้น มีความหมายสอดคล้องกับโครงสร้างขององค์ประกอบนั้น

ข งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

วิระวรรณ อามระดิษ (2522 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความมีระเบียบวินัย ความอดทน การประหยัดและออม ฯลฯ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรม ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน นักเรียนที่บิดามารดาฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา อาชีพที่อยู่และลักษณะการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมต่างกัน

สมาน ชาลีเครือ (2523 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงสังคมกับความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นค่านิยมในด้านความรักของมนุษย์โดยการเอาใจใส่มีความผูกพันในด้านความทุกข์สุข ความเคารพในสิทธิเสรีภาพของเพื่อนมนุษย์เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ผลปรากฏว่า ค่านิยมเชิงสังคมมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความซื่อสัตย์ นักเรียนชายและหญิงที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน จะมีค่านิยมเชิงสังคมต่างกัน นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีค่านิยมเชิงสังคมไม่แตกต่างกัน

วิวัฒน์ อัศวาณิชย์ (2523 : 53 – 56) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 856 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย แบบทดสอบความซื่อสัตย์ แบบทดสอบความมีวินัยในตนเอง ผลการศึกษาพบว่า

1. วินัยในตนเองและความซื่อสัตย์ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เด็กที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน มีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน แต่มีความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เด็กหญิงมีวินัยในตนเองและความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เด็กที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีวินัยในตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

5. เด็กที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีวินัยในตนเองและความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

6. เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีวินัยในตนเองและความซื่อสัตย์ สูงกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิวาห์วัน มูลสถาน (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2521 เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 443 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง ผลการศึกษาพบว่า

1. วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์กับจำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด สถานภาพสมรส ของพ่อแม่ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ และอาชีพของพ่อแม่ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวก กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบ กับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. วินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบ กับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0011

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย พยากรณ์ความมีวินัยในตนเองในทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ถาวร รอดเทศ (2523 : 43 – 74) ได้ศึกษาผลของความสัมพันธ์ระหว่างการคิด หาเหตุผลตามหลักตรรกศาสตร์กับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 886 คน พบว่า

1. การคิดหาเหตุผลตามหลักตรรกศาสตร์มีความสัมพันธ์แบบเส้นตรงเชิงนิมานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. คะแนนเฉลี่ยของความซื่อสัตย์ของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง สูงกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. คะแนนเฉลี่ยของความซื่อสัตย์ของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. คะแนนเฉลี่ยของความซื่อสัตย์ของกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดไม่แตกต่างกัน

5. คะแนนเฉลี่ยของความซื่อสัตย์ของกลุ่มตัวอย่างที่บิดา มารดา มีการศึกษาต่างกันไม่แตกต่างกัน

6. คะแนนเฉลี่ยของความซื่อสัตย์ของกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดา มีอาชีพต่างกันไม่แตกต่างกัน

อุบลรัตน์ โพธิโกสุม (2523 : 6 –49) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความซื่อสัตย์ของเด็กไทย กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 872 คน พบว่า

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล และความซื่อสัตย์ จะมีความสัมพันธ์ทางบวก มีค่าสหสัมพันธ์เป็น .7976

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและความซื่อสัตย์ จะมีความสัมพันธ์ทางบวก มีค่าสหสัมพันธ์เป็น .5772

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและความซื่อสัตย์ จะมีความสัมพันธ์ทางลบ

มีค่าสหสัมพันธ์เป็น .3202

4. เด็กที่มีเพศต่างกัน มีความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เด็กที่มีชั้นเรียนต่างกัน มีความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความซื่อสัตย์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน จะมีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

8. เด็กที่มีระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่างกัน จะมีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

9. เด็กที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน จะมีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

ชุดินาถ รัตนจรณะ (2527 : 59) ได้ศึกษาค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยครูภาคกลาง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 – 4 ในวิทยาลัยครูภาคกลาง 5 วิทยาลัย จำนวน 780 คน ผลปรากฏว่า

1. นักศึกษาจากวิทยาลัยครูภาคกลาง โดยส่วนรวมมีค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าระดับปานกลางเล็กน้อย ยกเว้นค่านิยมด้านการประหยัดและการออมอยู่ในระดับปานกลางและต่ำกว่าค่านิยมด้านอื่น ๆ ทุกด้าน

2. นักศึกษาหญิงมีค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ สูงกว่านักศึกษาชายทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่านิยมในการประหยัดและการออมไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักศึกษาที่มีระดับชั้นสูงมีค่านิยมพื้นฐาน 4 ประการ แตกต่างจากนักศึกษาที่มีระดับชั้นเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการประหยัด และการออมไม่แตกต่างกัน

ปัญจา สดสง่า (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวินัยของนักเรียน การประพฤติผิดวินัย การป้องกันและการแก้ไขตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 100 คน ครูจำนวน 336 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. ประเภทการประพฤติผิดวินัยของนักเรียนปรากฏว่าวินัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลางนอกนั้นอยู่ในระดับต่ำ วิธีป้องกันการประพฤติผิดวินัยของนักเรียน ได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ข้อที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่การยกย่องเกียรติคุณแก่นักเรียนที่กระทำดี คุณธรรมของนักเรียนปรากฏอยู่ในระดับต่ำ วิธีการแก้ไขการประพฤติผิดวินัยของนักเรียน ผู้บริหารและครูได้ยึดถือระเบียบการลงโทษที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ การแก้ไขความประพฤติผิดวินัยโดยการให้ทำความสะอาดห้องน้ำ ห้องส้วม ปรากฏว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและครูที่มีต่อประเภทความประพฤติผิดวินัยการป้องกันและการแก้ไขการประพฤติผิดวินัยของนักเรียน ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องการไว้ผมยาว ความกร้าวร้าวการรังแกและการลักขโมย

บุญพา มิลินทสูต (2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวินัยของนักเรียนอาชีวศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนและนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 20 คน อาจารย์ จำนวนผู้สอนจำนวน 476 คน และนักเรียนจำนวน 500 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 996 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนกับนักเรียน มีทัศนะว่า นักเรียนอาชีวศึกษาขาดวินัยในระดับปานกลาง ส่วนด้านการแต่งกายและด้านความประพฤติ นักเรียนอาชีวศึกษาขาดวินัยอยู่ในระดับน้อย

2. เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนปรากฏว่า ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อวินัยของนักเรียนด้านการแต่งกายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน กับนักเรียน มีทัศนะเกี่ยวกับวินัยของนักเรียนด้านการแต่งกายและด้านความรับผิดชอบ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สุรดี อำนวยศิริสุข (2534 : บทคัดย่อ) สร้างแบบวัดคุณธรรมการอยู่ร่วมกันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยสร้างแบบวัดทั้งหมด 6 ฉบับ คือ แบบวัดความสามัคคี แบบวัดความเสียสละ แบบวัดการให้อภัย แบบวัดความเอื้อเฟื้อ แบบวัดการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และแบบวัดความเห็นอกเห็นใจ เพื่อตรวจสอบว่าแบบวัดที่สร้างขึ้นนี้วัดคุณธรรมการอยู่ร่วมกันตามทฤษฎีได้จริง จึงทำการวิเคราะห์ผลการวัดด้วยเทคนิคของการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่าแบบวัดทั้ง 6 ฉบับ ล้วนวัดองค์ประกอบด้านคุณธรรมการอยู่ร่วมกันด้วยกัน

อัจฉรา ลักขณาวสันต์ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของความสามัคคี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1,344 คน พบว่า องค์ประกอบความสามัคคี มี 8 องค์ประกอบ คือ การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรม การสร้างความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี การมีมนุษยสัมพันธ์ รับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพในเหตุผลของคนส่วนใหญ่ รักหมู่คณะมีใจหวังดีช่วยเหลือหมู่คณะ และไม่แบ่งเป็นพวกเขาพวกเรา

จรุงศักดิ์ บุญฤทธิ์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบความสันโดษ ตามหลักพุทธศาสนา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 870 คน และเปรียบเทียบคะแนนขององค์ประกอบของนักเรียนที่มีเพศต่างกันและแผนการเรียนต่างกัน

1. พบว่า องค์ประกอบความสันโดษ มี 3 องค์ประกอบ คือ มีความพอใจตามที่ได้ มีความพอใจตามกำลัง มีความพอใจตามสมควร

2. การเปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง พบว่า ในองค์ประกอบ 1 (ความพอใจตามได้) กับองค์ประกอบ 3 (มีความพอใจตามสมควร) นักเรียนหญิงมีคะแนนองค์ประกอบสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในองค์ประกอบ 2 (ความพอใจตามกำลัง) พบว่ามีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบคะแนนองค์ประกอบ ของนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิตกับแผนการเรียนศิลป์-ภาษา พบว่า ในองค์ประกอบ 1 (ความพอใจตามได้) กับองค์ประกอบ 3 (มีความพอใจตามสมควร) นักเรียนที่แผนการเรียนวิทย์-คณิต มีคะแนนองค์ประกอบสูงกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนศิลป์-ภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในองค์ประกอบ 2 (ความพอใจตามกำลัง) พบว่า มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กัลยา สุวรรณรอด (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบความมีวินัยในตนเอง โดยแยกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,077คนพบว่า

1. องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่ชัดเจนเพียง 6 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา ความเป็นผู้นำและความอดทน

2. องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชาย มี 5 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา และความเป็นผู้นำ

3. องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนหญิง มี 3 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความซื่อสัตย์

จุรีรัตน์ นันทัยทวีกุล (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1,075 คน พบว่า ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร ไม่ว่าจะพิจารณาโดยรวม หรือแยกตามเพศ มีองค์ประกอบของ ความรับผิดชอบ 7 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดขอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อตนเอง

วิไลวรรณ ชิตพงษ์ (2539 :บทคัดย่อ) ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2538 จำนวน 1,120 คน พบว่า องค์ประกอบคุณธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมมี 5 องค์ประกอบ คือ ศรัทธาในวิชาชีพ รู้หน้าที่มีวินัย ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความเมตตา

ณัฏฐ์พร สตาภรณ์ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทหารและนักเรียนพลเรือน พบว่า องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมมี 6 องค์ประกอบ คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความตั้งใจจริง ความเป็นผู้นำ และ ความอดทน องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทหารมีอยู่ 7 องค์ประกอบ คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ความเชื่อมั่นในตนเองความรับผิดชอบ ความตั้งใจจริง ความเป็นผู้นำ ความอดทนและการยอมรับความคิดเห็น องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลเรือนมี 6 องค์ประกอบ คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความตั้งใจจริง ความเป็นผู้นำ และ ความอดทน

เพ็ชรินทร์ ปฐมวณิชกะ (2535:บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา:กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 6 องค์ประกอบ ความรับผิดชอบต่อตนเอง 6 องค์ประกอบ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว จำนวน 2 องค์ประกอบ และความรับผิดชอบต่อสถาบันศึกษา อีก 1 องค์ประกอบ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

วิคกินส์ (Wiggings. 1971 : 289) ได้อ้างถึงการศึกษาของกอฟ (Gough) ที่ได้ศึกษาวินัยในตนเอง พบว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเองสูงจะมีความรับผิดชอบมาก มีความวิตกกังวลน้อย มีความอดทนมากมีเหตุผลของตนเอง มีความยืดหยุ่นในความคิดและพฤติกรรมทางสังคม และมีสุขภาพดีกว่าผู้ที่ขาดวินัยในตนเอง

เคตติเฟียน (Ketefian. 1981 : 171 – 176) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพยาบาลปฏิบัติการจำนวน 79 คน โดยใช้แบบทดสอบดีไอทีของเรสต์ วัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและสร้างแบบทดสอบ เจเอเอนดี (Judgment About Nursing Decision) วัดพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในแบบทดสอบ เจเอเอนดี (JAND) ประกอบด้วยเรื่องเกี่ยวกับจรรยาของพยาบาล 7 เรื่อง พบว่า

1. มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรม กับความรู้ ค่านิยมของ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับการรับรู้ของพยาบาล ในพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ที่ปรากฏจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไรอัน และ ริออร์แดน (Ryan and Riordan. 2000 : 448 – 462) ได้ศึกษาการพัฒนาเครื่องมือการวัดการยอมรับหลักจริยธรรมของบุคคลองค์ประกอบที่สำคัญของเครื่องมือนี้คือ ตัวแปรทางด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลและปริมาณการยอมรับหลักจริยธรรมของแต่ละบุคคลซึ่งมีทั้งการยอมรับจากตนเองและจากผู้อื่น โดยอาศัยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจจากข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามที่มีการวัดเป็น 2 ส่วนย่อย คือส่วนที่ต้องการการยอมรับจากตนเองมี 17 ข้อ และจากผู้อื่นมี 8 ข้อ แต่ละข้อแบ่งการวัดเป็น 7 ระดับตามสเกลของเคิร์ท จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2 กลุ่มในสาขาการบริหารธุรกิจ จำนวน 382 คน เป็นผู้หญิง 182 คน (47.6 %) เป็นชาย 200 คน (52.4%) และยังมีการวัดตัวแปรแฝงทางด้านความแตกต่างทางเพศ โดยใช้แบบทดสอบ MANOVA ในแต่ละข้อ ผลคือ ในชุดการยอมรับจากผู้อื่นไม่มีผลที่เกิดจากความแตกต่างทางเพศ (F =1.34, p = .162) แต่ในชุดการยอมรับจากตนเองแสดงผลที่เกิดจากความแตกต่างทางเพศ (F = 2.30, p = .02) จึงได้ใช้แบบทดสอบ Bartlett's box M test เพื่อตรวจหาค่าที่เทียบเท่ากับความแตกต่างทางเพศจากเมตริกซ์ความปรวนแปรร่วม ซึ่งแสดงผลว่าไม่แตกต่าง (F =0.78, p =.376) รวมทั้งมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากการวิเคราะห์เชิงสหสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างการยอมรับหลักจริยธรรมของบุคคลนี้กับโครงสร้างอื่นที่เกี่ยวข้องได้แก่ การยอมรับจากสังคม, ความละอายใจ(ต่อตนเอง, ต่อผู้อื่น และต่อสังคม) และ การรู้จักควบคุมตนเอง

โลเว่ และ เรย์โนลด์ (Lowe and Reynolds. 2000 : 100 – 116) ได้ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจในโครงสร้างแฝงทางด้านความกังวลในกลุ่มวัยทอง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ผู้ที่อยู่ในวัยทองที่มีอายุระหว่าง 60-100 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยที่ 78.52 ปี จำนวน 458คน เป็นหญิง 325 คน,เป็นชาย133 คน และมีระดับการศึกษาอยู่ในระหว่าง 5-16 ปี (X = 12.73 ปี) ส่วนใหญ่เป็นชาวผิวขาว (91.7%) มีที่พักอาศัยอยู่ในศูนย์สงเคราะห์ผู้เกษียณอายุ, ชุมชนผู้เกษียณอายุ, ศูนย์พลเมืองอาวุโส, หรือบ้านของตนเองทั้งในตัวเมือง และชนบท ในเขตตะวันตก, ตะวันตกเฉียงเหนือและเฉียงใต้ในสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวัดคือ แบบสอบถามที่มีหัวข้อว่า "สิ่งที่ฉันคิดและรู้สึก" ประกอบด้วยหัวข้อย่อยจำนวน 46 หัวข้อที่กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างอ่านข้อความที่บรรยายถึงความคิด, ความรู้สึก และ พฤติกรรมในเวลาที่ต่างกัน แล้วเลือกคำตอบว่า "ถูก" หรือ "ผิด" ให้ตรงกับตนเอง ภายในระยะเวลา 20 - 25 นาที คะแนนที่ได้รับจากคำตอบทั้งสองจะเป็น ส่วนกลับกัน ดังนั้นผู้ที่ได้รับคะแนนสูงจะบ่งบอกถึงระดับความกังวลที่มีอยู่สูงเช่นกันจากข้อมูลที่ได้มาจึงใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยการสกัดองค์ประกอบแบบ

Principal axis factoring พร้อมกับการหมุนแบบ obligue (promax) และแบบ orthogonal (varimax) ผลจากการหมุนแบบ promax ให้การแปลผลเป็น 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบทางด้านเกี่ยวกับความกังวล 3 ประการ (ความกังวล/ความเครียด, ความกลัวแก่ และความกลัวริ้วรอย) ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีความกังวลอื่นๆ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งยังให้การสนับสนุนถึงความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของ AMAS-E และองค์ประกอบทางด้านเกี่ยวกับการโกหกอีก 1 ประการ

กว่าน (Kwan. 2000 : 142 – 152) ได้ศึกษาเครื่องมือการวัดลักษณะทางพันธุกรรม ทั้งภายในภายนอกด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ จากกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกัน – จีน กว่าน และโซโดสกี (1997) ได้สร้างเครื่องมือการวัดลักษณะทางพันธุกรรมทั้งภายนอก-ภายใน (The Internal – External Ethnic Identity – Int-Ext Id measure) เพื่อใช้ศึกษาถึงลักษณะ ทางพันธุกรรมของกลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกัน - จีน ที่เป็นผู้ทำงาน และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งเนบราสกา-ลินคอล์น และผู้อาศัยอยู่ในรัฐอื่นๆ ที่มีชาวอเมริกัน - จีน เป็นจำนวน 224 คนในเขตเวสต์โคสต์, มิดเวสต์, อีสต์โคสต์ และเซาท์เวสต์ เป็นเพศชายจำนวน 100 คน (44.6%; มีอายุเฉลี่ย 32.67 ปี) เป็นเพศหญิง 124 คน (55.4%; มีอายุเฉลี่ย 29.19 ปี) อายุเฉลี่ยของกลุ่มคือ 28.5 ปี เป็นผู้ที่เกิดในอเมริกา 33 คน (14.7%), เกิดที่อื่นๆ 190 คน (84.8%) และไม่รู้ถึงที่เกิด 1 คน มาจากไต้หวันมากสุด (36.2%), จีนแผ่นดินใหญ่ (25.4%), ฮ่องกง (24.6%), เวียตนาม (5.4%), มาเลเซีย (2.7%), สิงคโปร์ (2.7%), ฟิลิปปินส์ และที่อื่นๆ (2.2%), มีรายได้เฉลี่ยต่อปีประมาณ 30,808 เหรียญสหรัฐ เป็นนักศึกษาทั้งในสาขาฟิสิกส์, ชีววิทยา, วิศวกรรม, ธุรกิจ, และอื่นๆจำนวน 101 คน (อายุเฉลี่ย 22.82 ปี) ส่วนกลุ่มที่ไม่ใช่นักศึกษามีจำนวน 123 คน (อายุเฉลี่ย 37.25 ปี) คนทำงานจำนวน 109 คน, แม่บ้าน 12 คน, และผู้เกษียณอายุ 2 คน หัวข้อในเครื่องมือการวัดผล Int-Ext Id นี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะทางพันธุกรรม ทั้งภายใน-ภายนอกทั่วๆไป ในมุมมองทางด้านจิตวิทยาทางสังคม เช่นเดียวกับทัศนคติการปรับตัวในครอบครัว และการรวมกลุ่มของชาวเอเชีย แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย 47 หัวข้อที่วัดถึงลักษณะทางพันธุกรรมด้านภายใน และด้านภายนอก 26 หัวข้อ ตามแบบของลิเคิร์ท เมื่อมีการวิเคราห์องค์ประกอบหลัก (PCA's) จำนวนหัวข้อจึงลดลงเหลือ 35 หัวข้อ (ภายใน 16 หัวข้อ,ภายนอก 9 หัวข้อ) และได้มีการหมุนแกนแบบ orthogonal (varimax) จากค่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์ทำให้ได้การแปลผลเป็น 4 องค์ประกอบ และเหลือหัวข้อเพียง 24 หัวข้อ ที่มีค่า variance ถึง 46.26% (ภายในมี 15 หัวข้อ, ภายนอกมี 9 หัวข้อ) ผลคะแนนจาก 24 หัวข้อแสดงให้เห็นค่าความเชื่อมั่นประมาณ .90 องค์ประกอบทั้ง 4 มีดังนี้

1. ความผูกพัน และมิตรภาพทางเชื้อชาติ มีคะแนนความเชื่อมั่นประมาณ .88 มี 10 หัวข้อ
2. พฤติกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ประจำเชื้อชาติ เช่น ภาษา วัฒนธรรม การบันเทิง มีคะแนนความเชื่อมั่นประมาณ .80 มี 5 หัวข้อ
3. อาหารประจำชาติ ได้แก่ ความชอบ และพฤติกรรมการบริโภค มีคะแนนความเชื่อมั่นประมาณ .87 มี 3 หัวข้อ
4. ลัษณะครอบครัว – การรวมกลุ่ม มีคะแนนความเชื่อมั่นประมาณ .72 มี 6 หัวข้อ

ไรลีย์ และ อีฟส์ (Reilly and Eaves. 2000 : 271 – 285) ได้ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบจากการใช้เครื่องมือการวัดพัฒนาการในวัยเด็กแห่งเมืองมินเนสโซตา กับ กลุ่มเด็กในครอบครัวผู้อพยพชาวฮิสแพนิค เพื่อศึกษาตรวจสอบความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของเครื่องมือ MIDI วัดระดับของพัฒนาการในวัยเด็กจากการสังเกตของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเล็กอายุระหว่าง 1 – 15 เดือน จำนวน 168 คน เนื่องจากจำนวนองค์ประกอบใน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานี้มีน้อย (V = 15) จึงต้องใช้การสกัด

องค์ประกอบแบบ Principal Axes Factoring และมีการหมุนแกนทั้งแบบ orthogonal (varimax) และแบบ obligue และยังมี การวิเคราะห์เชิงขนานตามแบบของThompson&Daniel(1996) จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างชุดเดียวกับ MIDI จำนวน 50 ชุด เพื่อแสดงการเปรียบเทียบค่า eigenvalues จากทั้ง 2 ชุด ดังกล่าว ดังนั้นจึงทำให้เกิด การแปลผลจากการศึกษาเป็น 3 แบบ คือ

1. การแปลผลจาก 1 องค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงขนาน (parallel analysis)
2. การแปลผลจาก 3 องค์ประกอบที่ได้จากผลของ scree test
3. การแปลผลจาก 5 องค์ประกอบที่ได้จากชุดของ MIDI

แต่ทั้งการแปลผลจาก 3 และ 5 องค์ประกอบนั้นมีการแบ่งระดับพัฒนาการที่ละเอียดมากเกินไป จึงทำให้มีความยากทั้งในการสังเกตและแปลผลให้ถูกต้องได้ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงทำให้การแปลผลจาก 1 องค์ประกอบมีความเหมาะสมที่สุดกับกลุ่มตัวอย่างชาวฮิสแพนิค

บลูดอร์น และ กิลสไพน์ (Bluedorn and Gillespie. 1999 :143 –158) ได้ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจากเครื่องมือการวัดทัศนคติทางด้าน การแข่งขัน โดยใช้โครงสร้างการวัดทัศนคติทางด้านการแข่งขัน (The Competing Values Frameworke - CVF) ของควินน์และเพื่อน เพื่อนำไปสร้างเกณฑ์ทางด้านประสิทธิภาพ และศึกษาถึงพฤติกรรมต่างๆ ในองค์กร เช่น วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง ในการศึกษาครั้งนี้ได้ขยายขอบเขตการศึกษาจากการใช้รูปแบบที่เทียบเท่ากันทางโครงสร้าง (LISREL) กับ

(a) การทดสอบโครงสร้าง CVF
(b) เพื่อแก้ไขเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพขององค์กร

ด้วยการใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จัดการและผู้บริหารในโรงพยาบาลต่างๆในเขตเมืองใหญ่ทางมิดเวสเทิร์นของสหรัฐอเมริกา จำนวน 300 คน ประกอบด้วยตำแหน่ง ผู้จัดการระดับสูง 15 คน, ระดับกลาง 156 คน และผู้บริหาร 129 คน เป็นเพศหญิง 79 % มีอายุเฉลี่ยคือ 40 ปี แบบสอบถามที่ใช้วัดเป็นฉบับที่ได้รับการแก้ไข (โดยแก้ไขการใช้คำถามให้ชัดเจนยิ่งขึ้น)จากฉบับเดิมที่มีหัวข้อจำนวน16หัวข้อ (Quinn and Sprietzer, 1999) โดยแบ่งโครงสร้างการวัดแบ่ง 4 ด้านคือ มนุษยสัมพันธ์, ระบบแบบเปิด, เป้าหมายที่สมเหตุสมผลและทัศนคติภายในกระบวนการ แต่ละด้านมี 4 หัวข้อ ผลจากการใช้รูปแบบที่เทียบเท่ากันทางโครงสร้าง (Structural Equation Modeling – SEM) ที่ให้ค่า chi-square ของ 111014 (p = .19. df = 99) และค่าของ GFI = .98, CFI = 1.00, IFI = 1.00 จึงให้การสนับสนุนต่อโครงสร้างองค์ประกอบทั้ง 4 ของ CVF พร้อมทั้งข้อสันนิษฐานทางด้านสหสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างแฝงก็เป็นจริง 5 ประการ มีเพียงความสัมพันธ์เดียวที่เป็นข้อยกเว้น คือสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทัศนคติภายในกระบวนการ และ ระบบแบบเปิด ดังนั้น ผลคะแนนโดยรวมได้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงอย่างสูงในเครื่องมือ CVF

ราโอ และ ซาคส์ (Rao and Sachs. 1999 : 1016 – 1029) ได้ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จากการวัดผลการเรียนรู้จากแรงจูงใจฉบับภาษาจีน ได้มีการใช้การวิเคราะห์เชิงยืนยันเพื่อประเมินผลของโครงสร้างองค์ประกอบของแบบสอบถามในการเรียนรู้ จากการสร้างแรงจูงใจของพินทริช และเดอ กรูชท์ (Motivated Strategies For Learning Questionnaire – MSLQ –Chinese Version) ฉบับภาษาจีน จากข้อมูลใน กลุ่มตัวอย่างที่เป็น นักเรียนระดับมัธยมต้น - ปลายในฮ่องกงจำนวน 477 คน มีอายุระหว่าง 12 – 19 ปี (M = 15.4, SD = 1.84) เป็นชาย 206 คน, เป็นหญิง 271 คน เพื่อตรวจสอบผล การแปลรูปแบบองค์ประกอบทั้ง 5 ใน MSLQ ทั้งในด้านแรงจูงใจ (ความสามารถของตนเอง, ทัศนคติภายใน, ความกังวลใน

การสอบ) และการรู้จักควบคุมตนเอง (กระบวนการเรียนรู้ และความมีวินัย) ว่ามีความเหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมชาวฮ่องกงนี้เพียงใด แบบสอบถามที่ใช้วัดมี 44 หัวข้อ ตามแบบของลิเคิร์ท มีการแก้ไขหัวข้อเพียง 3 หัวข้อ เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนชาวฮ่องกงมากยิ่งขึ้น และการใช้ภาษา ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ารูปแบบองค์ประกอบทั้ง 5 ส่วนที่ได้รับการแก้ไขนี้มีความเหมาะสมโดยรวมกับนักเรียนฮ่องกงมากกว่าฉบับเดิมของพินทริช และเดอ กรูซท์ที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักรียนมัธยมต้นในสหรัฐอเมริกาแต่เนื่องจากนักเรียนชาวเอเชียตะวันออกมักจะเรียนรู้จากความจำและความเข้าใจเกือบจะเท่ากัน ซึ่งต่างจากนักเรียนชาวตะวันตกอย่างมาก จึงทำให้องค์ประกอบทั้ง 2 ส่วน ในด้านการรู้จักควบคุมตนเอง คือ กระบวนการเรียนรู้ (จากการท่องจำ) และความมีวินัย (จากความเข้าใจ) จะรวมเป็น 1 องค์ประกอบใน MSLQ –Chinese Version

สมมุติฐานการวิจัย

1. องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร มีอย่างน้อย 1 องค์ประกอบ

2. องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร มีอย่างน้อย 1 องค์ประกอบ

3. องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร มีอย่างน้อย 1 องค์ประกอบ

4. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแตกต่าง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 431 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 91 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 139 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 201 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 38,904 คน

ตัวอย่างกลุ่มที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,408 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 ประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ด้วยความเชื่อมั่น 95 % (α = .05) เมื่อเทียบจากตารางของกลุ่มตัวอย่างที่ควรเลือกจากประชากรแล้วปรากฏว่าต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 394 คน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2539 : 400 ; อ้างอิง มาจาก Yamane.1967 : 886 – 887) แต่เนื่องจากการวิเคราะห์องค์ประกอบควรใช้กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 500 คน ขึ้นไป ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,408 คน โดยใช้เพื่อการทดสอบ 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 จำนวน 200 คน ครั้งที่ 2 จำนวน 1,208 คน

ขั้นที่ 2 แบ่งโรงเรียนเป็น 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก สุ่มโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย โดยการ จับฉลากมาโรงเรียนแต่ละขนาด 3 % ได้โรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน ขนาดกลาง 5 โรงเรียน และขนาดเล็ก 7 โรงเรียน เพื่อทำการทดสอบ ครั้งที่ 1 และ 2 ดังแสดง รายละเอียดในตาราง 8

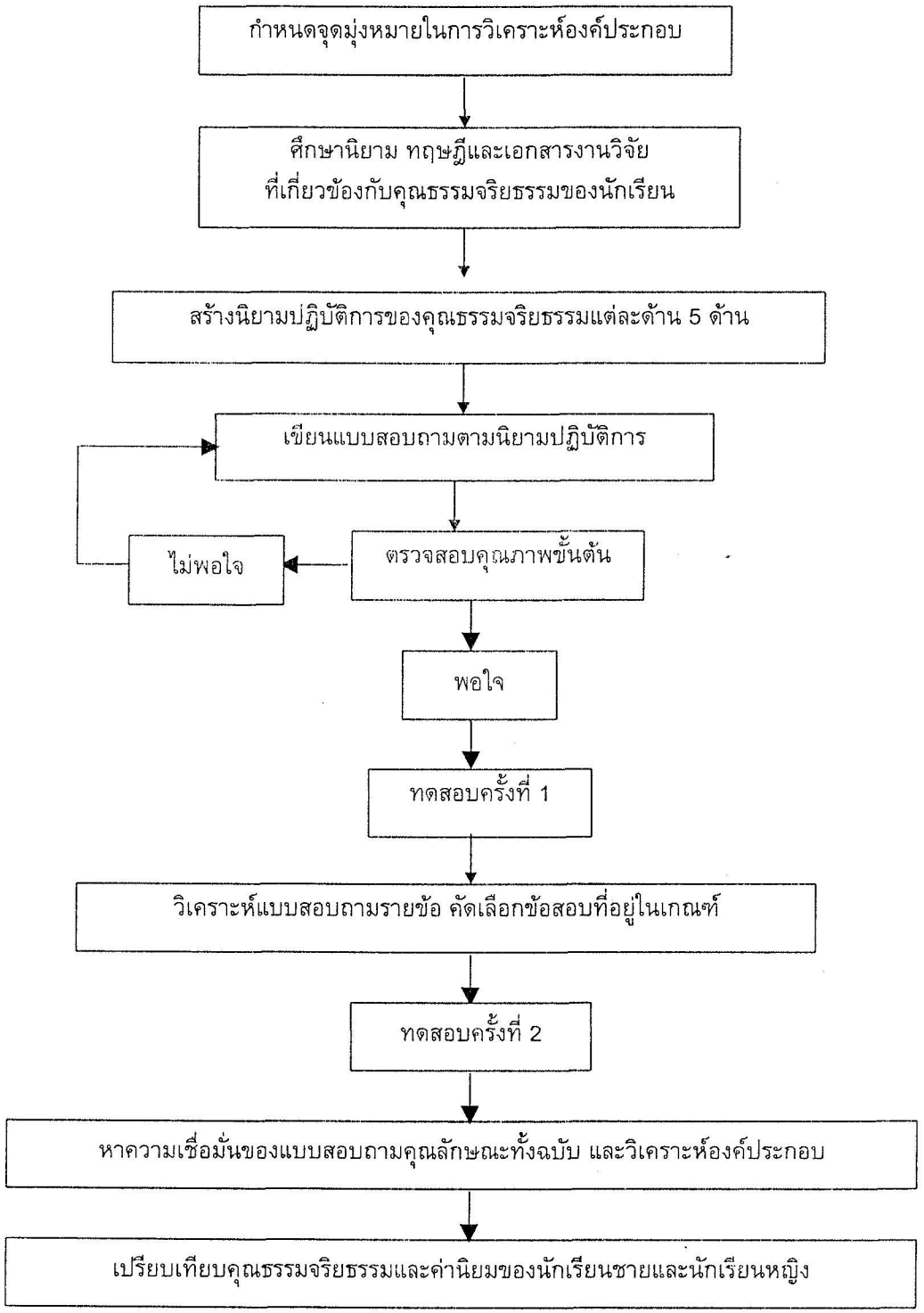
ตาราง 8 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ใช้ในการทดสอบจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาด	โรงเรียน	จำนวนนักเรียนในการทดสอบ	
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
ใหญ่	1. บางขุนเทียนศึกษา	-	298
	2. วัดไผ่เงินโชตนาราม	68	118
	3. วัดช่องนนทรี	-	151
กลาง	4. ปทุมวัน	-	75
	5. วัดดาวคนอง	68	-
	6. วัดราชสิทธาราม	-	153
	7. สุเหร่าคลองหนึ่ง	-	85
	8. วัดปริวาศ	-	81
เล็ก	9. วัดดวงแข	-	51
	10. วัดสวนพลู	-	43
	11. วัดคลองเตย	-	59
	12. วัดกำแพง	-	44
	13. วัดดีดวด	29	-
	14. วัดบุคคโล	-	50
	15. วัดจันทร์นอก	35	-
	รวมทั้งสิ้น	200	1,208

วิธีดำเนินการศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาหลักคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมจากเอกสารต่าง ๆ โดยยึดแนวของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่กำหนดมาตรฐานที่พึงประสงค์ด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 มีตัวบ่งชี้ 5 ข้อ โดยมีคุณลักษณะเชิงคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม 5 ด้าน ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความประหยัด ความกตัญญู ดำเนินการดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ลำดับขั้นในการศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาพประกอบ 1 แสดงลำดับขั้นในการศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียน

ในการดำเนินการเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบนั้น ผู้วิจัยได้เริ่มดำเนินการตามลำดับขั้นตามภาพประกอบ 1 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ศึกษานิยาม ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียน วิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม จากนิยาม เอกสารและผลงานของนักการศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบในการดำเนินการวิจัย และในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนได้ทั้งหมด 5 ด้าน จำนวน 1 ฉบับ ด้านวินัยและความรับผิดชอบ จำนวน 50 ข้อ ด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 25 ข้อ ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 50 ข้อ ด้านความประหยัด จำนวน 25 ข้อ และ ด้านความกตัญญู จำนวน 25 ข้อ ทั้งหมด 175 ข้อ

3. เขียนนิยามตามพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมทั้ง 5 ด้านในรูปนิยามปฏิบัติการ ซึ่งสรุปจากนิยามและลักษณะของผู้มีคุณธรรมจริยธรรมและ ค่านิยมที่ค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ

4. เขียนแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่นิยามในแต่ละด้าน

4.1 เขียนแบบถามสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมตามแบบฮาร์เตอร์ซึ่งถามเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม 5 ด้าน จำนวน 1 ฉบับ ด้านวินัยและความรับผิดชอบ จำนวน 75 ข้อ ด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 35 ข้อ ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 75 ข้อ ด้านความประหยัด จำนวน 35 ข้อ และ ด้านความกตัญญู จำนวน 35 ข้อ ทั้งหมด 255 ข้อ

4.2 การให้คะแนนแต่ละข้อความมีน้ำหนักตั้งแต่ 1 – 4

ข้อความทางบวก		
ปฏิบัติตรงกับข้าพเจ้า	4	คะแนน
ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า	3	คะแนน
ข้อความทางลบ		
ปฏิบัติตรงกับข้าพเจ้า	1	คะแนน
ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า	2	คะแนน

5. ตรวจสอบคุณภาพ ของแบบสอบถามคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียน ด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุง ได้ข้อสอบจำนวน 1 ฉบับ โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ด้านวินัยและความรับผิดชอบ จำนวน 75 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.6 – 1.00 ด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 35 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.6 –1.00 ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 75 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.8 –1.00 ด้านความประหยัด จำนวน 35 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.8 - 1.00 และด้านความกตัญญู จำนวน 35 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.8 – 1.00 ทั้งหมด 255 ข้อ

6. ทดสอบครั้งที่ 1 นำแบบสอบถามคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่สร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ ไปสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน

7. วิเคราะห์แบบสอบถามครั้งที่ 1 เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ด้วยการแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มที่ได้คะแนนสูงและกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ จำนวนกลุ่มละ 25 % ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแล้วทดสอบโดยใช้ การทดสอบที (t – test) เป็นค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบหาค่าอำนาจจำแนก

8. คัดเลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพเพื่อนำไปใช้ทดสอบครั้งที่ 2 โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 ฉบับ ด้านวินัยและความรับผิดชอบ จำนวน 50 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.4273 - 8.0857 ด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.5835 -10.3094 ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 50 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.0198 – 7.7324 ด้านความประหยัด จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.0233 – 8.0159 และด้านความกตัญญู จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.2019 – 8.6741 ทั้งหมด 175 ข้อ

9. ทดสอบครั้งที่ 2 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้จำนวน 1 ฉบับ รวม 175 ข้อ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,208 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้านวินัยและความรับผิดชอบ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8990 ด้านความซื่อสัตย์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8713 ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9106 ด้านความประหยัด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8187 และด้านความกตัญญู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8472 ทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9596

10. วิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

10.1 วิเคราะห์องค์ประกอบ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อศึกษาว่าคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่ามีกี่องค์ประกอบ โดยนำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในข้อ 9 มาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

10.2 คัดเลือกจำนวนองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigen Values) เท่ากับหรือมากกว่า 1

10.3 คัดเลือกข้อความที่มีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)เท่ากับหรือมากกว่า 0.30 และจำนวนตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบต้องมีอย่างน้อย 3 ตัวแปรขึ้นไป จึงถือว่าเป็น 1 องค์ประกอบ

10.4 ตั้งชื่อองค์ประกอบ

10.5 เปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมชนิดข้อความที่สร้างขึ้นตามแบบฮาร์เตอร์ มาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับให้ผู้ตอบเลือกคำตอบโดยกาเครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ต้องการจะตอบเพียงข้อเดียวในหนึ่งข้อความ ซึ่งแบบสอบถามมีจำนวน 1 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 175 ข้อ ซึ่งสร้างขึ้นให้ครอบคลุมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมทั้ง 5 ด้าน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมชุดนี้ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย เท่านั้น ไม่มีผลต่อคะแนนสอบ และผลกระทบต่อโรงเรียนของนักเรียน คำตอบที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนจะเป็นคำตอบที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง **จึงขอความกรุณาตอบคำถามตามความเป็นจริงทุกข้อ**

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 1 ฉบับ จำนวน 175 ข้อ ถามเกี่ยวกับความรู้สึกหรือ การกระทำบางอย่างของนักเรียน โดยจะมีข้อความที่ให้นักเรียนอ่าน แล้วให้นักเรียนพิจารณาข้อความเหล่านั้น ว่า ตรงตามลักษณะความรู้สึกหรือการกระทำของนักเรียนให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด คำตอบที่นักเรียนตอบไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และจะเก็บไว้เป็นความลับ

3. ให้นักเรียนพิจารณาว่าที่ผ่านมานักเรียนปฏิบัติเหมือนกับทางซ้ายมือหรือขวามือเมื่อเลือกได้ แล้วให้นักเรียนพิจารณาอีกครั้งว่า ถ้านักเรียนปฏิบัติเหมือนทุกประการหรือปฏิบัติเป็นประจำ ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่อง **ปฏิบัติตรงกับข้าพเจ้า** แต่ถ้านักเรียนปฏิบัติเหมือนเป็นบางส่วนหรือเป็นบางครั้ง ให้เลือกทำเครื่องหมาย / ในช่อง **ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า**

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความมีวินัย ความรับผิดชอบ

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า
		0. นักเรียนส่วนใหญ่ส่งงานได้ตรงเวลาที่ครูนัดหมาย	แต่	นักเรียนบางคนทำงานส่งช้ากว่าที่ครูนัดหมาย		
		00. นักเรียนบางคนเข้าคิวตักอาหารเมื่อมีครูอยู่	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เข้าคิวตักอาหารไม่ว่าครูจะอยู่หรือไม่		

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความซื่อสัตย์

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า
		0. นักเรียนส่วนใหญ่เก็บเงินได้จะนำไปให้ครูประกาศหาเจ้าของ	แต่	นักเรียนบางคนเก็บเงินได้จะเอาไปซื้อขนมหรือของเล่น		
		00. นักเรียนบางคนไม่เคยโกหก พ่อ แม่ ผู้ปกครอง	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่จะโกหกในสิ่งที่ พ่อ แม่ ผู้ปกครองห้ามไม่ให้ทำ		

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า
		0. นักเรียนส่วนใหญ่รู้ว่าเพื่อนไม่มีเงินซื้อขนมก็จะแบ่งขนมให้เพื่อน	แต่	นักเรียนบางคนจะไม่แบ่งขนมให้เพื่อนถึงแม้รู้ว่าเพื่อนไม่มีเงินซื้อขนม		
		00. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นแมวก็จะเข้าไปอุ้มด้วยความรัก	แต่	นักเรียนบางคนเห็นแมวก็จะเดินเข้าไปแกล้งมันให้เจ็บ		

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความประหยัด

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า
		0. นักเรียนบางคนใช้จ่ายเงินที่พ่อ แม่ ผู้ปกครองให้อย่างประหยัด	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เงินที่พ่อแม่ ให้อย่างฟุ่มเฟือย		
		00. นักเรียนส่วนใหญ่ซื้อของใช้ที่จำเป็นเท่านั้น	แต่	นักเรียนบางคนซื้อของทุกอย่างที่อยากได้		

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความกตัญญู

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า
		0. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่พูดล่วงเกินครูที่สอน	แต่	นักเรียนบางคนพูดล่วงเกินครูที่สอน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง		
		00. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ถือของหนักจะเข้าไปช่วยถือ	แต่	นักเรียนบางคนไม่ช่วย พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ถือของไม่ว่าจะหนักหรือเบา		

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อประสานงานกับสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

2. นำหนังสือราชการจากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครมายังงานศึกษาธิการเขตของแต่โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัว

3. ติดต่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของนักเรียน โดยนัดวัน เวลา และสถานที่เพื่อทำการสอบ

4. เตรียมแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้งวางแผนในการดำเนินการสอบ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอบเอง

5. อธิบายให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เข้าใจวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำแบบสอบถาม และวิธีการทำแบบสอบถาม แล้วจึงให้ทุกคนเริ่มลงมือทำพร้อมกัน

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มีวิธีการจัดกระทำข้อมูลและการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*S.D.*)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพแบบสอบถาม

2.1 หาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้อง ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อโดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 101)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	แทน	ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ ซึ่งหาจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 วิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Index) โดยใช้สูตรสถิติค่า t – test (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 89)

$$t = \frac{\overline{X}_H - \overline{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{N_H} + \frac{S_L^2}{N_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกข้อคำถามรายข้อ

$\overline{X}_H$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มสูง

$\overline{X}_L$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มต่ำ

S^2_H แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มสูง

S^2_L แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มต่ำ

N_H แทน จำนวนคนในกลุ่มสูง

N_L แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำ

2.3 การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 131)

$$\alpha = \frac{K}{K-1}\left[1 - \frac{\sum \sigma_i^2}{\sigma_t^2}\right]$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

K แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum\sigma_i^2$ แทน ผลรวมความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามรายข้อ

σ_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

2.4 การวิเคราะห์ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (Standard errors of Measurement) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2542)

$$SE_M = S_x\sqrt{1 - r_{tt}}$$

SE_M แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด

S_x แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

r_{tt} แทน ความเชื่อมั่น

3. วิเคราะห์องค์ประกอบหาจำนวนองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC$^+$ (Statistical Package for the Social Sciences Personal Computer Plus) สกัดองค์ประกอบด้วยเทคนิคแกนสำคัญ PC (Principal Component Analysis : PC) และใช้การหมุนแกนแบบออโธกอนอล (Orthogonal Rotation) (Varimax Method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\overline{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
$S.D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
α	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
PC	แทน	การสกัดตัวประกอบด้วยวิธีเทคนิคแกนสำคัญ (Principal Component Analysis)
SE_M	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด (Standard errors of Measurement)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
   1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างแยกตามเพศ
   1.2 ค่าสถิติพื้นฐานคุณลักษณะแต่ละด้าน
2. การวิเคราะห์องค์ประกอบ

2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 1,208 คน

2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแยกตามเพศชาย จำนวน 600 คน

2.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแยกตามเพศหญิง จำนวน 608 คน

3. เปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมในแต่ละด้านของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างแยกตามเพศ

ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยนำคะแนนของแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ จำแนกตามเพศ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 แสดงค่าสถิติพื้นฐานเฉลี่ยของตัวแปรในแต่ละด้านจำแนกตามเพศ

คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม	คะแนนเต็ม	นักเรียนชาย				นักเรียนหญิง			
		$\bar{X}$	S.D	α	SE_M	$\bar{X}$	S.D	α	SE_M
1. ด้านวินัยและความรับผิดชอบ	4	2.84	0.36	0.8694	0.1318	3.06	0.3970	0.9091	0.1197
2. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	4	2.98	0.45	0.8378	0.1807	3.25	0.4539	0.8811	0.1565
3. ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	4	2.76	0.37	0.8749	0.1293	3.01	0.4067	0.9234	0.1126
4. ด้านความประหยัด	4	2.81	0.38	0.7447	0.1936	3.03	0.4409	0.8527	0.1692
5. ด้านความกตัญญู	4	2.91	0.42	0.8014	0.1893	3.19	0.4355	0.8598	0.1631

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกตามคุณลักษณะและเพศ นักเรียนชาย ด้านวินัยและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8694 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด เท่ากับ 0.1318 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8378 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1807 ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76 วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8749 ความ คลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด เท่ากับ 0.1293 ด้านความประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7447 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1936 ด้านความกตัญญู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8014 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1893 นักเรียนหญิง ด้านวินัยและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.3970 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9091 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1197 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8811 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1565 ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9234 ความ คลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1126 ด้านความประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8527 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1692 ด้านความกตัญญู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8598 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1631

1.2 ค่าสถิติพื้นฐานคุณลักษณะแต่ละด้าน

ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยนำคะแนนของแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวม แยกตามคุณลักษณะ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 แสดงค่าสถิติพื้นฐานเฉลี่ยของตัวแปรในแต่ละด้าน

คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	α	SE_M
1.ด้านวินัยและความรับผิดชอบ	4	2.95	0.38	0.8990	0.1207
2. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	4	3.12	0.45	0.8713	0.1614
3. ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	4	2.89	0.39	0.9106	0.1166
4. ความประหยัด	4	2.92	0.41	0.8187	0.1746
5. ความกตัญญู	4	3.05	0.43	0.8472	0.1680

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ด้านวินัยและความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8990 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.0114 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.45 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8713 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.0136 ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9106 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.0117 ด้านความประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8187 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.0123 ด้านความกตัญญู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8472 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.0130

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบ

2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 1,208 คน

การวิเคราะห์ตอนนี้เป็นการวิเคราะห์หาค่าความร่วมกัน(Communality) จำนวนองค์ประกอบ (Factor) ค่าไอเกน (Eigen Values) ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percentage of Variance) ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative percentage of Variance) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และสกัดองค์ประกอบ โดยใช้วิธีเทคนิคแกนสำคัญ (Principal Component Analysis) หมุนแกนแบบออโธกอนอล (Orthogonal Rotation) โดยวิธีแวริแมกซ์ (Varimax Method) ตั้งชื่อองค์ประกอบตามลำดับดังนี้

2.1.1 จำนวนองค์ประกอบ ค่าร่วมกัน ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม โดยวิเคราะห์จากเมตริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) และสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีแกนสำคัญ PC (Principal Component Analysis) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 จำนวนองค์ประกอบ ค่าร่วมกัน ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (N = 1,208)

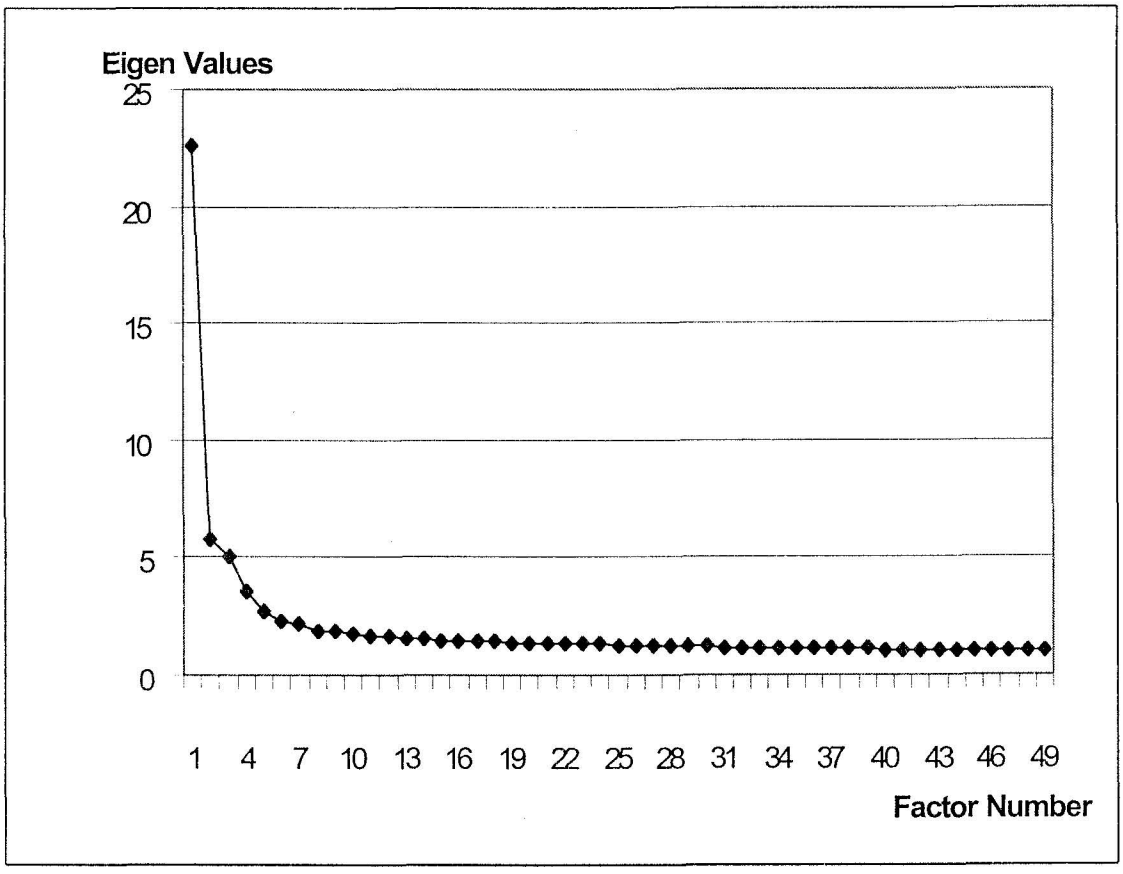
องค์ประกอบ (Factor)	ค่าร่วมกัน (Communality)	ค่าไอเกน (Eigen Values)	ร้อยละของความแปรปรวน (%of Variance)	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative %)
1	.5820	22.5962	12.9121	12.9121
2	.5879	5.7735	3.2992	16.2113
3	.6214	5.0536	2.8878	19.0991
4	.6073	3.5313	2.0179	21.1170
5	.6064	2.7308	1.5605	22.6775
6	.6084	2.2947	1.3113	23.9887
7	.5748	2.2109	1.2634	25.2521
8	.6007	1.9234	1.0991	26.3512
9	.5396	1.8761	1.0720	27.4232
10	.5082	1.7636	1.0078	28.4310
11	.5512	1.6820	.9611	29.3921
12	.5777	1.6326	.9329	30.3251
13	.5552	1.6056	.9175	31.2426
14	.5561	1.5510	.8863	32.1288
15	.5837	1.4878	.8502	32.9790
16	.6201	1.4567	.8324	33.8115
17	.5841	1.4361	.8206	34.6321
18	.5309	1.4257	.8147	35.4468
19	.5464	1.4017	.8010	36.2478
20	.5131	1.3971	.7984	37.0461
21	.5441	1.3754	.7859	37.8320
22	.5572	1.3449	.7685	38.6005
23	.5462	1.3310	.7605	39.3611
24	.5096	1.3146	.7512	40.1123
25	.5379	1.3016	.7437	40.8561
26	.6219	1.2810	.7320	41.5880

ตาราง 11 (ต่อ)

องค์ประกอบ (Factor)	ค่าร่วมกัน (Communality)	ค่าไอเกน (Eigen Values)	ร้อยละของความแปรปรวน (%of Variance)	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative %)
27	.5678	1.2615	.7209	42.3089
28	.5684	1.2509	.7148	43.0237
29	.5818	1.2366	.7066	43.7303
30	.5857	1.2103	.6916	44.4219
31	.5972	1.2063	.6893	45.1112
32	.5837	1.1907	.6804	45.7916
33	.5971	1.1855	.6774	46.4691
34	.5088	1.1644	.6654	47.1345
35	.5119	1.1546	.6598	47.7942
36	.5790	1.1491	.6566	48.4508
37	.5515	1.1327	.6472	49.0981
38	.5447	1.1194	.6396	49.7377
39	.5722	1.1080	.6332	50.3709
40	.5189	1.0870	.6212	50.9920
41	.4853	1.0757	.6147	51.6067
42	.5058	1.0684	.6105	52.2172
43	.5702	1.0503	.6002	52.8174
44	.5080	1.0482	.5990	53.4164
45	.5386	1.0418	.5953	54.0116
46	.5265	1.0287	.5878	54.5995
47	.6004	1.0179	.5816	55.1811
48	.6069	1.0093	.5767	55.7579
49	.5792	1.0035	.5735	56.3313
50	.6305	.9930	.5674	56.8988
51	.6083	.9914	.5665	57.4653
.	.	.	.	.
175	.5452	.2752	.1573	100.0000

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 11 เมื่อพิจารณาค่าไอเกน (Eigen Values) ซึ่งเป็นผลรวมกำลังสองของสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่าหนึ่ง มี 49 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาทั้ง 49 องค์ประกอบ ปรากฏว่า ความแปรปรวนสะสมทั้ง 49 องค์ประกอบเท่ากับ ร้อยละ 56.3313 ของความแปรปรวนทั้งหมด นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าไอเกน (Eigen Values) และค่าร้อยละของความแปรปรวนในองค์ประกอบที่ 6 – 49 มีค่าใกล้เคียงกันมาก ภาพประกอบ 2

แสดง Scree test กราฟ ค่าไอเกน (Eigen Values) ในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1

ภาพประกอบ 2 แสดง Scree test กราฟ ค่าไอเกน (Eigen Values) ในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (N = 1,208)

ในการพิจารณาค่าไอเกน (Eigen Values) ตามกราฟ และค่าร้อยละของความแปรปรวนขององค์ประกอบ มีจำนวนองค์ประกอบชัดเจนเพียง 5 องค์ประกอบ

2.1.2 การหมุนแกนภายหลังการสกัดองค์ประกอบ โดยวิธีการหมุนแกนแบบออโธกอนอล (Orthogonal Rotatuon) โดยวิธีแวริแมกซ์ (Varimax Method) เพื่อให้ข้อที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบในลักษณะที่ชัดเจนขึ้น ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบที่หมุนแกนแบบออโธกอนอล โดยวิธีแวริแมกซ์ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (N = 1,208)

ข้อ	องค์ประกอบ					ข้อ	องค์ประกอบ				
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
1	.2069	.1889	.1358	-.0052	.2980	28	**.3182**	.2202	**.3997**	.1107	-.0726
2	.1973	.1913	.2090	-.0075	**.3016**	29	**.3584**	-.1083	.2457	.2049	-.2483
3	.2537	.1637	.1704	.0685	**.3773**	30	**.4499**	-.1153	.2589	.0876	-.1235
4	.1979	.1903	.1656	.0110	.1820	31	.2641	.2500	.2268	.1641	-.0997
5	.1861	.1369	.1424	-.0406	.2444	32	**.3276**	-.2129	.2219	-.0499	-.0079
6	.2281	-.1371	.1991	.0376	.2710	33	.2976	.1116	.1844	-.0841	.1865
7	.2449	.2185	.2391	-.0274	**.3105**	34	**.3277**	.2080	**.3273**	.0640	.0770
8	.2860	-.1567	.1360	.0267	.1300	35	**.4322**	-.2086	.2458	-.0144	.0090
9	**.3323**	.1692	.2423	.0923	.2389	36	.2862	.1600	.1969	-.1233	.1553
10	**.3684**	-.0333	.2596	.1243	.0889	37	**.3807**	-.1195	**.3106**	.0425	-.1168
11	**.3239**	-.1490	.2708	.0474	**.3699**	38	**.4373**	-.1006	.2569	.0875	-.1701
12	.2852	-.1177	.2361	.1309	.0685	39	**.3702**	.1562	.2680	.0575	.0580
13	**.3256**	-.1160	.2424	.1084	.1430	40	**.3024**	.1684	.2719	.0957	-.0113
14	**.3286**	.0971	.2232	.0455	.1471	41	**.3568**	-.0812	.2734	.1049	-.1861
15	**.3332**	.1620	.2381	.0437	.2411	42	**.4202**	-.1266	**.3167**	.1079	-.0944
16	.1908	-.1034	.2289	.1241	-.1105	43	**.3297**	-.1269	.2068	.0071	-.0525
17	.2709	-.0438	.0600	.0932	-.0170	44	**.3809**	-.1007	.2632	.0830	-.1246
18	**.3254**	.1998	.2244	.1152	.0894	45	**.4339**	-.0870	**.3164**	.0794	-.1385
19	.2681	.1606	.2640	.1496	.1237	46	**.3764**	-.1356	.2478	.0579	-.0754
20	**.3708**	-.0881	.2457	.1538	-.0520	47	.2676	.1516	.1636	-.0631	.1483
21	.2928	.2291	.2040	.1636	-.0008	48	**.4375**	-.0913	.2273	.0361	-.1186
22	**.3377**	-.0868	.1852	.1885	-.1143	49	**.3650**	-.1717	.1816	.0652	-.1011
23	**.3386**	.1592	.2207	.1710	-.1600	50	.2099	.1553	.1907	.0203	.1002
24	**.4160**	-.1674	**.3075**	.0979	-.0393	51	.2844	.1906	.0965	-.0613	-.0647
25	**.4129**	-.1008	**.3473**	.1452	-.1667	52	**.4253**	-.2546	.1067	-.1460	-.0079
26	.2828	.2143	.2300	.0256	.1118	53	**.3045**	**.3931**	.0588	-.1477	-.0275
27	**.3578**	.2547	.2936	.1763	-.0040	54	**.4538**	-.2517	.0900	-.2575	-.0386

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบ					ข้อ	องค์ประกอบ				
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
55	**.4553**	-.1952	.1159	-.2984	.0177	82	.2431	.2443	-.1307	.1085	-.0705
56	.2994	.1905	.1422	-.1400	-.0056	83	**.3436**	.2877	-.1366	.0712	-.0180
57	**.3340**	-.1095	.0867	-.0124	-.0702	84	**.3006**	.2184	-.1378	.0305	.0338
58	**.3200**	**.3571**	.0528	-.0692	.0187	85	**.3813**	-.1551	-.1848	.0814	.1147
59	**.3409**	-.1236	.1426	-.0681	-.2280	86	.2969	.2497	-.0907	.0436	.0335
60	**.4051**	-.1979	.1113	-.2797	-.0110	87	.2753	.2851	-.0441	.1792	-.0353
61	**.5024**	-.1715	.0779	**-.3178**	.0300	88	**.4538**	-.1278	-.1786	.2332	.1560
62	**.4495**	-.1590	.0852	-.2850	-.0415	89	**.4540**	-.1298	-.1758	.1277	.1525
63	**.4532**	-.2245	.1133	-.2084	-.0183	90	**.3646**	.1807	-.1067	-.0135	.1318
64	**.3877**	-.1766	.1438	-.0929	-.2449	91	.2882	.2463	-.1305	.2423	-.0517
65	**.3664**	.0712	.0909	-.2247	.0535	92	**.3251**	-.1379	-.2218	.2774	-.0682
66	**.4187**	-.1832	.1119	-.2040	-.1551	93	**.3519**	.2703	-.0670	.2060	-.0326
67	**.4114**	-.1945	.1341	-.1749	-.1279	94	**.3433**	.2248	-.1507	.1693	.0198
68	.2902	.1512	.1248	-.1850	-.0139	95	**.4021**	-.1520	-.1667	.1091	.1101
69	**.3281**	.0652	.0894	**-.3243**	-.0208	96	**.3615**	-.2003	-.1731	.1834	-.0688
70	**.4682**	-.2343	.1283	-.2259	-.0958	97	**.3527**	.2319	-.1321	.0940	-.0239
71	**.4576**	-.2118	.0675	**-.3442**	-.0590	98	**.3273**	.1963	-.1214	.0546	-.0113
72	.3542	.1388	.0964	-.2954	-.0153	99	**.3974**	-.0977	-.2283	.1795	.0056
73	**.4725**	-.1655	.1496	-.1959	-.0884	100	**.3354**	.2016	-.0912	.0903	.0216
74	**.3318**	.1779	.0703	-.2673	-.1141	101	**.5170**	-.1630	-.2075	.1568	.0333
75	**.3023**	.1646	.1084	-.2010	.0764	102	**.3869**	-.0950	-.1900	.2718	.0414
76	**.4881**	-.1757	-.1771	.1641	.0280	103	.2235	-.1910	-.1386	.2275	-.0782
77	**.3148**	.2085	-.1173	.0743	.0911	104	.2384	.0991	-.0820	.1051	-.0517
78	**.4149**	-.1778	-.1329	.0347	.1097	105	**.3534**	-.1397	-.1089	.2120	-.0161
79	**.3575**	.2043	-.0832	.0185	.1305	106	**.4925**	-.1318	-.1798	.2221	.0145
80	**.4284**	-.1278	-.1219	.0500	**.3970**	107	**.4537**	-.1098	-.1934	.1968	.1007
81	**.4584**	-.1673	-.1396	.0317	.0694	108	.2916	-.1443	-.1393	.2351	-.0451

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบ					ข้อ	องค์ประกอบ				
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
109	**.3830**	-.1776	-.0957	.2340	-.0278	137	.2355	.2721	-.1078	.0454	-.2703
110	.2184	.2497	-.0201	.2227	-.1124	138	**.3086**	-.0739	-.0947	-.0438	-.0993
111	**.3700**	.2582	-.0851	.0783	-.0271	139	**.3103**	**.3471**	-.0757	-.0411	-.1959
112	**.4282**	-.1090	-.1704	.0401	-.0012	140	.2685	-.1427	-.1321	.0142	-.1627
113	.2814	.2183	-.1140	.1654	-.0943	141	**.3450**	.2704	-.0893	-.0908	-.0641
114	**.4769**	-.1445	-.1427	.1203	.0217	142	**.3755**	.1995	-.0926	-.0997	-.1172
115	**.4512**	-.0717	-.1973	.1946	-.0263	143	.2707	-.1876	-.1894	.0203	-.0896
116	**.3163**	.2059	-.1177	.0495	-.0403	144	**.4072**	-.1129	-.1622	-.0787	-.0287
117	**.4535**	-.1495	-.1435	.1091	.1185	145	.2912	.1732	-.1219	-.1110	-.0653
118	.2556	.2520	-.0833	.0582	.0373	146	.2562	.2524	-.1096	-.1506	-.1151
119	**.3630**	.2312	-.1344	.0821	.0672	147	**.4030**	-.1602	-.1377	-.1542	.0641
120	**.5117**	-.1222	-.1663	.0784	.0686	148	**.4091**	-.1611	-.1447	-.1342	.0920
121	**.3781**	-.1410	-.1256	.1652	.1537	149	**.3419**	.2555	-.1408	-.1452	.0167
122	**.4262**	-.1314	-.1359	.1514	.0551	150	**.3456**	.2693	-.0940	-.1784	-.0881
123	**.4203**	-.1421	-.1276	.1161	.0683	151	**.4395**	-.1127	-.2198	-.1095	.1386
124	**.3607**	.2158	-.1593	.0574	.0075	152	**.4694**	-.1632	-.1404	-.1308	.1278
125	**.4203**	-.1329	-.1058	.1911	.0511	153	**.3121**	.2911	-.1604	-.1274	-.1413
126	**.3004**	.2784	-.0430	.0398	-.2215	154	**.4076**	-.1577	-.1377	-.0714	.0301
127	.2545	**.3197**	-.0683	.0183	-.1659	155	**.4060**	-.2199	-.1392	-.2686	.1020
128	**.3953**	-.1667	-.1857	.0010	-.1107	156	.2876	.1937	-.1511	-.1332	.0008
129	**.3360**	**.3009**	-.1217	-.0049	-.1668	157	**.3198**	**.3506**	-.0984	-.0918	-.0740
130	**.3740**	.2352	-.1061	-.0996	-.1068	158	.2998	.1557	-.1004	-.1548	.0925
131	**.3631**	-.2066	-.1762	-.0676	.0590	159	**.3600**	-.1478	-.1747	-.2164	.0906
132	**.3757**	-.1460	-.1671	-.0985	.0467	160	**.4052**	-.1444	-.1893	-.0556	.1131
133	.2568	-.1784	-.0362	.1219	-.0640	161	**.3259**	.0911	-.1536	-.1470	.0039
134	**.4199**	-.1324	-.1682	-.0744	-.0097	162	**.3670**	.1495	-.1661	-.2108	.0261
135	.2886	-.1262	-.1714	-.0033	-.0822	163	**.3707**	.1940	-.1044	-.1117	.0411
136	**.3160**	.2980	-.1062	.0435	-.2184	164	**.3818**	-.0790	-.1087	-.0396	.1118

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบ					ข้อ	องค์ประกอบ				
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
165	.2836	.2435	-.0864	-.0702	-.0382	171	**.3948**	.1637	-.1203	-.1994	-.0778
166	**.3466**	-.0774	-.1767	-.0525	.0755	172	.2887	.2567	-.0752	-.1557	.0290
167	**.3201**	-.0947	-.1195	-.0295	-.0116	173	**.4656**	-.1125	-.1304	-.0630	.0574
168	**.3675**	.2345	-.1280	-.1141	-.0676	174	.2771	-.1235	-.1643	-.0107	-.0575
169	**.4064**	.1916	-.0863	-.1772	.0750	175	**.4130**	-.1181	-.0465	-.1149	.0696
170	**.3934**	.1858	-.1472	-.1762	-.0702						

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 12 พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละข้อจำนวน 175 ข้อ มีจำนวนองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาข้อว่าอยู่ในองค์ประกอบใด ใช้การพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบตามเกณฑ์ คือเลือกข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าตั้งแต่ .30 (โดยไม่พิจารณาว่าเป็นจำนวนบวกหรือลบ) เลือกรายแถวและรายคอลัมน์ ข้อใดมีน้ำหนักอยู่บนองค์ประกอบมากกว่าหนึ่งองค์ประกอบ จะเลือกน้ำหนักสูงสุดบนองค์ประกอบนั้น หากน้ำหนักองค์ประกอบนั้นมีค่าใกล้เคียงกันจะถูกตัดทิ้งไป ปรากฏผลดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มี 113 ข้อ คือข้อที่ 9, 10, 13, 14, 15, 18, 20, 22, 23, 27, 29, 30, 32, 35, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 46, 48, 49, 52, 54, 55, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 83, 84, 85, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 105, 106, 107, 109, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 130, 131, 132, 134, 136, 138, 141, 142, 144, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 159, 160, 161, 162, 163, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 173 และ 175

2.1.3 การตั้งชื่อองค์ประกอบ ผู้วิจัยได้ตั้งชื่อองค์ประกอบตามที่วิเคราะห์ได้ชัดเจน 1 องค์ประกอบ ดังตาราง 13

ตาราง 13 ข้อคำถามในองค์ประกอบที่ 1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั้งหมด

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
9	การเข้าแถวซื้อของ	.3323
10	การเข้าแถวล้างมือ	.3684
13	การเข้าแถวรับของ	.3256
14	การเข้าคิวเข้าห้องน้ำ	.3286
15	การส่งงานตามลำดับ	.3332
18	การเดินแถวเปลี่ยนห้องเรียน	.3254
20	งานยากก็ต้องทำให้สำเร็จ	.3708
22	การตั้งใจฟังสิ่งที่ครูสอน	.3377
23	การตั้งใจทำรายงาน	.3386
27	การทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด	.3578
29	งานยากหรือง่ายต้องทำให้เสร็จ	.3584
30	ทำการบ้านไม่ได้ให้ผู้อื่นช่วยสอน	.4499
32	การอ่านคำแนะนำของครู	.3276
35	การติดตามความก้าวหน้าของการเรียน	.4322
38	ได้คะแนนสอบน้อยต้องอ่านหนังสือให้มากขึ้น	.4373
39	การปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น	.3702
40	การปรับปรุงแก้ไขการบ้านที่ทำผิด	.3024
41	การปรับปรุงแก้ไขงานให้ดีขึ้น	.3568
43	การแก้ไขข้อบกพร่อง เมื่อมีผู้ชี้แนะ	.3297
44	การแก้ไขงานที่บกพร่องทันที	.3889
46	การยอมรับผลของคะแนนกลุ่ม	.3764
48	การยอมรับผลของการกระทำผิดของตนเอง	.4375
49	การส่งของคืนตรงเวลา	.3650
52	การเก็บเงินได้ส่งคืนเจ้าของ	.4253
54	ไม่ฉวยโอกาสเอาของเล่นของเพื่อนมาเป็นของตน	.4538
55	การหยิบของ ของเพื่อนมาใช้แล้วส่งคืน	.4553
57	การรักษาคำพูด	.3340
59	การพูดความจริงเป็นสิ่งที่ไม่ตาย	.3409

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
60	การขายของที่มีคุณภาพ	.4051
61	เวรสารวัตรประจำวันให้บริการแก่น้อง	.5024
62	การดูแลน้อง	.4495
63	การไม่รังแกเพื่อนที่อ่อนแอกว่า	.4532
64	การแบ่งงานในการทำงานกลุ่ม	.3877
65	การช่วยออกเงินซื้อวัสดุในการทำงานกลุ่ม	.3664
66	การช่วยทำเวร	.4187
67	การช่วยยกของ	.4114
70	การขออนุญาตออกจากห้องเรียนเสร็จธุระแล้วรับกลับเข้าห้อง	.4682
72	การฉวยโอกาสออกจากโรงเรียนก่อนโรงเรียนเลิก	.3542
73	เข้าห้องเรียนได้ทันเวลาในระหว่างช่วงเปลี่ยนชั่วโมงเรียน	.4725
74	การมาโรงเรียนสายเป็นประจำ	.3318
75	หลักพักกลางวันเข้าห้องเรียนไม่ทันเวลา	.3023
76	การไม่เล่นแรง ๆ กับเพื่อน	.4881
77	การไม่รังแกสัตว์	.3148
78	การนำอาหารไปเลี้ยงสัตว์	.4149
79	การเล่นกับสัตว์อย่างรุนแรง	.3575
81	การไม่นำสัตว์ไปกักขัง	.4584
83	การแบ่งอาหารให้เพื่อนที่ขาดแคลน	.3436
84	การแบ่งเครื่องเขียนให้กับเพื่อนที่ไม่มี	.3006
85	การบริจาคเงินให้คนยากจน	.3813
88	การใช้วาจาสุภาพอ่อนน้อม	.4538
89	การพูดจากให้เกียรติผู้อื่น	.4540
90	การเดินผ่านผู้ใหญ่ด้วยการเดินก้มหลัง	.3646
92	การพูดจาสุภาพกับทุกคน	.3251
93	การยินดีช่วยเหลืองานของเพื่อน	.3519
94	การช่วยเหลือน้องที่ได้รับอันตราย	.3433
95	การช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน	.4021

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
96	การช่วยเหลือเพื่อนในสิ่งที่เขาทำไม่ได้	.3615
97	การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	.3527
98	การช่วยเก็บของที่ลืมทิ้งไว้	.3273
99	การบอกสิ่งผิดปกติของเพื่อนให้ครูได้รับทราบ	.3974
100	การช่วยเก็บของที่ผู้อื่นทำตกหล่น	.3354
101	การไม่พูดข่มขู่ผู้ที่อ่อนแอกว่า	.5170
102	การไม่พูดเสียดสีเพื่อน	.3869
105	การไม่พูดเหน็บแนบเพื่อน	.3534
106	การไม่พูดจาดูหมิ่นผู้อื่น	.4925
107	การไม่พูดจาส่อเสียดผู้อื่น	.4537
109	การช่วยพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด	.3830
111	การช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	.3700
112	การอาสาช่วยถือของให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง	.4282
114	การช่วยครูย้ายสิ่งของ	.4769
115	การอาสาช่วยงานผู้อื่นอย่างเต็มใจ	.4512
116	การให้กำลังใจเพื่อนผู้ที่ทำงานไม่เสร็จ	.3163
117	การพูดให้กำลังใจเพื่อน	.4535
119	การเตือนเพื่อนให้ทำการบ้าน	.3830
120	การพูดปลอบใจเพื่อนที่กำลังมีความทุกข์	.5117
121	การสอนเลขให้เพื่อนด้วยความสมัครใจ	.3781
122	การสอนอ่านให้เพื่อนที่มีปัญหาการอ่าน	.4262
123	การช่วยเพื่อนวางแผนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ	.4203
124	การช่วยแนะนำเพื่อนในการทำงาน	.3607
125	การอาสาสอนน้องอ่านหนังสือ	.4203
126	การเหลือเงินไว้ฝากธนาคาร	.3004
128	การซื้อของที่จำเป็นเท่านั้น	.3953
130	การเลือกซื้อของที่ใช้ทนทานใช้ได้คุ้มค่ามากที่สุด	.3740
131	การซื้อของใช้ทดแทนของที่ใช้หมด	.3631

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
132	การอดใจไม่ซื้อสมุดโน๊ตที่สวย ๆ	.3757
134	นาน ๆ ครั้งที่จะซื้อของเล่นใหม่	.4199
136	การนำเงินที่เหลือใช้ไปฝากธนาคาร	.3160
138	การสร้างตารางในการอ่านหนังสือ	.3086
141	การแบ่งเวลาช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน	.3450
142	การแบ่งเวลาในการทำข้อสอบให้ทันเวลาที่กำหนด	.3755
144	การรักษาสมบัติของโรงเรียนเหมือนสมบัติของตน	.4072
147	เมื่อพบน้ำเต็มอ่างจนล้นไหลทิ้งจะรีบปิดน้ำทันที	.4030
148	การทิ้งเศษอาหารลงในถังรองรับเศษอาหาร	.4091
149	อุปกรณ์การเรียนที่เหลือใช้เก็บไว้ใช้ในคราวต่อไป	.3419
150	การซื้อเครื่องเขียนที่จำเป็นและเพียงพอเท่านั้น	.3456
151	การรู้สึกซาบซึ้งใจต่อผู้มีคุณ	.4395
152	การตั้งใจเรียน ตอบแทนพ่อแม่ที่ลำบากให้ตนได้เรียน	.4694
153	การระลึกถึงผู้ที่เคยช่วยเหลือตน	.3121
154	การรู้สึกขอบคุณผู้นำของขวัญวันเด็กมาให้ตน	.4076
155	การตั้งใจตอบแทนเลี้ยงดูพ่อแม่ เมื่อตนโตขึ้น	.4060
159	การแบ่งขนมให้เพื่อนที่เคยแบ่งขนมให้ตน	.3600
160	การมอบของที่ระลึกให้กับผู้มีบุญคุณในวันสำคัญ	.4052
161	การให้เพื่อนยืมเครื่องเขียน	.3259
162	การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่เคยช่วยเหลือตน	.3670
163	การตักเตือนเพื่อนที่เคยช่วยเหลือตนให้ตั้งใจเรียน	.3707
166	การไม่นินทาเพื่อนที่มีบุญคุณต่อตน	.3466
167	การพูดยกย่องเพื่อนที่เคยช่วยเหลือตน	.3201
168	การกล่าวขอบคุณเพื่อนที่ช่วยสอนการบ้าน	.3675
169	การกล่าวขอบคุณผู้ที่เสียสละที่นั่งบนรถโดยสาร	.4064
170	การช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน	.3934
171	การช่วยถือของให้พ่อแม่	.3948
173	การช่วยเหลือครูทำงาน	.4656
175	การตั้งใจเรียนเพื่อให้พ่อแม่ดีใจ	.4130

องค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยข้อที่ 9, 10, 13, 14, 15, 18, 20, 22, 23, 27, 29, 30, 32, 35, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 46, 48, 49, 52, 54, 55, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 83, 84, 85, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 105, 106, 107, 109, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 130, 131, 132, 134, 136, 138, 141, 142, 144, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 159, 160, 161, 162, 163, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 173 และ 175 รวมมี 113 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .3006 ถึง.5170 และมีค่า ไอเกนเท่ากับ 22.5962 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า จริยธรรม

2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชายจำนวน 600 คน

การวิเคราะห์ตอนนี้เป็นการวิเคราะห์หาค่าความร่วมกัน (Communality) จำนวนองค์ประกอบ (Factor) ค่าไอเกน (Eigen Values) ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percentage of Variance) ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative percentage of Variance)และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสกัดองค์ประกอบ โดยใช้วิธีเทคนิคแกนสำคัญ (Principal Component Analysis) หมุนแกนแบบออโธกอนอล (Orthogonal Rotation) โดยวิธีแวริแมกซ์ (Varimax Method) ตั้งชื่อองค์ประกอบตามลำดับดังนี้

2.2.1 จำนวนองค์ประกอบ ค่าร่วมกัน ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม โดยวิเคราะห์จากเมตริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) และสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีแกนสำคัญ PC (Principal Component Analysis) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 จำนวนองค์ประกอบ ค่าร่วมกัน ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย (N = 600)

องค์ประกอบ (Factor)	ค่าร่วมกัน (Communality)	ค่าไอเกน (Eigen Values)	ร้อยละของความแปรปรวน (%of Variance)	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative %)
1	.6652	16.9975	9.7129	9.7129
2	.6817	6.0445	3.4540	13.1669
3	.6921	4.3504	2.4859	15.6528
4	.6781	3.5436	2.0249	17.6778
5	.6459	2.8643	1.6367	19.3145
6	.6345	2.4761	1.4149	20.7294
7	.6466	2.3786	1.3592	22.0886
8	.6323	2.2627	1.2930	23.3816
9	.6811	2.0917	1.1953	24.5769

ตาราง 14 (ต่อ)

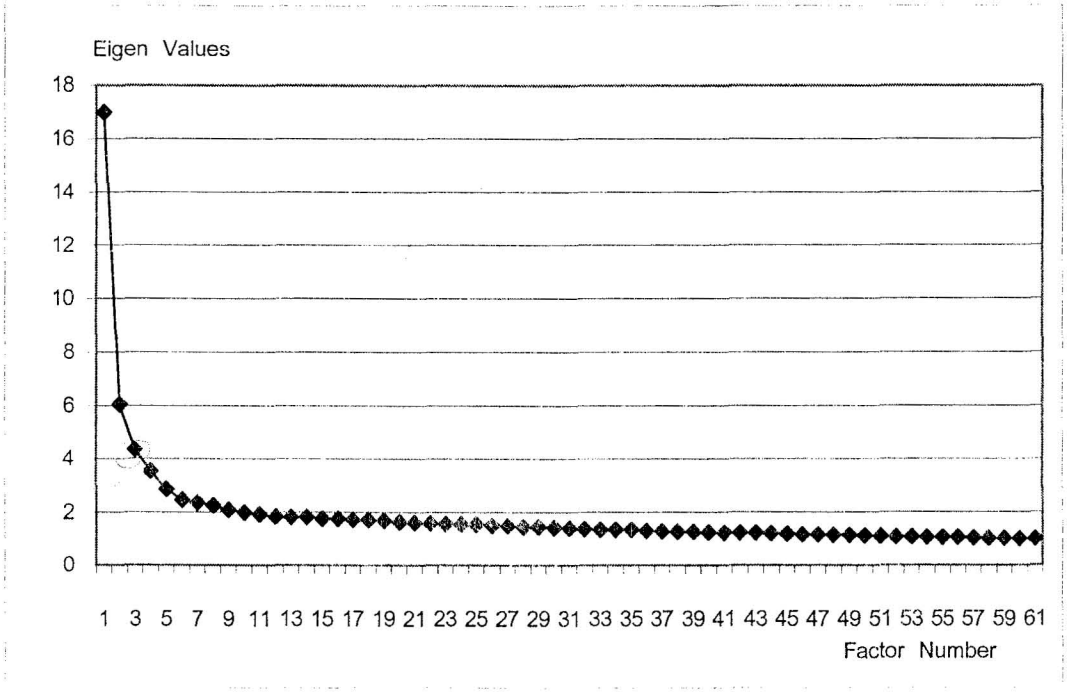
องค์ประกอบ (Factor)	ค่าร่วมกัน (Communality)	ค่าไอเกน (Eigen Values)	ร้อยละของความแปรปรวน (%of Variance)	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative %)
10	.6678	1.9936	1.1392	25.7161
11	.6808	1.9371	1.1069	26.8230
12	.6405	1.8566	1.0609	27.8839
13	.6218	1.8366	1.0495	28.9334
14	.6662	1.8232	1.0418	29.9752
15	.6467	1.7773	1.0156	30.9909
16	.6458	1.7713	1.0122	32.0030
17	.6758	1.7299	.9885	32.9915
18	.6599	1.7256	.9860	33.9776
19	.6537	1.7141	.9795	34.9571
20	.5751	1.6407	.9375	35.8946
21	.6553	1.6326	.9329	36.8275
22	.6747	1.6008	.9148	37.7423
23	.6975	1.5887	.9078	38.6501
24	.5953	1.5689	.8965	39.5466
25	.6877	1.5554	.8888	40.4354
26	.6903	1.5285	.8734	41.3089
27	.6971	1.4989	.8565	42.1654
28	.6750	1.4588	.8336	42.9990
29	.6334	1.4545	.8312	43.8301
30	.6548	1.4323	.8184	44.6486
31	.6582	1.4235	.8134	45.4620
32	.6519	1.3773	.7870	46.2490
33	.7246	1.3647	.7798	47.0288
34	.6388	1.3578	.7759	47.8047
35	.6075	1.3516	.7723	48.5770
36	.5875	1.3257	.7575	49.3346
37	.6389	1.3070	.7468	50.0814

ตาราง 14 (ต่อ)

องค์ประกอบ (Factor)	ค่าร่วมกัน (Communality)	ค่าไอเกน (Eigen Values)	ร้อยละของความแปรปรวน (%of Variance)	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative %)
38	.6384	1.2860	.7349	50.8163
39	.6547	1.2812	.7321	51.5484
40	.6361	1.2635	.7220	52.2704
41	.6309	1.2369	.7068	52.9771
42	.6456	1.2318	.7039	53.6810
43	.6795	1.2288	.7022	54.3832
44	.6033	1.2204	.6973	55.0805
45	.6098	1.2022	.6870	55.7675
46	.6175	1.1804	.6745	56.4420
47	.6588	1.1683	.6676	57.1096
48	.6470	1.1512	.6578	57.7675
49	.6844	1.1479	.6559	58.4234
50	.6921	1.1332	.6476	59.0710
51	.6633	1.1196	.6397	59.7107
52	.6767	1.0893	.6224	60.3332
53	.7260	1.0816	.6180	60.9512
54	.5835	1.0778	.6159	61.5671
55	.6713	1.0689	.6108	62.1779
56	.6411	1.0639	.6079	62.7858
57	.7188	1.0598	.6056	63.3914
58	.6712	1.0400	.5943	63.9857
59	.6844	1.0233	.5847	64.5705
60	.6859	1.0121	.5784	65.1488
61	.6093	1.0020	.5725	65.7214
62	.6410	0.9729	.5560	66.2773
63	.6381	0.9704	.5545	66.8318
.	.	.	.	.
175	.6514	.1682	.0961	100.0000

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 14 เมื่อพิจารณาค่าไอเกน (Eigen Values) ซึ่งเป็นผลรวมกำลังสองของสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1 มี 61 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาทั้ง 61 องค์ประกอบ ปรากฏว่า ความแปรปรวนสะสมทั้ง 61 องค์ประกอบเท่ากับ ร้อยละ 65.7214 ของความแปรปรวนทั้งหมด นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าไอเกน (Eigen Values) และค่าร้อยละของความแปรปรวนในองค์ประกอบที่ 5 – 61 มีค่าใกล้เคียงกันมาก ภาพประกอบ 3

แสดง Scree test กราฟ ค่าไอเกน (Eigen Values) ในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1

ภาพประกอบ 3 แสดง Scree test กราฟ ค่าไอเกน (Eigen Values) ในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย (N = 600)

ในการพิจารณาค่าไอเกน (Eigen Values) ตามกราฟ และค่าร้อยละของความแปรปรวนขององค์ประกอบ มีจำนวนองค์ประกอบชัดเจนเพียง 4 องค์ประกอบ

2.2.2 การหมุนแกนภายหลังการสกัดองค์ประกอบ โดยวิธีการหมุนแกนแบบออโธกอนอล (Orthogonal Rotatuon) โดยวิธีแวริแมกซ์ (Varimax Method) เพื่อให้ข้อที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบในลักษณะที่ชัดเจนขึ้น ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อที่หมุนแกนแบบออโธกอนอล โดยวิธีแวริแมกซ์ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย (N = 600)

ข้อ	องค์ประกอบ				ข้อ	องค์ประกอบ			
	1	2	3	4		1	2	3	4
1	.1680	.2057	.1698	**-.3173**	28	.2874	.1195	.2579	.1840
2	.2577	.1482	.1676	-.2451	29	.2528	-.1134	.2530	.0958
3	.2283	.1743	.1905	**-.3240**	30	**.3532**	-.1395	.2287	.1151
4	.1903	.2043	.1515	.0256	31	.2210	.2059	.2755	.1373
5	.1323	.1687	.2207	.0699	32	.2973	-.2328	.1958	-.0202
6	.2706	-.2112	.2484	-.1596	33	.2803	.0920	.1218	-.0536
7	.2582	.2413	.2738	**-.3107**	34	.2944	.1551	**.3371**	.0136
8	.2491	-.1643	.1406	-.1019	35	**.3659**	-.2320	.1953	-.1150
9	**.3604**	.1281	.2336	.0419	36	**.3133**	.1029	.1884	-.1685
10	**.3447**	-.0403	**.3117**	.0995	37	.2499	-.1189	.2447	-.1464
11	.2706	-.1996	.2225	.2904	38	**.4037**	-.1234	.2712	-.1074
12	.2177	-.1487	.1995	.2073	39	**.3480**	.0949	.2349	-.0547
13	.2162	-.1652	.2687	.0016	40	.2746	.1268	.2825	.0944
14	**.3193**	-.0441	.2251	.1468	41	.2939	-.1447	.1897	-.0293
15	.2552	.1157	.2678	.1719	42	**.3325**	-.1654	.2748	-.0655
16	.1885	-.1471	.2264	.2532	43	.2183	-.1071	.0733	-.1690
17	.1466	-.0253	-.0611	.0995	44	**.3565**	-.1244	.1941	.0049
18	**.3047**	.2134	.2469	.1597	45	**.3534**	-.1480	.2659	-.1849
19	.2716	.0786	.2714	.0388	46	**.3516**	-.1614	.1253	-.1404
20	**.3027**	-.1135	.2272	.1889	47	.2461	.1171	.1143	.0596
21	.2457	.2124	.2251	.1749	48	**.4155**	-.1349	.2104	-.1324
22	.2835	-.0660	.1647	.1198	49	**.3322**	-.1925	.1713	-.0514
23	**.3074**	.0988	.2563	.0297	50	.1566	.1206	.2276	-.0522
24	**.3562**	-.2054	.2283	.0929	51	.2197	.1880	.0844	-.0051
25	**.4003**	-.2140	**.3303**	.0285	52	**.3332**	-.2335	.1051	.0397
26	.2924	.1701	.2518	-.0880	53	.2804	.1303	.0165	-.0475
27	.2868	.2132	**.3127**	.0776	54	**.4211**	-.2541	.0251	.0008

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบ				ข้อ	องค์ประกอบ			
	1	2	3	4		1	2	3	4
55	**.4126**	-.1405	.0827	-.0085	83	.2905	.2828	-.1022	.0590
56	**.3130**	.1117	.1290	.0566	84	**.3231**	.2358	-.0934	.0035
57	**.3088**	-.1132	.0151	.2061	85	**.3058**	-.1075	-.1574	-.0086
58	.2694	.1665	-.0186	.0678	86	.2841	.2931	-.0497	-.0387
59	.2424	-.0638	.1120	.1228	87	.2684	**.3102**	-.0317	-.1166
60	**.3340**	-.1734	.0544	-.0253	88	**.3879**	-.1049	-.1112	-.2503
61	**.4738**	-.1095	.0105	-.1797	89	**.4139**	-.1129	-.0862	-.2401
62	**.4052**	-.1250	.0364	-.0208	90	**.3277**	.2110	-.0820	.0418
63	**.3846**	-.2460	.0425	-.2175	91	.2187	.2631	-.1084	-.0052
64	.2904	-.1911	.0770	.1427	92	.2254	-.1500	-.2441	.0453
65	**.3593**	.0175	.0588	-.1171	93	.2800	**.3079**	-.0244	-.0156
66	**.3944**	-.1816	.0340	.1459	94	**.3532**	.2529	-.1345	.1076
67	**.3337**	-.1866	.0530	.1366	95	**.3666**	-.1425	-.1288	.0340
68	.2867	.1074	.0767	-.0264	96	.2527	-.2363	-.1331	.0408
69	.2813	.0665	.0100	-.0964	97	**.3310**	.2443	-.1139	.0531
70	**.4078**	-.2308	.0452	-.0823	98	.2738	.1917	-.0987	.1328
71	**.4121**	-.1207	.0146	-.0831	99	**.3210**	-.0693	-.2183	.0482
72	**.3588**	.1422	.0666	-.0535	100	.2848	.2106	-.1032	.1514
73	**.4124**	-.1390	.1181	.0839	101	**.4708**	-.1730	-.1683	-.1861
74	.2958	.1581	-.0097	.0860	102	**.3116**	-.1027	-.1706	**.3299**
75	.2740	.1722	.0847	-.0497	103	.2391	-.1975	-.1311	-.0506
76	**.4210**	-.2148	-.1319	-.0099	104	.1798	.1171	-.0584	.0696
77	.2458	.2231	-.0675	-.0211	105	**.3404**	-.1410	-.0368	.0222
78	**.3657**	-.1886	-.1229	-.0228	106	**.4044**	-.1303	-.1786	-.0661
79	**.3505**	.1718	-.0420	.0068	107	**.3427**	-.0440	-.1730	-.1931
80	**.3906**	-.1577	-.1221	-.0551	108	.2100	-.1755	-.0863	.1345
81	**.3693**	-.1356	-.1197	.0028	109	.2683	-.2257	-.0779	.0687
82	.1571	.2535	-.0800	.0314	110	.1857	.2290	.0445	-.0097

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบ				ข้อ	องค์ประกอบ			
	1	2	3	4		1	2	3	4
111	**.3430**	.2894	-.0035	.1073	139	.2865	**.3709**	-.0323	.0092
112	**.3620**	-.0602	-.1567	.0538	140	.1792	-.1773	-.0788	-.0642
113	.2503	.2047	-.0769	.1316	141	**.3077**	.2703	-.0671	-.1800
114	**.3934**	-.1487	-.1819	.0182	142	**.3231**	.2096	-.0913	.0498
115	**.4220**	-.1018	-.1328	.0073	143	.2748	-.2128	-.2299	.1465
116	.2258	.2017	-.0947	.2209	144	**.3255**	-.1232	-.1299	.0443
117	**.3878**	-.1493	-.1551	.0924	145	.2701	.1792	-.1112	.0470
118	.1660	.2628	-.0517	.2497	146	.2777	.2418	-.0540	.0614
119	**.3045**	.2376	-.1008	.0100	147	**.3323**	-.1275	-.1803	-.0704
120	**.4388**	-.1052	-.1295	.0220	148	.3357	-.1477	-.1697	.0526
121	.2736	-.1394	-.0476	-.1501	149	**.3071**	.2804	-.1392	**-.3052**
122	**.3570**	-.1672	-.0889	-.0990	150	**.3470**	.2771	-.1076	.0054
123	**.3113**	-.1681	-.1147	.0918	151	**.4461**	-.1487	-.2350	-.0448
124	**.3527**	.2160	-.0813	.1709	152	**.4470**	-.1264	-.1683	.0596
125	**.3401**	-.0966	-.1060	-.0842	153	.2406	**.3085**	-.1506	-.0729
126	.1880	**.3093**	-.0012	-.1788	154	**.3267**	-.1770	-.1631	.0241
127	.2593	**.3106**	.0110	-.0801	155	**.3036**	-.1924	-.1495	-.0193
128	**.3021**	-.1923	-.1971	.0961	156	.2442	.1735	-.1169	-.0601
129	.2641	**.3403**	-.0776	-.0108	157	.2885	.2220	-.1356	-.0272
130	**.3673**	.2281	-.0789	.0842	158	**.3037**	.1703	-.1617	-.1015
131	.2966	-.1961	-.1529	.1238	159	**.3628**	-.1173	-.2227	-.0101
132	**.3411**	-.1537	-.1479	.0988	160	**.3213**	-.1543	-.1808	.0299
133	.0365	-.2112	.0402	.0056	161	.2675	.1305	-.1858	-.0161
134	**.3676**	-.0843	-.1576	.2208	162	**.3237**	.1912	-.1893	.0095
135	.2376	-.1512	-.1725	-.0920	163	.2958	.2112	-.0412	-.0084
136	.1883	**.3400**	-.0841	-.0713	164	**.3349**	-.1033	-.0851	-.0374
137	.1284	**.3182**	-.0045	-.1070	165	.2577	.2504	-.0732	-.0729
138	.2596	-.0999	-.0572	-.0628	166	**.3016**	-.0695	-.2062	-.0960

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบ				ข้อ	องค์ประกอบ			
	1	2	3	4		1	2	3	4
167	.2456	-.0518	-.1589	.0692	172	.2576	.2642	-.0157	.1467
168	**.3033**	.2560	-.1406	-.0544	173	**.4164**	-.0674	-.1393	-.0377
169	**.3938**	.1815	-.1046	-.0101	174	.1585	-.1776	-.2134	.1605
170	**.3028**	.2672	-.1013	-.0371	175	**.4012**	-.1438	-.0600	.0210
171	**.3433**	.2385	-.1285	.1162					

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 16 พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละข้อจำนวน 175 ข้อ มีจำนวนองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาข้อว่าอยู่ในองค์ประกอบใด ใช้การพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบตามเกณฑ์ คือเลือกข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าตั้งแต่ .30 (โดยไม่พิจารณาว่าเป็นจำนวนบวกหรือลบ) เลือกรายแถวและรายคอลัมน์ ข้อใดมีน้ำหนักอยู่บนองค์ประกอบมากกว่าหนึ่งองค์ประกอบ จะเลือกน้ำหนักสูงสุดบนองค์ประกอบนั้น หากน้ำหนักองค์ประกอบนั้นมีค่าใกล้เคียงกันจะถูกตัดทิ้งไป ปรากฏผลดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มี 91 ข้อ คือข้อที่ 9, 10, 14, 18, 20, 23, 24, 25, 30, 35, 36, 38, 39, 42, 44, 45, 46, 48, 49, 52, 54, 55, 56, 57, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 70, 71, 72, 73, 76, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 88, 89, 90, 94, 95, 97, 99, 101, 102, 105, 106, 107, 111, 112, 114, 115, 117, 119, 120, 122, 123, 124, 125, 128, 130, 132, 134, 141, 142, 144, 147, 148, 150, 151, 152, 154, 155, 158, 159, 160, 162, 164, 166, 168, 169, 170, 171, 173 และ 175

2.2.3 การตั้งชื่อองค์ประกอบ ผู้วิจัยได้ตั้งชื่อองค์ประกอบตามที่วิเคราะห์ได้ชัดเจน 1 องค์ประกอบดังตาราง 16

ตาราง 16 ข้อคำถามในองค์ประกอบที่ 1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
9	การเข้าแถวซื้อของ	.3604
10	การเข้าแถวล้างมือ	.3447
14	การเข้าคิวเข้าห้องน้ำ	.3193
18	การเดินแถวเปลี่ยนห้องเรียน	.3047
20	งานยากก็ต้องทำให้สำเร็จ	.3027
23	การตั้งใจทำรายงาน	.3074
24	การตั้งใจทำแบบฝึกหัดที่ได้รับมอบหมาย	.3562
25	ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ	.4003
30	ทำการบ้านไม่ได้ให้ผู้อื่นช่วยสอน	.3532
35	การติดตามความก้าวหน้าของการเรียน	.3659
36	การติดตามคะแนนที่สอบได้	.3133
38	ได้คะแนนสอบน้อยต้องอ่านหนังสือให้มากขึ้น	.4037
39	การปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น	.3480
42	การพยายามแก้ไขงานที่ไม่เรียบร้อย	.3325
44	การแก้ไขงานที่บกพร่องทันที	.3565
45	การยอมรับฟังคำตักเตือนของครู	.3534
46	การยอมรับผลของคะแนนกลุ่ม	.3516
48	การยอมรับผลของการกระทำผิดของตนเอง	.4155
49	การส่งของคืนตรงเวลา	.3322
52	การเก็บเงินได้ส่งคืนเจ้าของ	.3332
54	ไม่ฉวยโอกาสเอาของเล่นของเพื่อนมาเป็นของตน	.4211
55	การหยิบของ ของเพื่อนมาใช้แล้วส่งคืน	.4126
56	การไม่ผิดคำพูด	.3130
57	การรักษาคำพูด	.3088
60	การขายของที่มีคุณภาพ	.3340
61	เวรสารวัตรประจำวันให้บริการแก่น้อง	.4738
62	การดูแลน้อง	.4052
63	การไม่รังแกเพื่อนที่อ่อนแอกว่า	.3846
65	การช่วยออกเงินซื้อวัสดุในการทำงานกลุ่ม	.3593

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
66	การช่วยทำเวร	.3944
67	การช่วยยกของ	.3337
70	การขออนุญาตออกจากห้องเรียนเสร็จธุระแล้วรีบกลับเข้าห้อง	.4078
71	การเข้าเรียนทุกวิชา	.4121
72	การฉวยโอกาสออกจากโรงเรียนก่อนโรงเรียนเลิก	.3588
73	เข้าห้องเรียนได้ทันเวลาในระหว่างช่วงเปลี่ยนชั่วโมงเรียน	.4124
76	การไม่เล่นแรง ๆ กับเพื่อน	.4210
78	การนำอาหารไปเลี้ยงสัตว์	.3657
79	การเล่นกับสัตว์อย่างรุนแรง	.3505
80	การไม่เอาไม้ตีสัตว์	.3906
81	การไม่นำสัตว์ไปกักขัง	.3693
84	การแบ่งเครื่องเขียนให้กับเพื่อนที่ไม่มี	.3231
85	การบริจาคเงินให้คนยากจน	.3058
88	การใช้วาจาสุภาพอ่อนน้อม	.3879
89	การพูดจากให้เกียรติผู้อื่น	.4139
90	การเดินผ่านผู้ใหญ่ด้วยการเดินก้มหลัง	.3277
94	การช่วยเหลือน้องที่ได้รับอันตราย	.3532
95	การช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน	.3666
97	การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	.3310
99	การบอกสิ่งผิดปกติของเพื่อนให้ครูได้รับทราบ	.3210
101	การไม่พูดข่มขู่ผู้ที่อ่อนแอกว่า	.4708
105	การไม่พูดเหน็บแนบเพื่อน	.3404
106	การไม่พูดจาดูหมิ่นผู้อื่น	.4044
107	การไม่พูดจาส่อเสียดผู้อื่น	.3427
111	การช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	.3430
112	การอาสาช่วยถือของให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง	.3620
114	การช่วยครูย้ายสิ่งของ	.3934
115	การอาสาช่วยงานผู้อื่นด้วยเต็มใจ	.4220
117	การพูดให้กำลังใจเพื่อน	.3878

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
119	การเตือนเพื่อนให้ทำการบ้าน	.3045
120	การพูดปลอบใจเพื่อนที่กำลังมีความทุกข์	.4388
122	การสอนอ่านให้เพื่อนที่มีปัญหาการอ่าน	.3570
123	การช่วยเพื่อนวางแผนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ	.3113
124	การช่วยแนะนำเพื่อนในการทำงาน	.3527
125	การอาสาสอนน้องอ่านหนังสือ	.3401
128	การซื้อของที่จำเป็นเท่านั้น	.3021
130	การเลือกซื้อของที่ใช้ทนทานใช้ได้คุ้มค่ามากที่สุด	.3673
132	การอดใจไม่ซื้อสมุดโน๊ตที่สวย ๆ	.3411
134	นาน ๆ ครั้งที่จะซื้อของเล่นใหม่	.3676
141	การแบ่งเวลาช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน	.3077
142	การแบ่งเวลาในการทำข้อสอบให้ทันเวลาที่กำหนด	.3231
144	การรักษาสมบัติของโรงเรียนเหมือนสมบัติของตน	.3255
147	เมื่อพบน้ำเต็มอ่างจนล้นไหลทิ้งจะรีบปิดน้ำทันที	.3323
148	การทิ้งเศษอาหารลงในถังรองรับเศษอาหาร	.3357
150	การซื้อเครื่องเขียนที่จำเป็นและเพียงพอเท่านั้น	.3470
151	การรู้สึกซาบซึ้งใจต่อผู้มีคุณ	.4461
152	การตั้งใจเรียน ตอบแทนพ่อแม่ที่ลำบากให้ตนได้เรียน	.4470
154	การรู้สึกขอบคุณผู้นำของขวัญวันเด็กมาให้ตน	.3267
155	การตั้งใจตอบแทนเลี้ยงดูพ่อแม่ เมื่อตนโตขึ้น	.3036
158	การตั้งใจมอบดอกมะลิให้แม่ในวันแม่	.3037
159	การแบ่งขนมให้เพื่อน	.3628
160	การมอบของที่ระลึกให้กับผู้มีบุญคุณในวันสำคัญ	.3213
162	การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่เคยช่วยเหลือตน	.3237
164	การชักชวนเพื่อนให้ตั้งใจเรียนหนังสือ	.3349
166	การไม่นินทาเพื่อนที่มีบุญคุณต่อตน	.3016
168	การกล่าวขอบคุณเพื่อนที่ช่วยสอนการบ้าน	.3033
169	การกล่าวขอบคุณผู้ที่เสียสละที่นั่งบนรถโดยสาร	.3938
170	การช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน	.3028

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
171	การช่วยถือของให้พ่อแม่	.3433
173	การช่วยเหลือครูทำงาน	.4164
175	การตั้งใจเรียนเพื่อให้พ่อแม่ดีใจ	.4012

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 16 องค์ประกอบ 1 ประกอบด้วยข้อที่ 9, 14, 18, 20, 23, 24, 30, 35, 36, 38, 39 , 42, 44, 45, 46, 48, 49, 52, 54, 55, 56, 57, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 70, 71, 72, 73, 76, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 88, 89, 90, 94, 95, 97, 99, 101, 105, 106, 107, 111, 112, 114, 115, 117, 119, 120, 122, 123, 124, 125, 128, 130, 132, 134, 141, 142, 144, 147, 148, 150, 151, 152, 154, 155, 158, 159, 160, 162, 164, 166, 168, 169, 170, 171, 173, และ 175 รวมมี 90 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .3016 ถึง .4738 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 16.9975 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า จริยธรรม

2.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิงจำนวน 608 คน

การวิเคราะห์ตอนนี้เป็นการวิเคราะห์หาค่าความร่วมกัน (Communality) จำนวนองค์ประกอบ (Factor) ค่าไอเกน (Eigen Values) ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percentage of Variance) ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative percentage of Variance) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และสกัดองค์ประกอบ โดยใช้วิธีเทคนิคแกนสำคัญ (Principal Component Analysis) หมุนแกนแบบออโธกอนอล (Orthogonal Rotation) โดยวิธีแวริแมกซ์ (Varimax Method) ตั้งชื่อองค์ประกอบตามลำดับดังนี้

2.3.1 จำนวนองค์ประกอบ ค่าร่วมกัน ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม โดยวิเคราะห์จากเมตริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) และสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีแกนสำคัญ PC (Principal Component Analysis) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 17

ตาราง 17 จำนวนองค์ประกอบ ค่าร่วมกัน ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง (N=608)

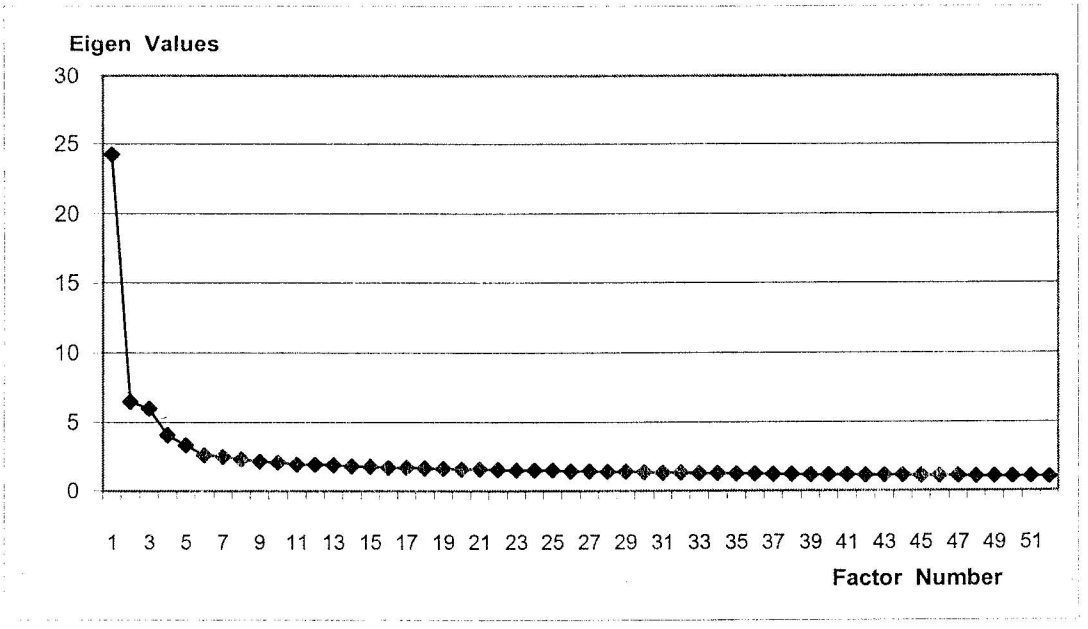
องค์ประกอบ (Factor)	ค่าร่วมกัน (Communality)	ค่าไอเกน (Eigen Values)	ร้อยละของความแปรปรวน (%of Variance)	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative %)
1	.6739	24.2324	13.8471	13.8471
2	.6463	6.4716	3.6981	17.5452
3	.6227	5.9674	3.4099	20.9551
4	.6476	4.0648	2.3227	23.2779
5	.6834	3.3521	1.9155	25.1934
6	.6565	2.6199	1.4971	26.6904
7	.6598	2.4819	1.4182	28.1087
8	.6411	2.2908	1.3090	29.4177
9	.6282	2.1420	1.2240	30.6417
10	.6044	2.0649	1.1799	31.8216
11	.6185	1.9315	1.1037	32.9254
12	.6200	1.9100	1.0914	34.0168
13	.6953	1.8662	1.0664	35.0832
14	.6714	1.8091	1.0338	36.1170
15	.6238	1.7813	1.0179	37.1349
16	.7211	1.6922	.9670	38.1019
17	.6959	1.6735	.9563	39.0581
18	.6370	1.6405	.9374	39.9955
19	.6631	1.6118	.9210	40.9166
20	.5405	1.5918	.9096	41.8262
21	.6296	1.5825	.9043	42.7305
22	.6278	1.5300	.8743	43.6048
23	.6596	1.5035	.8592	44.4639
24	.6119	1.4873	.8499	45.3138
25	.6125	1.4831	.8475	46.1613
26	.6785	1.4385	.8220	46.9833
27	.6680	1.4006	.8004	47.7837

ตาราง 17 (ต่อ)

องค์ประกอบ (Factor)	ค่าร่วมกัน (Communality)	ค่าไอเกน (Eigen Values)	ร้อยละของความแปรปรวน (%of Variance)	ร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative %)
28	.6623	1.3728	.7844	48.5681
29	.6287	1.3650	.7800	49.3481
30	.6165	1.3558	.7747	50.1228
31	.6264	1.3194	.7539	50.8768
32	.6302	1.3019	.7440	51.6207
33	.6467	1.2808	.7319	52.3526
34	.5914	1.2571	.7184	53.0709
35	.5711	1.2195	.6969	53.7678
36	.6367	1.2176	.6958	54.4636
37	.6237	1.1944	.6825	55.1461
38	.6873	1.1730	.6703	55.8164
39	.6756	1.1591	.6624	56.4788
40	.6240	1.1458	.6548	57.1335
41	.6124	1.1365	.6494	57.7830
42	.6337	1.1312	.6464	58.4294
43	.6334	1.1238	.6422	59.0715
44	.5892	1.1082	.6333	59.7048
45	.6680	1.0823	.6184	60.3232
46	.5999	1.0688	.6108	60.9340
47	.6775	1.0601	.6058	61.5397
48	.6792	1.0417	.5953	62.1350
49	.6236	1.0359	.5919	62.7269
50	.7083	1.0292	.5881	63.3150
51	.6804	1.0198	.5827	63.8977
52	.6280	1.0044	.5739	64.4717
53	.7033	.9933	.5676	65.0393
54	.6763	.9861	.5635	65.6028
.	.	.	.	.
175	.6751	.1417	.0810	100.0000

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 17 เมื่อพิจารณาค่าไอเกน (Eigen Values) ซึ่งเป็นผลรวมกำลังสองของสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1 มี 52 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาทั้ง 52 องค์ประกอบ ปรากฏว่า ความแปรปรวนสะสมทั้ง 52 องค์ประกอบเท่ากับ ร้อยละ 64.4717 ของความแปรปรวนทั้งหมด นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าไอเกน (Eigen Values) และค่าร้อยละของความแปรปรวนในองค์ประกอบที่ 6 -- 52 มีค่าใกล้เคียงกันมาก ภาพประกอบ 4

แสดง Scree test กราฟ ค่าไอเกน (Eigen Values) ในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1

ภาพประกอบ 4 แสดง Scree test กราฟ ค่าไอเกน (Eigen Values) ในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง (N = 608)

ในการพิจารณาค่าไอเกน (Eigen Values) ตามกราฟ และค่าร้อยละของความแปรปรวนขององค์ประกอบ มีจำนวนองค์ประกอบชัดเจนเพียง 5 องค์ประกอบ

2.3.2 การหมุนแกนภายหลังการสกัดองค์ประกอบ โดยวิธีการหมุนแกนแบบออโธกอนอล (Orthogonal Rotatuon) โดยวิธีแวริแมกซ์ (Varimax Method) เพื่อให้ข้อที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบในลักษณะที่ชัดเจนขึ้น ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 18

ตาราง 18 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อที่หมุนแกนแบบออโธกอนอล โดยวิธีแวริแมกซ์ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง (N = 608)

ข้อ	องค์ประกอบ					ข้อ	องค์ประกอบ				
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
1	.2350	.1714	.0999	.0128	**.3028**	26	.2296	**.3000**	.1554	.0102	.1325
2	.1830	**.3057**	.1078	.0607	.2943	27	.3870	**.3862**	.1752	.1760	.0301
3	.2485	.2046	.0689	.0407	**.4082**	28	**.3460**	**.4248**	.1817	.1366	.0337
4	.2144	.2186	.0808	.0501	.2404	29	**.4086**	.1916	-.1915	.2102	-.2192
5	.1141	.1161	.0745	-.0068	**.3382**	30	**.4864**	.2329	-.2007	.1208	-.1256
6	.2655	.0966	-.1254	.0880	.0922	31	.2771	.2866	.1993	.1367	.0510
7	.2065	.2709	.0818	.0307	**.3105**	32	.2971	.1500	-.2818	.0066	-.0871
8	.2592	.0719	-.1846	.0915	-.0696	33	.2736	.2824	.0388	-.0543	.1149
9	.2693	**.3183**	.1058	.1209	.0902	34	**.3179**	**.4090**	.1110	.0435	.1578
10	**.3527**	.1960	-.1186	.1485	-.0983	35	**.4358**	.2084	-.2945	.0116	-.0655
11	**.3491**	.2515	-.2143	.0621	-.0406	36	.2236	.2725	.1174	-.1264	.1519
12	**.3184**	.2069	-.1823	.1842	-.0292	37	**.4649**	**.3134**	-.2565	.0563	-.0794
13	**.3920**	.1764	-.1500	.1169	-.0390	38	**.3932**	.1986	-.1825	.0906	-.1449
14	.2290	**.3073**	.1596	.0121	.0719	39	**.3723**	**.3619**	.0806	.0673	.1640
15	**.3681**	.2918	.1073	.0494	**.3267**	40	.2995	**.3279**	.0798	.0668	.1478
16	.1763	.1719	-.1303	.1988	-.1384	41	**.3471**	**.3160**	-.1353	.1376	-.0133
17	.2951	.1309	-.0917	.1196	.0128	42	**.4465**	**.3169**	-.2282	.0834	-.1229
18	**.3439**	.2634	.0740	.0891	.1177	43	**.3922**	.2579	-.2375	.1198	-.0631
19	.2690	**.3238**	.1170	.0937	.1933	44	**.3897**	.2793	-.2007	.0380	-.0266
20	**.4275**	.2101	-.1535	.1744	.0681	45	**.4864**	**.3245**	-.1722	.0635	-.0906
21	**.3100**	.2720	.1514	.1845	.0766	46	**.3653**	.2866	-.2302	.0869	-.0970
22	**.3514**	.1490	-.1816	.2111	-.0629	47	.2623	.2684	.0914	-.0857	.1283
23	**.3441**	.2522	.1279	.1508	.0619	48	**.4183**	.2075	-.1391	.0294	-.1430
24	**.4365**	**.3034**	-.2642	.1301	-.0771	49	**.3804**	.1137	-.2070	.0882	-.0561
25	**.4241**	**.3033**	-.1073	.2317	-.1308	50	.2310	.2153	.1094	.0464	.1229

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบ					ข้อ	องค์ประกอบ				
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
51	**.3032**	.1975	.1430	-.0940	.0848	79	**.3612**	-.0060	.2574	-.0365	-.0663
52	**.4202**	-.0097	**-.3305**	-.1578	-.0508	80	**.4261**	-.1463	-.0482	-.0276	-.0156
53	**.3253**	.1672	.1572	-.1855	.0456	81	**.4996**	-.2131	-.1440	-.0119	-.0030
54	**.4506**	.0218	**-.3048**	-.2342	-.0412	82	.2659	-.0595	.2950	.1017	-.1134
55	**.4672**	.0316	**-.3173**	-.2944	-.0995	83	**.3754**	-.0423	**.3415**	.0792	-.1141
56	.2834	.2318	.1877	-.1423	-.0028	84	.2340	-.0757	.2575	.0501	-.1798
57	**.3213**	.0950	-.1360	.0948	-.1195	85	**.3969**	-.2662	-.1122	.1094	.0193
58	**.3451**	.1956	.1781	-.0761	-.0741	86	.2964	-.0323	.2237	.0690	-.0717
59	**.3825**	.0944	-.2513	-.0413	-.1617	87	.2891	.0569	.2574	.1908	-.0598
60	**.4322**	.0738	-.2886	-.2746	-.1192	88	**.4698**	-.2782	-.0525	.2340	.1154
61	**.4875**	.0392	-.2983	**-.3273**	.0053	89	**.4589**	-.2955	-.0493	.1284	.1376
62	**.4255**	.0536	-.2470	-.2535	-.0592	90	**.3764**	-.0527	.1831	.0043	-.0299
63	**.4936**	.0672	-.2674	-.2234	-.0479	91	**.3132**	-.0361	.2830	.2544	-.0511
64	**.4205**	.1224	-.2204	-.0606	-.1568	92	**.3581**	-.2436	-.0070	**.3023**	-.0797
65	**.3123**	.1575	.0760	-.2542	.0222	93	**.4186**	-.0086	.2578	.2659	-.1074
66	**.3931**	.0909	-.2465	-.1805	-.0740	94	**.3317**	-.0759	.2437	.2048	-.0783
67	**.4587**	.0985	-.2537	-.0705	-.1311	95	**.3838**	-.2521	-.0818	.0630	.1607
68	.2977	.2272	.1055	-.2514	-.0161	96	**.3923**	-.2628	-.0583	.1346	.0556
69	.3215	.1712	.0017	**-.3004**	-.0487	97	**.3586**	-.0479	.2576	.1252	-.0607
70	**.4754**	.0868	**-.3101**	-.1811	-.0761	98	**.3604**	-.0539	.2466	.1071	-.0256
71	**.4492**	-.0090	**-.3641**	-.2922	-.0475	99	**.4349**	-.2700	-.0254	.1649	.0691
72	.2890	.1659	.0811	-.2830	-.0551	100	**.3166**	.0097	.2098	.0945	-.1035
73	**.4673**	.0958	-.2674	-.2012	.0200	101	**.5102**	**-.3063**	-.0487	.1291	.1713
74	**.3428**	.2081	.1191	**-.3237**	-.0279	102	**.4550**	-.2156	-.0030	.2106	.0998
75	.2973	.1853	.0830	-.2156	.0004	103	.2390	-.2094	-.1069	.2377	-.0078
76	**.4688**	-.2751	-.0427	.0783	.0993	104	.2648	-.0627	.1104	.1544	-.0379
77	**.3316**	-.0571	.2405	.0504	-.1077	105	**.3651**	-.2211	-.0679	.2223	.1376
78	**.4243**	-.1943	-.0942	.0400	-.0704	106	**.5506**	-.2251	-.0438	.2155	.0697

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบ					ข้อ	องค์ประกอบ				
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
107	**.5072**	-.2508	-.0965	.1866	.1379	135	**.3359**	-.1898	-.0203	-.0260	-.1051
108	**.3236**	-.2110	-.0117	.2078	-.0391	136	**.3708**	.0089	.2847	-.0302	-.1236
109	**.4667**	-.1591	-.0649	.2369	.0299	137	.2889	-.0855	.2661	-.0306	-.2427
110	.2658	.0216	.2937	.2851	-.1027	138	.2994	-.1486	.0219	-.0513	-.0802
111	**.3744**	-.0686	.2601	.1140	-.0689	139	**.3027**	.0274	**.3367**	-.0750	-.1298
112	**.4505**	-.2255	-.0924	-.0032	-.0974	140	**.3120**	-.2119	-.0244	.0296	-.0703
113	.2963	-.0524	.2660	.1924	-.1059	141	.3622	.0035	.2833	-.1287	-.1916
114	**.5182**	-.1671	-.0757	.1499	.0816	142	**.3890**	-.0164	.2190	-.0575	-.2006
115	**.4402**	-.2605	.0611	.1651	-.0052	143	.2656	-.2134	-.0859	-.0184	-.1020
116	**.3673**	-.0567	.2775	.1174	-.1224	144	**.4311**	-.2177	-.0185	-.1130	.0707
117	**.4598**	-.1831	-.0865	.0798	.0703	145	**.3004**	-.0562	.1935	-.1540	-.0719
118	.2978	.0061	.2707	.0381	-.0736	146	.2294	-.0705	**.3105**	-.0336	-.1731
119	**.3965**	-.0607	.2680	.0560	-.0266	147	**.4318**	-.1688	-.1265	-.0782	-.0042
120	**.5337**	-.2582	-.0517	.1046	.1089	148	**.4257**	-.1954	-.1202	-.1566	.0309
121	**.4165**	-.2198	-.0588	.1557	.1748	149	**.3315**	-.0329	.2566	-.2256	-.0962
122	**.4496**	-.2128	-.0209	.1344	.1070	150	**.3518**	.0302	.2688	-.1965	-.1676
123	**.4685**	-.1669	-.0533	.0426	-.0006	151	**.3636**	-.2429	.0436	-.0990	.1431
124	**.3509**	-.1323	.2703	.0010	-.1287	152	**.4571**	-.2036	-.1389	-.0978	.1655
125	**.4446**	-.1577	-.1099	.2037	.1170	153	**.3593**	-.0351	**.3137**	-.2344	.0355
126	**.3584**	.0368	.2502	-.0592	-.1115	154	**.4321**	-.1688	-.0741	-.1043	.0771
127	**.3169**	-.0032	**.3232**	-.0696	-.1140	155	**.4421**	-.2303	-.1837	-.2637	.0734
128	**.4297**	-.2247	-.0542	.0110	-.0864	156	.2968	-.0848	.2667	-.1901	.0138
129	**.4016**	-.0439	.2787	-.0516	-.2011	157	**.3086**	.0268	.2032	-.2298	-.0232
130	**.4038**	-.0320	.2682	-.1193	-.2521	158	.2364	.0180	.1565	-.1798	.0794
131	**.3776**	-.2905	-.1092	.0111	.0147	159	**.3287**	-.2004	-.1185	-.1972	.1658
132	**.4370**	-.2316	-.0528	-.0772	-.0768	160	**.4340**	-.2421	-.0478	-.0827	.1127
133	**.3478**	-.1424	-.0851	.1211	.0584	161	**.3320**	-.0812	.0837	-.2425	.0964
134	**.4230**	-.2603	-.0978	-.0029	.0345	162	**.3575**	-.0873	.1539	-.2852	.1480

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบ					ข้อ	องค์ประกอบ				
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
163	**.4250**	-.0732	.1939	-.2043	.0824	170	**.4433**	-.1285	.1321	-0.2638	.0274
164	**.3846**	-.1430	.2304	-.0809	.1265	171	**.4396**	-.0651	.0886	-.2522	.0250
165	**.3008**	-.0005	.2475	-.0986	.1120	172	.2960	-.0236	.2683	-.1590	.1025
166	**.3687**	-.1663	-.0160	-.0814	.1963	173	**.4416**	-.1762	-.1062	-.0939	.1050
167	**.3466**	-.1326	-.0844	-.0036	.1129	174	**.3067**	-.1408	.0052	-.0665	-.0025
168	**.3640**	-.0133	.2476	-.2245	.0467	175	**.3369**	-.0762	-.0550	-.1191	.1545
169	**.3588**	.0106	.2239	-.2478	.1947						

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 18 พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละข้อจำนวน 175 ข้อ มีจำนวนองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาข้อว่าอยู่ในองค์ประกอบใด ใช้การพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบตามเกณฑ์ คือเลือกข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าตั้งแต่ .30 (โดยไม่พิจารณาว่าเป็นจำนวนบวกหรือลบ) เลือกรายแถวและรายคอลัมน์ ข้อใดมีน้ำหนักอยู่นบองค์ประกอบมากกว่าหนึ่งองค์ประกอบ จะเลือกน้ำหนักสูงสุดบนองค์ประกอบนั้น หากน้ำหนักองค์ประกอบนั้นมีค่าใกล้เคียงกันจะถูกตัดทิ้งไป พบองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มี 110 ข้อ คือข้อที่ 10, 11, 12, 13, 18, 20, 21, 22, 23, 29, 30, 35, 38, 43, 44, 46, 48, 49, 51, 53, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 73, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 85, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 140, 141, 142, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 155, 157, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 173, 174, และ 175

และในการกำหนดจำนวนองค์ประกอบต้องมีจำนวนข้อตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป จึงนับเป็นหนึ่งองค์ประกอบ เนื่องจากถ้ามีเพียง 1 หรือ 2 ข้อ ที่อธิบายในองค์ประกอบนั้นจะไม่สามารถกำหนดองค์ประกอบที่ชัดเจนได้ เพราะจะมีลักษณะเป็นเพียงความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ข้อ เท่านั้น ดังนั้น จึงได้องค์ประกอบที่ชัดเจนเพียง 3 องค์ประกอบ

2.3.3 การตั้งชื่อองค์ประกอบ ผู้วิจัยได้ตั้งชื่อองค์ประกอบตามที่วิเคราะห์ได้ชัดเจน 1 องค์ประกอบดังตาราง 19

ตาราง 19 ข้อคำถามในองค์ประกอบที่ 1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
10	การเข้าแถวล้างมือ	.3527
11	การเข้าคิวเข้าห้องสมุด	.3491
12	การเข้าแถวขึ้นรถโดยสาร	.3184
13	การเข้าแถวรับของ	.3920
18	การเดินแถวเปลี่ยนห้องเรียน	.3439
20	งานยากก็ต้องทำให้สำเร็จ	.4275
21	การทำงานถ้าทำไม่เสร็จจะไม่ลุกไปไหน	.3100
22	การตั้งใจฟังสิ่งที่ครูสอน	.3514
23	การตั้งใจทำรายงาน	.3441
29	งานยากหรือง่ายต้องทำให้เสร็จ	.4086
30	ทำการบ้านไม่ได้ให้ผู้อื่นช่วยสอน	.4864
35	การติดตามความก้าวหน้าของการเรียน	.4358
38	ได้คะแนนสอบน้อยต้องอ่านหนังสือให้มากขึ้น	.3932
43	การแก้ไขข้อบกพร่อง เมื่อมีผู้ชี้แนะ	.3922
44	การแก้ไขงานที่บกพร่องทันที	.3897
46	การยอมรับผลของคะแนนกลุ่ม	.3653
48	การยอมรับผลของการกระทำผิดของตนเอง	.4183
49	การส่งของคืนตรงเวลา	.3804
51	การคืนเงินที่ได้รับทอนเกินจากแม่ค้า	.3032
53	การยืมหนังสือของเพื่อนมาอ่าน อ่านเสร็จรีบคืนเจ้าของ	.3253
57	การรักษาคำพูด	.3213
58	การช่วยเพื่อนทำงานตามสัญญาที่ให้ไว้	.3451
59	การพูดความจริงเป็นสิ่งที่ไม่ตาย	.3825
60	การขายของที่มีคุณภาพ	.4322
62	การดูแลน้อง	.4255
63	การไม่รังแกเพื่อนที่อ่อนแอกว่า	.4936
64	การแบ่งงานในการทำงานกลุ่ม	.4205
65	การช่วยออกเงินซื้อวัสดุในการทำงานกลุ่ม	.3123

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
66	การช่วยทำเวร	.3931
67	การช่วยยกของ	.4587
73	เข้าห้องเรียนได้ทันเวลาในระหว่างช่วงเปลี่ยนชั่วโมงเรียน	.4673
76	การไม่เล่นแรง ๆ กับเพื่อน	.4688
77	การไม่รังแกสัตว์	.3316
78	การนำอาหารไปเลี้ยงสัตว์	.4243
79	การเล่นกับสัตว์อย่างรุนแรง	.3612
80	การเอาไม้ไล่ตีสัตว์	.4261
81	การไม่นำสัตว์ไปกักขัง	.4996
85	การบริจาคเงินให้คนยากจน	.3969
88	การใช้วาจาสุภาพอ่อนน้อม	.4698
89	การพูดจากให้เกียรติผู้อื่น	.4589
90	การเดินผ่านผู้ใหญ่ด้วยการเดินก้มหลัง	.3764
91	การแสดงกิริยาอ่อนน้อมต่อทุกคน	.3132
93	การยินดีช่วยเหลืองานของเพื่อน	.4186
94	การช่วยเหลือน้องที่ได้รับอันตราย	.3317
95	การช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน	.3838
96	การช่วยเหลือเพื่อนในสิ่งที่เขาทำไม่ได้	.3615
97	การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	.3586
98	การช่วยเก็บของที่ลืมทิ้งไว้	.3604
99	การบอกสิ่งผิดปกติของเพื่อนให้ครูได้รับทราบ	.4349
100	การช่วยเก็บของที่ผู้อื่นทำตกหล่น	.3166
101	การไม่พูดข่มขู่ผู้ที่อ่อนแอกว่า	.5102
102	การไม่พูดเสียดสีเพื่อน	.4550
105	การไม่พูดเหน็บแนบเพื่อน	.3651
106	การไม่พูดจาดูหมิ่นผู้อื่น	.5506
107	การไม่พูดจ่าส่อเสียดผู้อื่น	.2072
108	การช่วยรุ่นน้องถือของหนัก	.3236
109	การช่วยพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด	.4667

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
111	การช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	.3744
112	การอาสาช่วยถือของให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง	.4505
114	การช่วยครูย้ายสิ่งของ	.5182
115	การอาสาช่วยงานผู้อื่นอย่างเต็มใจ	.4402
116	การให้กำลังใจเพื่อนผู้ที่ทำงานไม่เสร็จ	.3673
117	การพูดให้กำลังใจเพื่อน	.4598
119	การเตือนเพื่อนให้ทำการบ้าน	.3965
120	การพูดปลอบใจเพื่อนที่กำลังมีความทุกข์	.5337
121	การสอนเลขให้เพื่อนด้วยความสมัครใจ	.4165
122	การสอนอ่านให้เพื่อนที่มีปัญหาการอ่าน	.4496
123	การช่วยเพื่อนวางแผนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ	.4685
124	การช่วยแนะนำเพื่อนในการทำงาน	.3509
125	การอาสาสอนน้องอ่านหนังสือ	.4446
126	การเหลือเงินไว้ฝากธนาคาร	.3584
128	การซื้อของที่จำเป็นเท่านั้น	.4297
129	การใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด	.4016
130	การเลือกซื้อของที่ใช้ทนทานใช้ได้คุ้มค่ามากที่สุด	.4038
131	การซื้อของใช้ทดแทนของที่ใช้หมด	.3776
132	การอดใจไม่ซื้อสมุดโน๊ตที่สวย ๆ	.4370
133	การเก็บเงินสะสมไว้ซื้อสิ่งที่จำเป็น	.3478
134	นาน ๆ ครั้งที่จะซื้อของเล่นใหม่	.4230
135	การนำของเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่	.3359
136	การนำเงินที่เหลือใช้ไปฝากธนาคาร	.3708
140	การกำหนดเวลาในการทบทวนบทเรียน	.3120
141	การแบ่งเวลาช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน	.3622
142	การแบ่งเวลาในการทำข้อสอบให้ทันเวลาที่กำหนด	.3892
144	การรักษาสมบัติของโรงเรียนเหมือนสมบัติของตน	.4311
145	เมื่อพบน้ำไฟเปิดทิ้งไว้ จะปิดทุกครั้ง	.3004

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
147	เมื่อพบน้ำเต็มอ่างจนล้นไหลทิ้งจะรีบปิดน้ำทันที	.4318
148	การทิ้งเศษอาหารลงในถังรองรับเศษอาหาร	.4257
149	อุปกรณ์การเรียนที่เหลือใช้เก็บไว้ใช้ในคราวต่อไป	.3315
150	การซื้อเครื่องเขียนที่จำเป็นและเพียงพอเท่านั้น	.3518
151	การรู้สึกซาบซึ้งใจต่อผู้มีคุณ	.3636
152	การตั้งใจเรียน ตอบแทนพ่อแม่ที่ลำบากให้ตนได้เรียน	.4571
154	การรู้สึกขอบคุณผู้นำของขวัญวันเด็กมาให้ตน	.4321
155	การตั้งใจตอบแทนเลี้ยงดูพ่อแม่ เมื่อตนโตขึ้น	.4421
157	การเตรียมของขวัญไว้ให้กับผู้มีบุญคุณในวันเกิด	.3086
159	การแบ่งขนมให้เพื่อนที่เคยแบ่งขนมให้ตน	.3287
160	การมอบของที่ระลึกให้กับผู้มีบุญคุณในวันสำคัญ	.4340
161	การให้เพื่อนยืมเครื่องเขียน	.3320
162	การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่เคยช่วยเหลือตน	.3575
163	การตักเตือนเพื่อนที่เคยช่วยเหลือตนให้ตั้งใจเรียน	.4250
164	การชักชวนเพื่อนที่เคยช่วยเหลือกันให้ตั้งใจเรียน	.3846
165	การไม่พูดล่วงเกินครู	.3008
166	การไม่นินทาเพื่อนที่มีบุญคุณต่อตน	.3687
167	การพูดยกย่องเพื่อนที่เคยช่วยเหลือตน	.3466
168	การกล่าวขอบคุณเพื่อนที่ช่วยสอนการบ้าน	.3640
169	การกล่าวขอบคุณผู้ที่เสียสละที่นั่งบนรถโดยสาร	.3588
170	การช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน	.4433
171	การช่วยถือของให้พ่อแม่	.4396
173	การช่วยเหลือครูทำงาน	.3067
174	การซื้อของให้แม่ตามที่ต้องการทันที	.3067
175	การตั้งใจเรียนเพื่อให้พ่อแม่ดีใจ	.3369

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 19 องค์ประกอบ 1 ประกอบด้วยข้อที่ 10, 11, 12, 13, 18, 20, 21, 22, 23, 29, 30, 35, 38, 43, 44, 46, 48, 49, 51, 53, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 73, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 85, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 140, 141, 142, 144, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 155, 157, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 173, 174, และ 175 รวม มี 110 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .3032 ถึง 5506 และมีค่าไอเกนเท่ากับ 24.2324 เรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า จริยธรรม

เมื่อเปรียบเทียบข้อต่างๆในแต่ละองค์ประกอบของพฤติกรรมความมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และเมื่อแยกตามเพศชายและหญิง ดังแสดงในตาราง 20

ตาราง 20 เปรียบเทียบข้อในแต่ละองค์ประกอบ

ชื่อองค์ประกอบ	นักเรียนทั้งหมด (ข้อ)	นักเรียนชาย (ข้อ)	นักเรียนหญิง (ข้อ)
จริยธรรม	9 10 13 14 15 **18 20**	9 14 **18 20 23** 24 **30**	10 11 12 13 **18 20** 21
	22 **23** 27 29 **30** 32 **35**	**35** 36 **38** 39 42 **44** 45	22 **23** 29 **30 35 38** 43
	38 39 40 41 43 **44 46**	**46 48 49** 52 54 55 56	**44 46** 48 **49** 51 53 **57**
	48 49 52 54 55 **57** 59	**57 60** 61 **62** 63 **65 66**	58 59 **60 62** 63 64 **65**
	60 61 **62** 63 64 **65 66**	**67** 70 71 72 **73 76** 78	**66 67 73 76** 77 **78 79**
	67 70 72 **73** 74 75 **76**	**79** 80 **81** 84 **85 88 89**	80 **81 85 88 89 90** 91
	77 **78 79 81** 83 84 **85**	**90 94 95 97 99 101**	93 **94 95** 96 **97** 98 **99**
	88 89 90 92 93 **94 95**	**105 106 107 111 112**	100 **101** 102 **105 106**
	96 **97** 98 **99** 100 **101**	**114 115 117 119 120**	**107** 108 109 **111 112**
	102 **105 106 107** 109	**122 123 124 125 128**	**114 115** 116 **117 119**
	111 112 114 115 116	**130 132 134 141 142**	**120** 121 **122 123 124**
	117 119 120 121 **122**	**144 147 148 150 151**	**125** 126 **128** 129 **130**
	123 124 125 126 **128**	**152 154 155** 158 **159**	131 **132** 133 **134** 135
	130 131 **132 134** 136	**160 162** 164 **166 168**	136 140 **141 142 144**
	138 **141 142 144 147**	**169 170 171 173 175**	145 **147 148** 149 **150**
	148 149 **150 151 152**		**151 152 154 155** 157
	153 **154 155 159 160**		**159 160** 161 **162** 163
	161 **162** 163 **166** 167		164 165 **166** 167 **168**
	168 169 170 171 173		**169 170 171 173** 174
	175		**175**

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 20 พบว่าองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนทั้งหมดและวิเคราะห์จำแนกตามเพศ มี 1 องค์ประกอบ คือ จริยธรรม

3. การเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมในแต่ละด้านของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

3.1 การคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณธรรมในแต่ละด้าน

การวิเคราะห์ตอนนี้เป็นการวิเคราะห์เปรียบคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละด้านโดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยรวมมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย กลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง ปรากฏผลดังตาราง 21

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณในแต่ละด้านของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง

วินัยและความรับผิดชอบ		ความซื่อสัตย์สุจริต		ความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่		ความประหยัด		ความกตัญญู	
ข้อ	คะแนน	ข้อ	คะแนนเ	ข้อ	คะแนน	ข้อ	คะแนน	ข้อ	คะแนน
9	3.0306	52	3.0571	76	2.7425	126	3.1349	151	3.1118
10	2.7210	54	3.3328	77	3.0828	128	2.8171	152	3.2103
13	3.0538	55	3.2227	78	2.9644	130	3.1043	153	3.1987
14	2.9901	57	2.4719	79	3.2666	131	2.9801	154	2.9421
15	3.1945	59	2.8982	81	3.0290	132	2.9810	155	3.2045
18	2.7657	60	3.0803	83	3.0298	134	3.0182	159	2.9876
20	2.7740	61	3.1581	84	3.1805	136	3.0654	160	2.8891
22	2.5025	62	3.0944	85	2.9089	138	2.6242	161	3.1921
23	2.9760	63	3.1002	88	2.7583	141	3.0637	162	3.1010
27	2.9884	64	2.8634	89	2.8228	142	3.0571	163	3.0414
29	2.7541	65	3.2127	90	3.3253	144	2.8526	166	2.7012
30	2.9197	66	3.0033	92	2.6349	147	2.9702	167	2.7442
32	2.9851	67	2.9785	93	3.0265	148	3.0273	168	3.1573
35	3.0041	70	3.0116	94	3.1507	149	3.1250	169	3.2111
38	2.7541	72	3.3071	95	2.8427	150	3.0745	170	3.2070
39	3.1366	73	2.9007	96	2.6349	-	-	171	3.1680
40	3.0033	74	3.2616	97	3.1639	-	-	173	2.8841
41	2.7310	75	3.1747	98	3.1026	-	-	175	3.1366
43	2.8212	-	-	99	2.8618	-	-	-	-
44	2.7169	-	-	100	3.1399	-	-	-	-

ตาราง 21 (ต่อ)

วินัยและความรับผิดชอบ (ข้อ1 –50)		ความซื่อสัตย์ (ข้อ51-75)		ความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (ข้อ75-125)		ความประหยัด (ข้อ 126-150)		ความกตัญญู (ข้อ151-175)	
ข้อ	คะแนน	ข้อ	คะแนน	ข้อ	คะแนน	ข้อ	คะแนน	ข้อ	คะแนน
46	3.0306	-	-	101	2.7425	-	-	-	-
48	2.7210	-	-	102	3.0828	-	-	-	-
49	3.0538	-	-	105	2.9644	-	-	-	-
-	-	-	-	106	3.2666	-	-	-	-
-	-	-	-	107	3.0290	-	-	-	-
-	-	-	-	109	3.0298	-	-	-	-
-	-	-	-	111	3.1805	-	-	-	-
-	-	-	-	112	2.9089	-	-	-	-
-	-	-	-	114	2.7583	-	-	-	-
-	-	-	-	115	2.8228	-	-	-	-
-	-	-	-	116	3.3253	-	-	-	-
-	-	-	-	117	2.6349	-	-	-	-
-	-	-	-	119	3.0265	-	-	-	-
-	-	-	-	120	3.1507	-	-	-	-
-	-	-	-	121	2.8427	-	-	-	-
-	-	-	-	122	2.6349	-	-	-	-
-	-	-	-	123	3.1639	-	-	-	-
-	-	-	-	124	3.1026	-	-	-	-
-	-	-	-	125	2.8618	-	-	-	-
กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด									
$\bar{X}$	2.8711	3.0617		2.5621		2.9933		3.0593	
S.D	0.1687	0.2029		0.2136		0.2131		0.1364	
นักเรียนชาย									
$\bar{X}$	2.7399	2.9087		2.7622		2.8668		2.9099	
S.D	0.4276	0.4934		0.3921		0.4399		0.4557	
นักเรียนหญิง									
X	3.0022	3.2146		3.3619		3.1198		3.2087	
S.D	0.4572	0.5023		0.3383		0.4742		0.4645	

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 21 พบว่า คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ด้านวินัยและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.8798 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1687 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.0627 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.2029 ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.9024 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.2136 ด้านความประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.8952 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.2131 ด้านความกตัญญู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.9930 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1364 จำแนกตามคุณลักษณะและเพศ นักเรียนชาย ด้านวินัยและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.7423 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4271 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.9076 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4930 ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.7601 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.3912 ด้านความประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.8643 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4376 ด้านความกตัญญู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.9135 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4543 นักเรียนหญิง ด้านวินัยและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.0033 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4582 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.2199 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.5010 ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.0321 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4341 ด้านความประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.1236 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4744 ด้านความกตัญญู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.2094 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4671

3.2 การเปรียบเทียบคุณธรรมจิยธรรมและค่านิยมในแต่ละด้านของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยต่อข้อในแต่ละด้านของนักเรียนแต่ละคนมาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures) ปรากฏผลดังตาราง 22

ตาราง 22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

SOV	SS	df	MS	F	Sig
องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม 5 ด้าน	2697911	4	67447.9	21554.902*	.000
ระหว่างเพศ	21022.184	1	21022.184	164.051*	.000
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมฯ กับเพศ	7249.601	4	1812.400	57.921*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 22 พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีปฏิสัมพันธ์กับคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระหว่างเพศก็แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แต่เนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมกับเพศมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ Simple Effect เพื่อแปลผลต่อไปดังนี้

3.2.1 การเปรียบเทียบ Simple Effect คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมในแต่ละด้านระหว่างเพศ

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ด้านวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความประหยัด และด้านความกตัญญู ของนักเรียนเพศชายและเพศหญิงมาเปรียบเทียบกันและทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Independent Samples t - test ผลปรากฏดังตาราง 23

ตาราง 23 ทดสอบความแตกต่างของคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		*t*
	$\bar{X}$	*S.D.*	$\bar{X}$	*S.D.*	
วินัยและความรับผิดชอบ	2.7399	0.4276	3.0022	0.4572	8.632
ความซื่อสัตย์สุจริต	2.9087	0.4934	3.2146	0.5023	9.571
ความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	2.7622	0.3921	3.3619	0.3383	10.892*
ความประหยัด	2.8668	0.4399	3.1198	0.4742	7.023
ความกตัญญู	2.9099	0.4557	3.2087	0.4645	11.446

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 23 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชายและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง พบว่า ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ด้านวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความประหยัด และด้านความกตัญญู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.2 การเปรียบเทียบ Simple Effect คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมระหว่างองค์ประกอบของนักเรียนจำแนกตามเพศ

3.2.2.1 การเปรียบเทียบ Simple Effect คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมระหว่างองค์ประกอบเฉพาะนักเรียนชาย

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยต่อข้อของนักเรียนชาย มาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้าน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures) ปรากฏผลดังตาราง 24

ตาราง 24 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนชาย

SOV	*SS*	*df*	*MS*	*F*	*Sig*
องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม 5 ด้าน	1206503	4	301625.7	9928.003*	.000
ความคลาดเคลื่อน	72793.611	2396	30.381		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 24 พบว่า คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนชาย แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อที่จะทราบว่า คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชายด้านใดแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Simple Contrast) ด้วยวิธี Paired Samples t - test ผลปรากฏดังตาราง 25

ตาราง 25 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนคุณธรรมจริธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนชาย

การเปรียบเทียบ			นักเรียนชาย				
ด้าน (I)		ด้าน (J)	ด้าน (I)		ด้าน (J)		*t*
			$\overline{X}$	*S.D.*	$\overline{X}$	*S.D.*	
วินัย	-	ซื่อสัตย์	2.7399	0.4276	2.9087	0.4934	-8.963*
		เมตตา			2.7622	0.3921	-1.338
		ประหยัด			2.8668	0.4399	-6.343*
		กตัญญู			2.9099	0.4557	-8.486*
ซื่อสัตย์	-	เมตตา	2.9087	2.9087	2.7622	0.3921	7.757*
		ประหยัด			2.8668	0.4399	2.149*
		กตัญญู			2.9099	0.4557	-0.59
เมตตา	-	ประหยัด	2.7622	0.3921	2.8668	0.4399	-6.408*
		กตัญญู			2.9099	0.4557	-9.314*
ประหยัด	-	กตัญญู	2.8668	0.4399	2.9099	0.4557	-2.771*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 25 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนชาย พบว่า ระหว่างด้านวินัยและความรับผิดชอบ กับ ด้านเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ ระหว่างด้านความซื่อสัตย์สุจริต กับ ด้านความกตัญญู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้าน คู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.2.2 การเปรียบเทียบ Simple Effect คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมระหว่างองค์ประกอบของนักเรียนหญิง

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยต่อข้อของนักเรียนหญิง มาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้าน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures) ปรากฏผลดังตาราง 26

ตาราง 26 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนหญิง

SOV	SS	df	MS	F	Sig
องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม 5 ด้าน	1496715	4	374178.7	11591.11*	.000
ความคลาดเคลื่อน	78379.557	2428	32.282		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 26 พบว่า คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิงแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อที่จะทราบว่า คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง ด้านใดแตกต่างกันบ้าง จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Simple Contrast) ด้วยวิธี Paired Samples t - test ผลปรากฏดังตาราง 27

ตาราง 27 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนคุณธรรมจริธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนหญิง

การเปรียบเทียบ			นักเรียนหญิง				
ด้าน (I)		ด้าน (J)	ด้าน (I)		ด้าน (J)		t
			$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	
วินัย	-	ซื่อสัตย์	3.0022	0.4572	3.2146	0.5023	-11.626*
		เมตตา			3.3619	0.3383	-37.570*
		ประหยัด			3.1198	0.4742	-5.868*
		กตัญญู			3.2087	0.4645	-10.140*
ซื่อสัตย์	-	เมตตา	3.2146	0.5023	3.3619	0.3383	47.289*
		ประหยัด			3.1198	0.4742	4.646*
		กตัญญู			3.2087	0.4645	0.297
เมตตา	-	ประหยัด	2.3619	0.3383	3.1198	0.4742	-50.402*
		กตัญญู			3.2087	0.4645	-56.096*
ประหยัด	-	กตัญญู	3.1198	0.4742	3.2087	0.4645	-5.583*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 27 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนหญิง พบว่า ระหว่างด้านความซื่อสัตย์สุจริต กับ ด้านความกตัญญู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีความมุ่งหมายโดยเฉพาะของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

4. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมในแต่ละด้านของนักเรียนชายและหญิง

สมมุติฐานของการวิจัย

1. องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร มีอย่างน้อย 1 องค์ประกอบ

2. องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร มีอย่างน้อย 1 องค์ประกอบ

3. องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร มีอย่างน้อย 1 องค์ประกอบ

4. คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมในแต่ละด้านของนักเรียนชายและหญิงแตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 431 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 91 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 139 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 201 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 38,904 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,208 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมชนิดข้อความที่สร้างขึ้นตามแบบฮาร์เตอร์ มาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับให้ผู้ตอบเลือกคำตอบโดยกาเครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ต้องการจะตอบเพียงข้อเดียวในหนึ่งข้อความ ซึ่งแบบสอบถามมีจำนวน 1 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 175 ข้อ ซึ่งสร้างขึ้นให้ครอบคลุมคุณธรรมจริยธรรมและ ค่านิยมทั้ง 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านวินัยและความรับผิดชอบ	จำนวน 50 ข้อ
ด้านความซื่อสัตย์	จำนวน 25 ข้อ
ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	จำนวน 50 ข้อ
ด้านความประหยัด	จำนวน 25 ข้อ
ด้านความกตัญญู	จำนวน 25 ข้อ

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

2. นำหนังสือราชการจากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครมายังงานศึกษาธิการเขตของแต่โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ติดต่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของนักเรียน โดยนัดวัน เวลา และสถานที่เพื่อทำการสอบ

4. เตรียมแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้งวางแผนในการดำเนินการสอบ

5. อธิบายให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เข้าใจวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำแบบสอบถาม และวิธีการทำแบบสอบถาม แล้วจึงให้ทุกคนเริ่มลงมือทำพร้อมกัน

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการดังนี้

6.1 ทดสอบครั้งที่ 1 กับนักเรียนจำนวน 200 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ด้านค่าอำนาจจำแนก ทำการคัดเลือกข้อสอบที่มี ค่าอำนาจจำแนก ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พร้อมทั้งปรับปรุงแล้วคัดเลือกไปทำการทดสอบครั้งที่ 2

6.2 การทดสอบครั้งที่ 2 กับนักเรียนจำนวน 1,208 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของ แบบสอบถาม ด้านความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และวิเคราะห์องค์ประกอบ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มุ่งที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1. ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามแต่ละข้อ พบว่า แบบสอบถาม จำนวน 255 ข้อ มีข้อคำถามที่คัดเลือกปรับปรุงเหลือ 175 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (ค่า t) ตั้งแต่ 3.96 ถึง 10.31

2. ค่าสถิติพื้นฐาน และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม

ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 1,208 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .34 ความเชื่อมั่นเท่ากับ .9596 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.0098 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .30 ความเชื่อมั่นเท่ากับ .9434 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ .0124 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .33 ความเชื่อมั่นเท่ากับ .9624 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ .0134

2.2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรในแต่ละด้าน

2.2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรในแต่ละด้านจำแนกตามเพศ

ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร นักเรียนชาย ด้านวินัยและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8694 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1318 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8378 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1807 ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8749 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด เท่ากับ 0.1293 ด้านความประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7447 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด เท่ากับ 0.1936 ด้านความกตัญญู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8014 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1893 นักเรียนหญิง ด้านวินัยและ ความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.3970 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9091 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1197 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8811 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด

เท่ากับ 0.1565 ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9234 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1126 ด้านความประหยัดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8527 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1692 ด้านความกตัญญูมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8598 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.1631

2.2.2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรในแต่ละด้านของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรด้านวินัยและความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8990 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.0114 ด้านความซื่อสัตย์สุจริตมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8713 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.0136 ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9106 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.0117 ด้านความประหยัดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8187 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.0123 ด้านความกตัญญูมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8472 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดเท่ากับ 0.0130

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบ ปรากฏผลดังนี้

3.1 วิเคราะห์องค์ประกอบจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 1,208 คน พบว่า

3.1.1 ค่าร่วมกันของแต่ละข้อมีค่าอยู่ระหว่าง .4721 ถึง .6452 เมื่อพิจารณาค่าไอเกนที่มีค่ามากกว่า 1 ได้ 49 องค์ประกอบ โดยทั้ง 49 องค์ประกอบมีค่าความแปรปรวนสะสมเท่ากับร้อยละ 56.3313

3.1.2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากการพิจารณา Scree test และภายหลังการหมุนแกนแบบออโธกอนอล ผู้วิจัยได้คัดเลือกค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าตั้งแต่ .3 ขึ้นไป ข้อใดมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่หลายองค์ประกอบ จะเลือกค่าสูงสุดบนองค์ประกอบนั้น หากน้ำหนักองค์ประกอบนั้นมีค่าใกล้เคียงกันตัดทิ้งไป และจำนวนองค์ประกอบจะต้องมีจำนวนข้อคำถามตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป (อรพินทร์ ชูชม. ม.ป.ป. : 26) จึงมีจำนวนองค์ประกอบที่ชัดเจนเพียง 1 องค์ประกอบ มี 113 ข้อ **ให้ชื่อองค์ประกอบนี้ว่า จริธรรม**

3.2 วิเคราะห์องค์ประกอบจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย จำนวน 600 คน พบว่า

3.2.1 ค่าร่วมกันของแต่ละข้อมีค่าอยู่ระหว่าง .5751 ถึง .7260 เมื่อพิจารณาค่าไอเกนที่มีค่ามากกว่า 1 ได้ 61 องค์ประกอบ โดยทั้ง 61 องค์ประกอบมีค่าความแปรปรวนสะสมเท่ากับร้อยละ 65.7214

3.2.2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากการพิจารณา Scree test และภายหลังการหมุนแกนแบบออโธกอนอล ผู้วิจัยได้คัดเลือกค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าตั้งแต่ .3 ขึ้นไป ข้อใดมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่หลายองค์ประกอบ จะเลือกค่าสูงสุดบนองค์ประกอบนั้น หากน้ำหนักองค์ประกอบนั้นมีค่าใกล้เคียงกันตัดทิ้งไป และจำนวนองค์ประกอบจะต้องมีจำนวนข้อคำถามตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป (อรพินทร์ ชูชม. ม.ป.ป. : 26) จึงมีจำนวนองค์ประกอบที่ชัดเจนเพียง 1 องค์ประกอบ มี 90 ข้อ **ให้ชื่อองค์ประกอบนี้ว่า จริยธรรม**

3.3 วิเคราะห์องค์ประกอบจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง จำนวน 608 คน พบว่า

3.3.1 ค่าร่วมกันของแต่ละข้อมีค่าอยู่ระหว่าง .5690 ถึง .7130 เมื่อพิจารณาค่าไอเกนที่มีค่ามากกว่า 1 ได้ 52 องค์ประกอบ โดยทั้ง 52 องค์ประกอบมีค่าความแปรปรวนสะสมเท่ากับร้อยละ 64.4717

3.3.2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากการพิจารณา Scree test และภายหลังการหมุนแกนแบบออโธกอนอล ผู้วิจัยได้คัดเลือกค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าตั้งแต่ .3 ขึ้นไป ข้อใดมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่หลายองค์ประกอบ จะเลือกค่าสูงสุดบนองค์ประกอบนั้น หากน้ำหนักองค์ประกอบนั้นมีค่าใกล้เคียงกันตัดทิ้งไป และจำนวนองค์ประกอบจะต้องมีจำนวนข้อคำถามตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป (อรพินทร์ ชูชม. ม.ป.ป. : 26) จึงมีจำนวนองค์ประกอบที่ชัดเจนเพียง 1 องค์ประกอบ มี 110 ข้อ **ให้ชื่อองค์ประกอบนี้ว่า จริธรรม**

4. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมในแต่ละด้านของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร

4.1 เปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมระหว่างกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชายและกลุ่มตัวอย่างเรียนหญิง พบว่า ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความประหยัด และด้านความกตัญญู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย นักเรียนหญิงจะมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สูงกว่านักเรียนชาย

4.2 คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย ด้านวินัยและความรับผิดชอบ กับ ด้านเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต กับ ด้านความกตัญญู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

4.3 คุณธรรมจริยธรรมค่านิยมของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิง ด้านความซื่อสัตย์สุจริต กับ ด้านความกตัญญู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและแยกเพศชายหญิง ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้เทคนิควิธีสกัดองค์ประกอบ PC (Principal Component Analysis) หมุนแกนแบบออโธกอนอล (Orthogonal Rotation) โดยวิธีแวริแมกซ์ (Varimax Method) คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยรวมและวิเคราะห์จำแนกตามเพศ พบว่าจำนวนองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมมี 1 องค์ประกอบ คือ จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของเพ็ชรินทร์ ปฐมวณิชกะ (2535) ณัฏฐ์พร สตาภรณ์ (2540) และงานวิจัยของจุรีรัตน์ นันทัยทวีกุล (2538) ที่ศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน มีอย่างน้อย 1 องค์ประกอบ เช่นเดียวกับงานวิจัยของกัลยา สุวรรณรอด (2537) ที่พบว่าองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชาย และ นักเรียนหญิง มีอย่างน้อย 1 องค์ประกอบ ทั้งนี้การได้จำนวนองค์ประกอบ 1 องค์ประกอบ อาจเนื่องมาจากตัวแปรในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน เสมือนวัดในสิ่งเดียวกัน ทำให้ข้อคำถามไม่เป็นอิสระต่อกัน จึงสกัดองค์ประกอบได้ชัดเจน 1 องค์ประกอบ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมในแต่ละด้านระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ด้านวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความประหยัด และด้านความกตัญญูไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแล้ว นักเรียนหญิงมีมากกว่านักเรียนชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ อัศวาณิชย์ (2523 : 53 – 56) ที่พบว่า นักเรียนหญิงมีจริยธรรมด้านวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนชาย เมื่อเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมแต่ละด้านจำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนชาย ด้านวินัยและความรับผิดชอบ กับ ด้านเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และด้านความซื่อสัตย์สุจริต กับ ด้านความกตัญญู ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกัน นักเรียนหญิงมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต กับ ด้านความกตัญญูไม่แตกต่างกัน ส่วนอื่นๆ แตกต่างกัน นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมส่วนใหญ่ในด้านต่างๆ แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นนักเรียนที่โยกย้ายที่อยู่อาศัยตามผู้ปกครองจำนวนมาก จากจังหวัดต่างๆ เข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งนักเรียนเหล่านี้ได้รับอิทธิพลของสังคมท้องถิ่นเดิมและอิทธิพลของครอบครัว ที่เป็นรากฐานทางจริยธรรม ทำให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมส่วนใหญ่แตกต่างกัน สอดคล้องกับคำกล่าวของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจนปัจจนึก (2520 : 6 - 11) ที่ว่าแหล่งกำเนิดจริยธรรมได้รับอิทธิพลมาจากสังคมและพันธุกรรม นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละด้าน นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ด้านวินัยและความรับผิดชอบต่ำที่สุด อาจเนื่องมาจากสภาพสังคมเศรษฐกิจและครอบครัว ที่พ่อแม่ผู้ปกครองต้องออกไปทำงานนอกบ้านและเป็นครอบครัวเดี่ยว จึงไม่มีผู้ที่คอยชี้แนะและอบรมในเรื่องของระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ประกอบกับการจัดการศึกษาเน้นการพัฒนาแข่งขันทางวิชาการมากกว่าการปลูกฝังระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุภาพ เครือเนตร (2542 : 6 – 11) ที่ว่า พฤติกรรมของบุคคลในสังคมโน้มเอียงไปในทางมักง่าย ละเมิดกฎระเบียบวินัยและหย่อนยานในความรับผิดชอบ เพราะก่ารศึกษาพัฒนาการแข่งขันทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะในการนำไปใช้และในการวิจัยครั้งต่อไปได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลการศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนที่วิเคราะห์ได้ไปเป็นแนวทางในการปลูกฝัง ส่งเสริม พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียน

1.2 นำผลการศึกษาองค์ประกอบไปพัฒนาเครื่องมือวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียน แบบอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ลักษณะเดียวกันนี้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น ระดับชั้นอื่น ๆ หรือ สังกัดอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาองค์ประกอบในตัวแปรคุณลักษณะอื่น ๆ ของนักเรียน เช่น บุคลิกภาพ

2.3 ควรศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของนักเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมการศาสนา. (2521). *ศีลธรรมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : กรมฯ.

กรมการศาสนา. (2523). *คู่มือครูจริยศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. กรุงเทพฯ : กรมฯ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2523). *แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์.

_____. (2524). *แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2523). *หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.

_____. (2523). "แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย," ใน *การการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับ จริยธรรมไทย*. หน้า 60 – 61 กรุงเทพฯ : กรม ฯ.

กัลยา สุวรรณรอด. (2537). *การวิเคราะห์องค์ประกอบมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

กีรติ บุญเจือ. (2538). *ชุดพื้นฐานปรัชญา จริยศาสตร์ สำหรับผู้เริ่มเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). *ลักษณะชีวิตสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ซัคเซสมีเดีย.

เกียรติศักดิ์ อัชยานันท์. (2527). *"ค่านิยม" ในความหมายค่านิยม*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

จรรจา สุวรรณทัต และ ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2521). *พฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

จรุงศักดิ์ บุญฤทธิ์. (2536). *การวิเคราะห์องค์ประกอบของความสันโดษ ตามหลักพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จรูญ สุภาพ. (2520). *แบบเรียนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

จุรีรัตน์ นันทัยทวีกุล. (2538). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เจริญ ไวรวัจนกุล. (2531). *ความเป็นครู.* กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

ชม ภูมิภาค. (2525). บทความวิทยุกระจายเสียงของสมาคมการศึกษาแห่งชาติ *ชุดการศึกษาเพื่อคุณธรรม.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์.

ชไมพร มุขโต. (2525). *ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

ชวาล แพรัตกุล. (2514). *คู่มือการใช้แบบทดสอบมาตรฐาน.* กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.

ชำนาญ นิศารัตน์. (2524). *พุทธศาสนาในประเทศไทย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ชำเลือง วุฒิจันทร์. (2524). *หลักการปลูกฝังศีลธรรมและจริยธรรมแก่นักเรียน.* กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา.

ชุตินาถ รัตนจรณะ. (2527). *การศึกษาค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของนักศึกษาปริญญาในวิทยาลัยครูภาคกลาง.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เชนิสา ชื่นสุวรรณ. (2539). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบในการเรียนและความสนใจในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบเป็นคู่ (Learning Cell) กับการสอนตามคู่มือครู.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

โชติ เพชรชื่น. (2524 , กันยายน - ธันวาคม). "การศึกษาและพัฒนาจริยธรรม" *การวัดผลการศึกษา.* 3(2) : 23 – 28

ณัฏฐพงษ์ เจริญทิพย์. (2526). *จริยธรรมและเจตคติวิทยาศาสตร์ของนิสิตวิทยาศาสตร์ศึกษา.* รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ณัฏฐ์พร สตาภรณ์. (2540). *การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทหาร และพลเรือน.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจนปัจจนึก. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย.* รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2528, พฤษภาคม-สิงหาคม). "การวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม," *สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.* 7 (19) : 60 - 64.

ถาวร รอดเทศ. (2523). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดหาเหตุผลตามหลักตรรกศาสตร์กับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทวี บุญยเกตุ. (2515). *พ่อสอนลูก.* กรุงทเทพมหานคร : โรงพิมพ์เฟื่องอักษร.

ทิพย์สุดา นิลสินธพ. (2523). *ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2540). *การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บุญพา มิลินทสูต. (2532). *วินัยของนักเรียนอาชีวศึกษาตามทัศนะ ของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ กรุงเทพ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปรองชน พูลสวัสดิ์. (2531). *การสร้างแบบทดสอบวัดเบญจศีล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปัญจา สดสง่า. (2531). *วินัยของนักเรียน การประพฤติผิดวินัย การป้องกันและการแก้ไขตามทัศนะของผู้บริหาร และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พนัส หันนาคินทร์. (2524). *หลักการบริหารโรงเรียน.* กรุงเทพ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2536). *กตัญญูกตเวทีเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของโลก.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมสภา.

พระธรรมปิฎก. (2537). *การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.

พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2528). *ธรรมนูญชีวิต.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์.

พระราชวรมุนี. (2527). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวล.* กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระศรีวิทสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณโณ). (2527). *การพัฒนาชีวิต.* กรุงเทพ ฯ : มหามกุฏ ราชวิทยาลัย.

พวงพยอม ชิดทอง. (2536). *ผลการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน จังหวัดเชียงใหม่.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เพ็ชรินทร์ ปฐมวณิชกะ. (2535). *การวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

ภิญโญ สาธร. (2523). *หลักการบริหารการศึกษา.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีสง่า.

มลิวัลย์ บำรุงการ. (2531). *การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาทของรัชกาลที่ 9 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ยนต์ ชุ่มจิต. (2531). *ความเป็นครู.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ยอดชาย แพชนะ. (2538). *การเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมวัดความซื่อสัตย์ที่มีรูปแบบตัวเลือกคำตอบต่างกัน.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ราชบัณฑิตสภา. (2531). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

รุ่งรัตน์ ไกรทอง. (2537). *ผลของการใช้ บทบาทสมมติที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่องนนทรี กรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชมรมเด็ก.

_____. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

ลัดดา เสนาวงษ์. (2532). *ความเป็นครู.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พิศิษฐ์การพิมพ์.

วนิดา โอภาสพินิจ. (2543). *การเปรียบเทียบค่าความเชื่อมั่นมาตรวัดจริยธรรมในการดูแลผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอชไอวีและเอดส์ สำหรับนักศึกษาพยาบาล ที่สร้างตามแบบ ลิเคอร์ตและแบบฮาร์เตอร์.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วัชรี ธุรธรรม. (2539). *จิตวิทยาพัฒนาบุคลิกภาพ (53 กลยุทธ์ เสริมพลังตน).* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พหลชัย.

วัฒนา สิงหสัมฤทธิ์. (2527). *การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดยะลา.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิระวรรณ อามระดิษ. (2522). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (เอกการมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

วิรัช วรรณรัตน์. (2538, มกราคม - เมษายน). "การวิเคราะห์ตัวประกอบ," *การวัดผลการศึกษา.* 16 (48) : 37 - 41.

วิริยาภรณ์ ชัยชลทรัพย์. (2525). *การทดลองสอนความกตัญญูกตเวทีแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิวัฒน์ อัศวาณิชย์. (2523). *ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองและความซื่อสัตย์.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิวาห์วัน มูลสถาน. (2523). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ศรินยา ชัยเพียรเจริญกิจ. (2530). *ผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สงบ ลักษณะ. (2524). *การศึกษาและพัฒนาจริยธรรมไทย.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2526). *ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต

สนวน ลีโทชวลิต. (2528). *การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา ระดับนักศึกษาพยาบาล.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สบโชค พูลนวม. (2523). *ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

สมเด็จพระญาณสังวร. (2522). *หลักพุทธศาสนา.* กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สมบูรณ์ ชิตพงศ์. (2544). *การวัดและประเมินผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมพงษ์ ติรพัฒน์. (2527). *ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อมั่นในตนเองและความรู้สึกรับผิดชอบ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมาน ชาลีเครือ. (2523). *ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงสังคมกับความซื่อสัตย์.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2536). *การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จริยศึกษา .* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2522). *รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

_____. (2542). *มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ร่าง).* กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. (2541). *แผนพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544).* กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สำรอง เพ็งหนู. (2524). "ความประหยัด," ใน *เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ.* หน้า 2 – 4 กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สุเชษฐ์ คำนุชนารถ. (2533). *การสร้างแบบทดสอบวัดอคติ 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2541) *การสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุภาพ เครือเนตร. (2542). *ปฏิรูปการศึกษา ผสานหลักศาสนา.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลี่ยงเชียง.

สุรดี อำนวยศิริสุข. (2534). *การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

สุวรรณา วชิรปราการสกุล. (2533). *การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านกัลยาณมิตรสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เสวก สุระประเสริฐ. (2529). *ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดทางจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตชลบุรี.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อภิสิทธิ์ วงษา. (2517). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับผิดชอบ การปรับตัวและลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นป. 7 และ ม.ศ. 3 ในเขตเทศบาลเมืองตาก.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อรพินทร์ ชูชม. (ม.ป.ป.). "การวิเคราะห์องค์ประกอบ," ใน *เอกสารประกอบการอบรม การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์.* หน้า 5 – 8. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัจฉรา ลักขณาวสันต์. (2535). *การวิเคราะห์องค์ประกอบของความสามัคคีในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. (2532). *วิธีวิเคราะห์ตัวประกอบ.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุบลรัตน์ โพธิโกสุม. (2523). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความซื่อสัตย์ของเด็กไทย.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

Amysue, Reilly. and Ronald, C Eaves. (2000, April). "Factor Analysis of The Minnesota Infant Development Inventory Based on a Hispanic Migrant Population," *Educational and Psychological Measurement.* 60(2) : 271 - 285.

Atkinson, R.F Conduct. (1969). *An Introduction to Moral Philosophy.* London : Mainilian.

Brown , R. (1968). *Social Paychology.* New York :The Free Press.

Browne, C.G. and Thomas, S. Cohn. (1958). *The Study of Leadership.* Illinois, The Interstate Printer and Publishers , Inc.

Flippo , Edwin B. (1966). *Management : A Behavioral Approach.* Boston : Allyn and Cacon.

Good , Carter V. (1973). *Dictionary of Education.* New York : Mo Graw – Hill Book Company.

Ketefian, Shake. (1981, March - April). "Critical Thinking , Education Preparation and Development of Moral Judgment," *Nursing Research.* 1 (30) : 98 - 103.

Kohlberg , L (1976). "Moral Stage and Moralization : The Cognitive Development Approach," *Moral Development and Behavior.* Ed by Thomas Lickona , p. 29 - 35 New York : Holt Rinehart and Winston.

Kwong-Liem, Karl Kwan. (2000, February). "The Internal - External Ethnic Identity Measure : Factor – Analytic Structures Based on a Sample of Chinese Americans," *Educational and Psychological Measurement.* 60(1) : 142 - 152.

Lembo. John M. (1976 June). "Altruestic Attiludes Among Catholic Lay and Religious Female College Students," *Journal of Educational Research.* 61 (2) : 71 - 73

Longman. (1978). *Dictionary of contemporary English Harlaw and Longman.* London : Longman Group

Lori, Verategen Ryan. and Christine, M Riordan. (2000, June). "The Development of a Measure of Desired Moral Approbation," *Educational and Psychological Measurement.* 60(3) : 448 - 462.

Nirmala, Rao. and John, Sachs (1999, December). "Confirmatory Factor Analysis of The Chinese version of The Motivated Strategies for Learning Questionnaire," *Educational and Paychological Measurement.* 59 (6) : 1016 – 1029.

Patricia, A. Lowe. and Cecil, R. Reynolds. (2000, February). "Exploratory Analysis of The Latent Structure of Anxiety Among Older Adults," *Educational and Psychological Measurement.* 60 (1) : 100 - 116.

Thomas, J. Kalliath. Allen, C. Bluedorn. and David, F. Gillespie (1999, February). "A Confirmatory Factor Analysis of The Competing Values Instrument," *Educational and Psychological Measurement.* 59(1) : 143 - 158.

Titus, Harold Happer. (1936). *Ethics for today.* American : American Book Company.

Walter, Morgan L. and others. (1966). *The Holt Basic Dictionary of American English.* New York : Holt Rinehart and Winston Inc : U.S.A Copyright.

Wiggins, Jerry S. and others. (1971). *The Psychology of Personality Reading.* Chicogo : Addison-Wesley.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
2. ดัชนีค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม
3. แบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้เลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโท สาขาวิชาเอกการวัดผลการศึกษา ซึ่งมีรายนาม ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ดร.สุวพร เซ็มเฮง	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ดร.ราชันย์ บุญธิมา	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทองห่อ วิภาวิน	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ศิริวิมล สุขสมบุญ	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตาราง 28 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	คัดเลือกไว้เป็นข้อ	ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	คัดเลือกไว้เป็นข้อ
	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D				$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D		
1	3.59	0.80	2.90	1.08	4.31	1	38	3.08	0.81	2.26	0.90	5.77	28
2	3.72	0.61	3.10	0.99	4.43	2	39	3.10	0.72	2.40	0.86	5.23	29
3	3.75	0.63	3.18	0.80	5.12	3	40	3.21	0.74	2.41	0.96	5.54	30
4	3.25	0.77	2.54	1.05	5.23	4	41	3.04	0.85	2.36	0.90	4.64	31
5	3.30	1.07	2.69	1.15	3.26	-	42	2.90	0.90	2.47	1.06	2.60	-
6	3.34	0.92	2.67	1.07	3.95	5	43	3.20	0.99	2.46	1.07	4.42	32
7	3.33	0.92	2.41	1.11	5.14	6	44	3.63	0.70	2.84	1.15	4.92	33
8	3.61	0.57	2.67	0.93	7.18	7	45	2.63	0.80	2.39	0.91	1.73	-
9	3.08	0.97	2.46	0.99	3.81	8	46	2.68	0.91	2.17	1.06	3.03	-
10	3.13	0.83	2.37	1.02	4.82	9	47	3.28	0.68	2.27	0.87	7.69	34
11	3.06	0.83	2.16	0.88	6.26	10	48	3.46	0.71	2.76	1.00	4.83	35
12	3.00	0.86	2.36	1.01	4.07	11	49	3.68	0.55	2.63	1.02	7.54	36
13	3.07	0.95	2.24	0.92	5.25	12	50	3.30	0.65	2.43	0.94	6.47	37
14	3.38	0.76	2.59	1.03	5.20	13	51	3.08	0.82	1.93	0.87	8.09	38
15	3.37	0.74	2.36	0.99	6.83	14	52	2.49	0.98	2.03	0.85	3.00	-
16	3.37	0.76	2.74	0.83	4.66	15	53	3.38	0.59	2.70	0.89	5.33	39
17	2.31	0.87	2.04	1.00	1.69	-	54	3.34	0.58	2.51	0.96	6.15	40
18	2.72	0.88	2.06	0.98	4.22	16	55	3.14	0.78	2.23	0.82	6.77	41
19	2.63	0.91	2.01	0.91	4.03	17	56	3.06	0.67	2.23	0.85	6.38	42
20	3.04	0.93	2.30	1.00	4.56	18	57	3.08	0.77	2.63	0.98	3.07	-
21	3.58	0.77	2.49	1.02	7.18	19	58	3.14	0.72	2.47	0.99	4.58	43
22	2.63	0.87	2.14	0.94	3.23	-	59	3.00	0.81	2.19	0.95	5.47	44
23	2.92	0.91	2.40	1.06	3.11	-	60	3.10	0.90	2.56	1.02	3.35	-
24	2.73	0.83	2.17	0.93	3.78	-	61	2.97	0.89	2.71	0.84	1.77	-
25	3.03	0.89	2.23	0.84	5.48	-	62	3.24	0.75	2.21	0.93	7.21	45
26	3.17	0.70	2.64	0.98	3.67	-	63	3.01	0.85	2.21	0.95	5.27	46
27	3.08	0.67	2.53	0.90	4.17	20	64	3.15	0.87	2.57	0.89	3.92	47
28	2.55	0.92	2.18	0.88	2.59	-	65	2.92	0.86	2.17	0.88	5.07	48
29	2.82	0.78	2.54	0.97	1.84	-	66	3.25	0.67	2.77	0.87	3.68	-
30	3.18	0.80	2.21	1.01	6.32	21	67	2.80	0.80	2.33	0.90	3.31	-
31	2.79	1.05	2.04	0.98	4.34	22	68	3.15	0.84	2.73	0.95	2.83	-
32	3.37	0.76	2.63	0.89	5.30	23	69	3.17	0.88	2.59	0.99	3.71	-
33	3.40	0.69	2.54	0.96	6.06	24	70	2.92	1.02	2.23	0.98	4.07	49
34	3.30	0.74	2.30	0.82	7.53	25	71	2.66	0.86	2.14	1.03	3.26	-
35	3.51	0.58	2.56	1.04	6.66	26	72	3.37	0.74	2.86	0.92	3.62	-
36	2.90	1.00	2.39	0.97	3.11	-	73	2.21	0.97	2.29	0.89	-0.48	-
37	3.20	0.79	2.33	0.88	6.18	27	74	3.15	0.79	2.80	0.94	2.43	-

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	คัดเลือกไว้เป็นข้อ	ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	คัดเลือกไว้เป็นข้อ
	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D				$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D		
75	3.13	1.00	2.41	1.12	3.98	50	111	2.75	0.74	2.99	0.85	-1.73	-
76	3.56	0.68	2.74	0.96	5.85	51	112	3.16	0.82	2.61	0.88	3.81	-
77	3.52	0.70	2.57	1.08	6.24	52	113	3.22	0.77	2.61	0.93	4.21	76
78	3.59	0.52	2.87	1.04	5.15	53	114	3.18	0.95	2.48	1.01	4.18	77
79	1.55	1.57	2.25	1.09	-3.08	-	115	3.41	0.76	2.67	0.10	4.94	78
80	3.84	0.40	2.74	1.09	7.88	54	116	3.59	0.60	2.74	0.80	7.03	79
81	3.61	0.54	2.65	0.97	7.27	55	117	3.29	0.92	2.71	1.06	3.45	-
82	3.44	0.79	2.81	0.10	4.71	56	118	3.22	0.93	2.49	0.85	4.39	80
83	2.36	0.90	2.13	0.87	1.56	-	119	3.31	0.85	2.65	1.04	4.05	81
84	2.13	0.88	2.17	1.03	-0.25	-	120	2.79	1.02	2.22	1.03	3.30	-
85	2.97	0.87	2.13	0.89	5.75	57	121	3.32	0.85	2.70	0.96	4.04	82
86	3.11	0.69	2.51	0.98	4.21	-	122	3.26	0.56	2.49	0.90	6.02	83
87	3.17	0.69	2.45	0.85	5.60	58	123	2.63	0.96	2.46	0.98	1.11	-
88	2.67	0.93	2.10	0.96	3.58	-	124	3.56	0.58	2.72	0.91	6.42	84
89	2.15	0.90	2.17	0.92	-0.18	-	125	3.15	0.83	2.58	1.01	3.60	-
90	3.75	0.64	2.55	1.16	7.59	59	126	2.78	1.02	2.28	1.00	2.92	-
91	3.64	0.54	2.68	0.90	7.69	60	127	3.57	0.65	2.46	0.99	7.73	85
92	3.31	0.79	2.49	0.87	5.90	61	128	3.19	0.85	2.62	0.96	3.67	-
93	3.24	0.84	2.57	1.09	4.14	-	129	3.15	0.70	2.86	0.97	2.02	-
94	3.15	0.94	2.55	0.96	3.76	-	130	2.57	0.90	2.00	1.07	3.39	-
95	3.21	0.83	2.59	0.97	4.12	-	131	3.53	0.66	2.68	1.01	5.85	86
96	3.65	0.53	2.41	0.99	9.30	62	132	2.75	0.94	2.20	0.98	3.34	-
97	3.56	0.55	2.43	1.04	8.04	63	133	2.82	0.75	2.20	1.01	4.09	87
98	3.36	0.78	2.35	1.04	6.55	64	134	3.09	0.71	2.20	0.74	7.16	88
99	3.43	0.66	2.36	0.97	7.63	65	135	3.19	0.76	2.46	0.93	5.01	89
100	3.85	0.36	2.46	1.09	10.08	66	136	3.76	0.67	2.93	0.96	5.92	90
101	3.48	0.76	2.30	0.99	7.95	67	137	3.03	0.73	2.38	0.97	4.44	91
102	3.24	0.77	2.57	0.98	4.58	-	138	3.47	0.72	2.65	0.97	5.62	92
103	3.49	0.64	2.51	0.99	7.00	68	139	3.13	0.79	2.46	1.02	4.29	93
104	3.85	0.39	2.61	1.06	9.19	69	140	3.40	0.65	2.78	0.84	4.79	94
105	3.39	0.77	2.52	.1.05	5.59	70	141	3.32	0.76	2.46	1.09	5.35	95
106	3.49	0.69	2.55	1.12	6.04	71	142	3.19	0.72	2.35	0.90	6.05	96
107	3.73	0.50	2.29	1.06	10.31	72	143	3.35	0.73	2.71	0.84	4.78	97
108	3.49	0.76	2.23	0.94	8.88	73	144	3.38	0.60	2.77	0.88	4.79	98
109	3.80	0.43	2.45	0.95	10.84	74	145	3.22	0.73	2.67	0.93	3.87	-
110	3.59	0.59	2.52	1.08	7.25	75	146	3.18	0.67	2.52	0.98	4.58	99

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	คัดเลือกไว้เป็นข้อ	ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	คัดเลือกไว้เป็นข้อ
	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D				$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D		
147	3.38	0.62	2.43	1.01	6.63	100	184	3.19	0.74	2.62	0.96	3.89	-
148	3.31	0.80	2.49	0.85	5.79	101	185	3.18	0.96	2.30	0.99	5.23	125
149	3.00	0.83	2.04	0.88	6.54	102	186	3.20	0.83	2.37	1.05	2.52	-
150	2.51	1.07	2.06	0.95	2.63	-	187	3.20	0.83	2.37	1.05	5.21	126
151	3.21	0.86	2.55	1.02	4.07	103	188	3.17	0.79	2.53	0.98	4.28	127
152	2.53	1.04	2.01	1.12	2.79	-	189	3.39	0.65	2.19	1.16	7.54	128
153	3.43	0.70	2.58	0.96	5.91	104	190	3.36	0.67	2.24	0.96	8.02	129
154	2.90	0.87	2.10	0.89	5.29	105	191	3.13	0.79	2.44	1.00	4.57	130
155	3.35	0.81	2.35	1.03	6.38	106	192	3.38	0.73	2.60	1.11	4.92	131
156	3.22	0.73	2.36	0.82	6.46	107	193	3.32	0.70	2.60	1.08	4.64	132
157	2.99	0.82	2.06	0.97	6.05	108	194	2.84	0.78	2.09	0.89	5.39	133
158	3.04	0.80	2.36	0.98	4.45	109	195	3.58	0.59	2.71	1.11	5.80	134
159	3.03	0.79	2.36	1.00	4.33	110	196	3.12	0.88	2.22	1.09	5.40	135
160	3.32	0.84	2.49	0.88	5.65	111	197	3.49	0.64	2.56	1.01	6.48	136
161	3.09	0.79	2.62	0.99	3.05	-	198	3.11	0.56	2.31	0.95	6.05	137
162	3.38	0.77	2.62	1.02	4.93	112	199	2.84	0.91	2.03	1.08	4.90	138
163	3.12	0.72	2.64	0.89	3.46	-	200	2.61	1.16	2.24	1.02	2.02	-
164	3.25	0.68	2.39	0.99	5.94	113	201	2.93	0.82	2.29	0.88	4.51	139
165	3.16	0.77	2.29	0.88	6.21	114	202	2.70	0.97	1.99	1.00	4.34	140
166	3.16	0.64	2.04	0.88	8.52	115	203	3.25	0.70	2.57	1.03	4.58	141
167	3.38	0.60	2.58	0.91	6.09	116	204	2.93	1.09	2.22	1.09	3.93	-
168	3.09	0.81	2.36	0.95	4.81	117	205	3.29	3.43	2.06	0.94	2.86	-
169	3.28	0.59	2.74	0.95	4.00	118	206	3.33	0.84	2.31	1.05	6.37	142
170	3.06	0.88	2.62	1.02	2.69	-	207	3.29	0.88	2.56	1.06	4.53	143
171	3.06	0.86	2.58	0.93	3.13	-	208	3.08	0.84	2.65	0.99	2.80	-
172	2.16	0.82	2.57	0.93	-2.69	-	209	3.12	0.71	2.47	0.97	4.53	144
173	3.31	0.72	2.46	0.93	5.95	119	210	3.21	0.97	2.72	1.03	2.93	-
174	3.01	0.86	2.20	0.95	5.26	120	211	3.36	0.71	2.53	1.01	5.61	145
175	2.96	0.89	2.35	0.98	3.80	-	212	3.16	0.85	2.44	1.12	4.28	-
176	3.15	0.76	2.65	0.90	3.47	-	213	1.74	0.70	2.29	1.01	-3.81	-
177	2.91	0.91	2.22	0.92	4.44	121	214	3.25	0.79	2.38	0.99	5.77	146
178	3.18	0.75	2.68	0.95	3.39	-	215	1.80	0.75	2.16	1.07	-2.30	-
179	3.03	0.79	2.28	0.98	4.95	122	216	3.38	0.78	2.47	1.09	5.72	147
180	2.99	0.87	2.38	0.93	3.96	123	217	3.50	0.70	2.60	0.99	6.18	148
181	3.41	0.58	2.52	0.96	6.56	124	218	3.34	0.78	2.59	0.98	5.08	149
182	3.16	0.66	2.72	0.91	3.23	-	219	1.67	0.77	2.07	1.03	-2.63	-
183	2.93	0.85	2.35	1.00	3.65	-	220	3.26	0.85	2.31	1.10	5.78	150

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	คัดเลือกไว้เป็นข้อ	ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	คัดเลือกไว้เป็นข้อ
	X	S.D.	$\bar{X}$	S.D				$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D		
221	3.56	0.68	2.74	0.96	4.04	-	239	3.15	0.94	2.55	0.96	6.92	162
222	3.52	0.70	2.57	1.08	5.44	151	240	3.21	0.83	2.59	0.97	5.32	163
223	3.59	0.52	2.87	1.04	4.12	-	241	3.65	0.53	2.41	0.99	3.78	-
224	1.55	1.57	2.25	1.09	6.87	152	242	3.56	0.55	2.43	1.04	7.30	164
225	3.84	0.40	2.74	1.09	3.86	-	243	3.36	0.78	2.35	1.04	4.50	165
226	3.61	0.54	2.65	0.97	6.00	153	244	3.43	0.66	2.36	0.97	5.33	166
227	3.44	0.79	2.81	0.10	4.32	154	245	3.85	0.36	2.46	1.09	6.77	167
228	2.36	0.90	2.13	0.87	8.67	155	246	3.48	0.76	2.30	0.99	6.38	168
229	2.13	0.88	2.17	1.03	4.73	156	247	3.24	0.77	2.57	0.98	6.47	169
230	2.97	0.87	2.13	0.89	3.40	-	248	3.49	0.64	2.51	0.99	4.37	-
231	3.11	0.69	2.51	0.98	3.20	-	249	3.85	0.39	2.61	1.06	6.64	170
232	3.17	0.69	2.45	0.85	5.03	157	250	3.39	0.77	2.52	.1.05	7.60	171
233	2.67	0.93	2.10	0.96	6.68	158	251	3.49	0.69	2.55	1.12	3.99	-
234	2.15	0.90	2.17	0.92	3.76	-	252	3.73	0.50	2.29	1.06	6.20	172
235	3.75	0.64	2.55	1.16	3.20	-	253	3.49	0.76	2.23	0.94	6.02	173
236	3.64	0.54	2.68	0.90	8.24	159	254	3.80	0.43	2.45	0.95	4.69	174
237	3.31	0.79	2.49	0.87	4.66	160	255	3.59	0.59	2.52	1.08	6.05	175
238	3.24	0.84	2.57	1.09	4.46	161							

แบบสอบถามวัดคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

<u>คำชี้แจง</u>

1. แบบสอบถามชุดนี้ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น **ไม่มีผลต่อคะแนน และผลกระทบต่อโรงเรียนของนักเรียน** คำตอบที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนจะเป็นคำตอบที่เป็นประโยชน์ต่อ การวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงขอความกรุณาตอบคำถามตามความเป็นจริงทุกข้อ
2. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ◯ ที่ตรงกับสภาพนักเรียน
3. แบบสอบถามนี้ มีทั้งหมด 5 ตอน
   - ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับวินัยและความรับผิดชอบ
   - ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต
   - ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
   - ตอนที่ 4 ถามเกี่ยวกับความประหยัด
   - ตอนที่ 5 ถามเกี่ยวกับความกตัญญู
4. ให้นักเรียนพิจารณาว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมานักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติเหมือนกับทางซ้ายมือหรือขวามือ เมื่อเลือกได้แล้วให้นักเรียนพิจารณาอีกครั้งว่า ถ้านักเรียนปฏิบัติเหมือนทุกประการหรือปฏิบัติเป็นประจำ ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่อง **ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า** แต่ถ้านักเรียนปฏิบัติเหมือนเป็นบางส่วนหรือเป็นบางครั้ง ให้เลือกทำเครื่องหมาย / ในช่อง **ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า**

<u>ตัวอย่าง</u>

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า
	/	0. นักเรียนบางคนแกล้งเพื่อน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แกล้งเพื่อน		
		00. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่นำจุดด้อยของเพื่อนมาล้อเลียน	แต่	นักเรียนบางคนนำจุดด้อยของเพื่อนมาล้อเลียน		/

จากตัวอย่าง ข้อ (0) แสดงว่านักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติเหมือนทางซ้ายมือเป็นบางครั้ง

ข้อ (00) แสดงว่านักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติเหมือนทางขวามือเป็นประจำ

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ชาย ◯ หญิง ◯

ตอนที่ 1 วินัยและความรับผิดชอบ

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (1)	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (2)	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (3)	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (4)
		1. ในวันที่เรียนวิชาลูกเสือยุวกาชาด นักเรียนส่วนใหญ่แต่งชุดลูกเสือยุวกาชาดทุกครั้ง	แต่	นักเรียนบางคนในวันที่เรียนวิชาลูกเสือยุวกาชาดจะแต่งชุดลูกเสือยุวกาชาดบางครั้ง		
		2. นักเรียนส่วนใหญ่จะตัดทรงผมตามที่โรงเรียนกำหนด	แต่	นักเรียนบางคนตัดผมทรงสมัยนิยม		
		3. นักเรียนส่วนใหญ่แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน	แต่	นักเรียนบางคนแต่งกายไม่ถูกระเบียบของโรงเรียน		
		4. นักเรียนส่วนใหญ่แต่งชุดลูกเสือยุวกาชาดได้ครบชุด	แต่	นักเรียนบางคนแต่งชุดลูกเสือยุวกาชาดไม่ครบชุด		
		5. นักเรียนส่วนใหญ่จะสวมรองเท้านักเรียนมาโรงเรียนในวันที่ฝนตก	แต่	นักเรียนบางคนสวมรองเท้าแตะมาโรงเรียนในวันที่ฝนตก		
		6. นักเรียนบางคนสวมเครื่องประดับมาโรงเรียน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สวมเครื่องประดับมาโรงเรียน		
		7. นักเรียนส่วนใหญ่ไว้ผมตามระเบียบของโรงเรียน	แต่	นักเรียนบางคนแต่งผมให้สวยแต่ไม่ถูกระเบียบ		
		8. นักเรียนบางคนเข้าคิวรับอาหารเฉพาะเมื่อมีครูอยู่	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เข้าคิวรับอาหารไม่ว่าครูจะอยู่หรือไม่		
		9. นักเรียนส่วนใหญ่จะเข้าแถวซื้อของตามลำดับก่อนหลัง	แต่	นักเรียนบางคนแซงคิวซื้อของ		
		10. นักเรียนบางคนแย่งกันล้างมือโดยไม่สนใจลำดับก่อนหลัง	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ล้างมือตามลำดับมาก่อนมาหลัง		
		11. นักเรียนบางคนผลักดันกันเข้าห้องสมุด	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เข้าคิวเข้าห้องสมุด		
		12. นักเรียนส่วนใหญ่แย่งกันขึ้นรถโดยสาร	แต่	นักเรียนบางคนเข้าแถวขึ้นรถโดยสาร		
		13. นักเรียนบางคนแทรกแถวรับของ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เข้าแถวรับของ		

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (1)	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (2)	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (3)	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (4)
		14. นักเรียนส่วนใหญ่จะเข้าคิวเข้าห้องน้ำ	แต่	นักเรียนบางคนถ้ามีโอกาสจะแซงคิวเข้าห้องน้ำ		
		15. นักเรียนส่วนใหญ่จะส่งงานตามลำดับมาก่อนมาหลังเสมอ	แต่	ถ้ามีโอกาสนักเรียนบางคนจะแซงคิวส่งงานครู		
		16. นักเรียนบางคนขณะเดินแถวเข้าห้องจะเล่นแหย่กับเพื่อน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ขณะเดินเข้าห้องจะเดินด้วยอาการสงบ		
		17. นักเรียนบางคนวิ่งเล่นบนอาคารเรียน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่วิ่งเล่นบนอาคารเรียน		
		18. นักเรียนส่วนใหญ่เดินเป็นแถวเมื่อเปลี่ยนห้องเรียน	แต่	นักเรียนบางส่วนเดินแตกแถวเมื่อเปลี่ยนห้องเรียน		
		19. นักเรียนส่วนใหญ่เข้าแถวยืนตรงขณะร้องเพลงชาติ	แต่	นักเรียนบางส่วนไม่อยู่นิ่งขณะเข้าแถวร้องเพลงชาติ		
		20. นักเรียนบางคนถ้างานยากก็จะเลิกทำงานนั้น	แต่	ถึงงานนั้นจะยากนักเรียนส่วนใหญ่ก็ไม่ทิ้งงานนั้นจะทำจนกว่าจะเสร็จ		
		21. ถ้าทำงานยังไม่เสร็จนักเรียนส่วนใหญ่จะไม่ลุกไปไหน	แต่	นักเรียนบางคนทำงานไม่ทันเสร็จก็จะลุกไปเล่น		
		22. นักเรียนบางส่วนตั้งใจฟังครูสอนบางเวลา	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ตั้งใจฟังสิ่งที่ครูสอนตลอดเวลา		
		23. นักเรียนส่วนใหญ่ตั้งใจทำรายงานที่ครูสั่งให้ดีที่สุด	แต่	นักเรียนบางคนทำรายงานให้เสร็จไปเพื่อมีงานส่งครูก็พอ		
		24. นักเรียนส่วนใหญ่ตั้งใจทำแบบฝึกหัดเฉพาะวิชาที่ชอบ	แต่	นักเรียนบางคนตั้งใจทำแบบฝึกหัดที่ได้รับมอบหมาย		
		25. นักเรียนบางคนทำงานที่ครูมอบหมายให้ด้วยความเบื่อหน่าย	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ทำงานที่ครูมอบหมายให้ด้วยความเต็มใจ		
		26. นักเรียนส่วนใหญ่เต็มใจร่วมมือทำกิจกรรมของโรงเรียน	แต่	นักเรียนบางคนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเพราะถูกบังคับ		
		27. นักเรียนส่วนใหญ่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด	แต่	นักเรียนบางคนทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จพัน ๆ ไปเท่านั้น		

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (1)	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (2)	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (3)	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (4)
		28. งานที่ได้รับมอบหมายจะยากเพียงใดนักเรียนส่วนใหญ่จะพยายามทำให้ดีที่สุด	แต่	นักเรียนบางคนถ้างานที่ได้รับมอบหมายยาก จะท้อแท้หมดกำลังใจ แล้วไม่ทำงานนั้น		
		29. นักเรียนบางคนจะเลือกทำแต่งานที่ง่าย งานยากก็จะไม่ทำ	แต่	ถ้างานนั้นมีปัญหาและอุปสรรค นักเรียนส่วนใหญ่ก็ต้องทำให้สำเร็จ		
		30. การบ้านยากมากนักเรียนบางคนทำไม่ได้วันนั้นไม่ส่งการบ้าน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ทำการบ้านไม่ได้จะให้ผู้อื่นช่วยสอนจนทำสำเร็จ		
		31. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ยอมแพ้ต่องานหรือการบ้านที่ยาก	แต่	นักเรียนบางคนท้อแท้ต่องานหรือการบ้านที่ยาก		
		32. เมื่อรับสมุดคืนจากครูแล้วนักเรียนบางคนนำสมุดนั้นเก็บใส่กระเป๋าทันที	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่รับสมุดคืนจากครูแล้วจะเปิดอ่านคำแนะนำของครูก่อน		
		33. เมื่อได้รับงานคืนจากครู แล้วนักเรียนส่วนใหญ่จะดูคะแนนที่ได้และคำแนะนำของครู	แต่	นักเรียนบางส่วนได้รับงานคืนจากครูแล้วจะไม่สนใจคะแนนที่ได้หรือคำแนะนำของครู		
		34. นักเรียนส่วนใหญ่จะติดตามความก้าวหน้าของงานกลุ่ม	แต่	นักเรียนบางคนไม่ติดตามการทำงานกลุ่มของสมาชิกกลุ่ม		
		35. นักเรียนบางคนเรียนไปตามหน้าที่ผลจะเป็นอย่างไรไม่สำคัญ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ติดตามความก้าวหน้าเรื่องการเรียนของตนเอง		
		36. นักเรียนส่วนใหญ่จะติดตามคะแนนที่สอบได้	แต่	นักเรียนบางคนสอบเสร็จแล้วไม่ใส่ใจคะแนนที่สอบได้		
		37.นักเรียนบางคนเบื่อไม่ปรับปรุงงานตามที่ครูแนะนำ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ปรับปรุงแก้ไขงานตามที่ครูแนะนำ		
		38. นักเรียนบางคนได้คะแนนสอบน้อยคิดว่าเพราะข้อสอบยาก	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เมื่อได้คะแนนสอบน้อยจะอ่านหนังสือให้มากขึ้น		
		39. นักเรียนส่วนใหญ่ตั้งใจปรับปรุงผลการเรียนให้ดีขึ้น	แต่	นักเรียนบางคนไม่คิดจะปรับปรุงผลการเรียน ถือว่าไม่ตกก็ดีแล้ว		
		40. นักเรียนส่วนใหญ่เมื่อทำการบ้านไม่ถูกจะปรับปรุงแก้ไขทันที	แต่	นักเรียนบางคนรู้ว่าทำการบ้านไม่ถูกแต่ไม่อยากทำใหม่จึงนำส่งครู		

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (ก)	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (ข)	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (ค)	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (ง)
		41. นักเรียนบางคนถ้าทำงานไม่เรียบร้อยก็ไม่อยากเสียเวลาทำใหม่	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ ถ้าทำงานไม่เรียบร้อยจะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น		
		42. นักเรียนบางคนไม่พยายามแก้ไขการทำงานที่ไม่เรียบร้อยของตน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่พยายามแก้ไขการทำงานไม่เรียบร้อยของตนเอง		
		43. นักเรียนบางคนเมื่อมีผู้ชี้แนะข้อบกพร่องก็ไม่พยายามแก้ไข	แต่	เมื่อมีผู้ชี้แนะข้อบกพร่องนักเรียนส่วนใหญ่จะแก้ไขทันที		
		44. นักเรียนบางคนเมื่อพบงานมีข้อบกพร่องก็เบื่อที่จะแก้ไข	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เมื่อพบงานมีข้อบกพร่องจะแก้ไขทันที		
		45. นักเรียนบางคนทำงานไม่เรียบร้อย เมื่อครูตักเตือน จะรู้สึกเบื่อหน่ายที่ครูจู้จี้ พูดมาก	แต่	เมื่อทำงานไม่เรียบร้อย นักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับคำตักเตือนของครู		
		46.เมื่อคะแนนงานกลุ่มไม่ดีนักเรียนบางคนจะโทษเพื่อนไม่ช่วยทำงาน	แต่	เมื่อคะแนนงานกลุ่มไม่ดี นักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับ		
		47. นักเรียนส่วนใหญ่ลงมือทำสิ่งต่าง ๆด้วยความคิดของตนเอง เมื่อผลออกมาไม่ดีก็ยอมรับ	แต่	นักเรียนบางคนลงมือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเอง เมื่อผลออกมาไม่ดี ก็จะโทษผู้อื่น		
		48. นักเรียนบางคนเมื่อทำผิดและถูกครูว่ากล่าว จะรู้สึกไม่พอใจ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เมื่อทำผิดและถูกครูว่ากล่าวก็จะยอมรับ		
		49. นักเรียนบางคนส่งคืนของที่ยืมช้ากว่ากำหนด	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ส่งคืนของที่ยืมมาตรงเวลานัดส่งคืน		
		50. หลังเลิกเรียนแล้วนักเรียนส่วนใหญ่กลับบ้านตรงเวลา	แต่	นักเรียนบางคนหลังเลิกเรียนแล้วจะเถลไถลกลับบ้านไม่ตรงเวลา		

ตอนที่ 2 ความซื่อสัตย์สุจริต

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (1)	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (2)	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (3)	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (4)
		51. นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับเงินทอนเกินจะคืนแม่ค้าทันที	แต่	นักเรียนบางคนได้รับเงินทอนเกินจะทำเฉยและเก็บเงินนั้นไว้		
		52. นักเรียนส่วนใหญ่เก็บเงินได้จะไม่ประกาศหาเจ้าของหรือส่งคืน	แต่	นักเรียนบางคนเก็บเงินได้จะนำไปส่งให้ครูประกาศหาเจ้าของ		
		53. นักเรียนส่วนใหญ่ยืมหนังสือจากเพื่อนมาอ่านแล้วรีบคืนทันที	แต่	นักเรียนบางคนยืมหนังสือจากเพื่อนมาอ่านแล้วไม่ได้คืน ยึดไว้เป็นของตนเอง		
		54. นักเรียนบางคนเห็นเพื่อนเก็บของเล่นไว้ในกระเป๋า เมื่อมีโอกาสก็จะแอบหยิบมาเป็นของตนเอง	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เห็นเพื่อนเก็บของเล่นไว้ในกระเป๋า แม้เมื่อมีโอกาสก็ไม่หยิบมาเป็นของตน		
		55. นักเรียนบางคนหยิบของ ของเพื่อนแล้วบอกว่าเป็นของตน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่หยิบของของเพื่อนมาแล้วจะคืน		
		56. นักเรียนบางคนยืมของจากเพื่อนเมื่อใช้เสร็จจะรีบคืนทันที	แต่	นักเรียนบางคนยืมของจากเพื่อนแล้วไม่ได้คืน		
		57. นักเรียนบางคนมักจะผิดคำพูดที่ให้ไว้กับเพื่อน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยผิดคำพูดที่ให้กับเพื่อน		
		58. นักเรียนส่วนใหญ่ช่วยเพื่อนทำงานตามคำสัญญา	แต่	นักเรียนบางคนไม่ช่วยเพื่อนทำงานตามคำสัญญา		
		59. นักเรียนบางคนคิดว่าความจริงพูดแล้วจะเป็นภัยก็ควรพูดเท็จเพื่อเอาตัวรอด	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ถือคติที่ว่าความจริงเป็นสิ่งที่ไม่ตาย จึงพูดแต่ความจริง		
		60 นักเรียนบางคนซื้อของคุณภาพไม่ดีมาขายให้เพื่อน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ซื้อของที่มีคุณภาพมาขายให้เพื่อน		
		61. เวรสารวัตรประจำวันบางคนใช้อำนาจค้นกระเป๋ารุ่นน้องและยึดเอาของเล่นของน้องไป		เวรสารวัตรประจำวันบางคนให้บริการแก่น้องไม่เคยค้นกระเป๋าของรุ่นน้องเพื่อยึดเอาของเล่น		
		62. นักเรียนบางคนใช้ความเป็นพี่เอาสิ่งของที่ตนต้องการจากน้อง	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ใช้ความเป็นพี่ดูแลน้องโดยไม่เคยเรียกร้องสิ่งของใด ๆ		

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (1)	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (2)	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (3)	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (4)
		63. นักเรียนบางคนข่มขู่เพื่อนที่อ่อนแอกว่าให้ทำงานให้ตนเอง	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ข่มขู่เพื่อนที่อ่อนแอกว่าให้ทำงานให้ตน		
		64. ถ้าต้องทำรายงานนักเรียนบางคนจะต้องขอทำในส่วนที่ง่ายและน้อย	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่แบ่งงานกลุ่มช่วยกันทำโดยไม่เกี่ยง		
		65. นักเรียนส่วนใหญ่จะเข้าหุ้นเงินกับเพื่อนเพื่อซื้อวัสดุในการทำงานกลุ่ม	แต่	นักเรียนบางคนไม่ช่วยออกเงินซื้อวัสดุในการทำงานกลุ่ม		
		66. นักเรียนบางคนไม่ช่วยเพื่อนทำเวร	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ช่วยกันทำเวร		
		67. นักเรียนบางคนเมื่อครูมอบหมายให้นักเรียนช่วยยกของ บางคนเลือกยกแต่ของ เบาๆ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เมื่อครูมอบหมายให้ช่วยกันยกของก็จะทำอย่างเต็มที่		
		68. นักเรียนส่วนใหญ่ เมื่อเลิกเล่นของเล่นแล้วจะช่วยกันเก็บเข้าที่	แต่	นักเรียนบางคนเมื่อเลิกเล่นของเล่นแล้วไม่ช่วยเพื่อนเก็บของเข้าที่		
		19. นักเรียนส่วนใหญ่เข้าเรียนตามปกติไม่ว่าวิชานั้นจะชอบหรือไม่	แต่	นักเรียนบางคนแกล้งป่วยเพื่อไม่ต้องเข้าเรียนในวิชาที่ไม่ชอบ		
		70. นักเรียนบางคนเมื่อขออนุญาตครูเข้าห้องน้ำใช้เวลานานๆ เพื่อถ่วงเวลา	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่จะขออนุญาตครูเข้าห้องน้ำแล้วรีบกลับห้องเรียน		
		71. นักเรียนบางคนชอบไปเล่นเกมหรือเดินเที่ยวห้างสรรพสินค้าในชั่วโมงเรียน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่จะเข้าเรียนทุกวิชาที่ต้องเรียน		
		72. นักเรียนส่วนใหญ่กลับบ้านหลังจากโรงเรียนเลิกเรียน	แต่	นักเรียนบางคนฉวยโอกาสออกจากโรงเรียนก่อนโรงเรียนเลิก		
		73. ระหว่างเปลี่ยนห้องเรียน นักเรียนบางคนจะเข้าห้องเรียนช้า	แต่	ระหว่างเปลี่ยนห้องเรียน นักเรียนส่วนใหญ่จะรีบเข้าห้องเรียนถึงแม้ว่าวิชานั้นจะไม่ชอบก็ตาม		
		74. นักเรียนส่วนใหญ่มาและเข้าห้องเรียนทันเวลา	แต่	นักเรียนบางคนมาโรงเรียนสายเป็นประจำทำให้เข้าห้องเรียนช้า		
		75. หลังพักกลางวันนักเรียนส่วนใหญ่เข้าห้องเรียนทันเวลา	แต่	หลังพักกลางวันนักเรียนบางคนจะเล่นเพลินจนเข้าห้องเรียนช้า		

ตอนที่ 3 ความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (1)	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (2)	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (3)	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (4)
		76. นักเรียนบางคนเล่นแรง ๆ กับเพื่อนที่อ่อนแอกว่าทำให้เจ็บ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เล่นแรงกับเพื่อนที่อ่อนแอกว่ากลัวเพื่อนเจ็บ		
		77. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่รัง แกสัตว์	แต่	นักเรียนบางคนรังแกสัตว์อย่างสนุกสนาน		
		78. นักเรียนบางคนนำอาหารไปล่อสัตว์แล้วไม่ให้มันกิน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่จะนำอาหารไปเลี้ยงสัตว์		
		79. นักเรียนส่วนใหญ่เล่นกับสัตว์อย่างทะนุถนอม	แต่	นักเรียนบางคนเล่นกับสัตว์ด้วยวิธีที่รุนแรง		
		80. นักเรียนบางคนเอาไม้ไล่ตีสัตว์	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยเอาไม้ไล่ตีสัตว์		
		81. นักเรียนบางคนนำสัตว์ไปกักขังในที่ไม่เหมาะสม	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่นำสัตว์ไปกักขัง		
		82. นักเรียนส่วนใหญ่บริจาคเงินช่วยเหลือเพื่อนที่ประสบภัย	แต่	นักเรียนบางคนไม่เคยบริจาคเงินให้กับเพื่อนที่ประสบภัยในด้านต่าง ๆ		
		83. นักเรียนส่วนใหญ่แบ่งอาหารให้กับเพื่อนที่ขาดแคลนกว่า	แต่	นักเรียนบางคนไม่เคยแบ่งอาหารให้กับเพื่อนที่ขาดแคลนกว่า		
		84. นักเรียนส่วนใหญ่แบ่งเครื่องเขียนให้กับเพื่อนที่ไม่มีใช้	แต่	นักเรียนบางคนไม่แบ่งเครื่องเขียนให้เพื่อนที่ไม่มีใช้		
		85. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยบริจาคเงินให้กับคนยากจน	แต่	นักเรียนบางคนบริจาคเงินให้กับคนยากจน		
		86. นักเรียนส่วนใหญ่พูดคุยกับครูด้วยวาจาสุภาพเรียบร้อย	แต่	นักเรียนบางคนพูดคุยกับครูด้วยวาจาไม่มีหางเสียง		
		87. นักเรียนส่วนใหญ่มีท่าทางสุภาพ	แต่	นักเรียนบางคนมีท่าทางกวนประสาทผู้อื่น		
		88. นักเรียนบางคนใช้วาจาแสดงให้เห็นว่าอยู่เหนือผู้อื่น	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่มีท่าทางสุภาพใช้วาจาอ่อนน้อมต่อผู้อื่น		
		89. นักเรียนบางคนพูดข่มผู้อื่น	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่พูดให้เกียรติผู้อื่น		
		90. นักเรียนส่วนใหญ่เดินก้มหลังผ่านคุณครู	แต่	นักเรียนบางคนเดินตัวตรงผ่านคุณครู		
		91. นักเรียนบางคนแสดงกิริยาที่อ่อนน้อมต่อทุกคน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่แสดงกิริยาอ่อนน้อมต่อครูประจำชั้นเท่านั้น		
		92. นักเรียนบางคนพูดจาไม่สุภาพ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่พูดจาสุภาพ		

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (1)	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (2)	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (3)	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (4)
		93. นักเรียนบางคนยินดีช่วยเหลืองานเพื่อน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ทำแต่งานของตนเอง		
		94. นักเรียนบางคนเห็นน้องได้รับอันตรายจะเข้าไปช่วยน้อง	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ยืนมุงดูน้องเมื่อน้องได้รับอันตราย		
		95. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน	แต่	นักเรียนบางคนช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน		
		96. นักเรียนบางคนทำงานเฉพาะที่ได้รับมอบหมาย	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ช่วยเหลือเพื่อนในสิ่งที่เขาทำไม่ได้		
		97. นักเรียนส่วนใหญ่จะช่วยเหลือกันและกัน	แต่	นักเรียนบางคนไม่เคยช่วยเหลือเพื่อน		
		98. นักเรียนส่วนใหญ่ช่วยเก็บของที่เพื่อนลืมเอาไว้ให้	แต่	นักเรียนบางคนไม่ได้เก็บของที่เพื่อนลืมเอาไว้ให้		
		99. นักเรียนบางคนเห็นเพื่อนผิดปกติก็ไม่ได้สนใจอะไร	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เห็นเพื่อนผิดปกติจะบอกครูช่วยเหลือ		
		100. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นผู้อื่นทำของหล่นจะช่วยเก็บ	แต่	นักเรียนบางคนเห็นผู้อื่นทำของหล่นได้แต่ยืนมองหรือเดินผ่านไป		
		101. นักเรียนบางคนชอบพูดข่มขู่ผู้ที่อ่อนแอกว่า	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่พูดข่มขู่ผู้ที่อ่อนแอกว่า		
		102. นักเรียนบางคนชอบพูดเสียดสีเพื่อน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่พูดเสียดสีเพื่อน		
		103. นักเรียนส่วนใหญ่เวลาโกรธจะพูดเสียงตะคอกผู้อื่น	แต่	นักเรียนบางคนรู้จักระงับอารมณ์เวลาโกรธได้		
		104. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยใช้สายตาเยาะหยันเพื่อนที่ด้อยกว่า	แต่	นักเรียนบางคนชอบมองเพื่อนที่ด้อยกว่าด้วยสายตาเยาะหยัน		
		105. นักเรียนบางคนชอบพูดเหน็บแนมเพื่อนที่ตนไม่ชอบ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยพูดเหน็บแนมเพื่อนที่ตนไม่ชอบ		
		106. นักเรียนบางคนพูดจาดูหมิ่นผู้อื่น	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่พูดจาดูหมิ่นผู้อื่น		
		107. นักเรียนบางคนพูดจาส่อเสียดผู้อื่นเป็นประจำ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่พูดจาส่อเสียดผู้อื่น		
		108. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นรุ่นน้องถือของหนักจะช่วยถือเมื่อครูสั่ง	แต่	นักเรียนบางคนเห็นรุ่นน้องถือของหนักจะรีบเข้าไปช่วยถือ		
		109. นักเรียนบางคนร่วมพัฒนาโรงเรียนให้สะอาดเมื่อมีครูควบคุม	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ร่วมพัฒนาโรงเรียนให้สะอาดด้วยความสมัครใจ		

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (1)	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (2)	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (3)	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (4)
		110. นักเรียนบางคนชอบช่วยจัดห้องเรียนให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่จัดห้องเรียนให้เป็นระเบียบต่อเมื่อครูบอกให้จัด		
		111. เมื่อมีโอกาสนักเรียนส่วนใหญ่จะ ช่วยเหลืองานต่าง ๆของโรงเรียน	แต่	นักเรียนบางคนเห็นว่าการได้เล่นกับเพื่อนเป็นสิ่งที่ควรทำมากกว่า		
		112. นักเรียนบางคนไม่อาสาช่วยถือของให้พ่อ แม่ ผู้ปกครอง	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่อาสาช่วยถือของให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง		
		113. นักเรียนบางคนจะช่วยเพื่อนถือของ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ช่วยเพื่อนถือของผู้เป็นเจ้าของควรถือของเอง		
		114. นักเรียนบางคนช่วยครูย้ายของเมื่อมีโอกาสก็จะหลบเลี่ยง	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ช่วยครูย้ายของด้วยความเต็มใจ		
		115. นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่างานของผู้ใด ผู้นั้นควรเป็นผู้ทำ	แต่	นักเรียนบางคนอาสาช่วยทำงานโดยเต็มใจ		
		116. นักเรียนบางคนพูดให้กำลังใจเพื่อนที่ทำงานไม่สำเร็จ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สนใจการทำงานไม่สำเร็จของเพื่อน เรื่องของใครของมัน		
		117. นักเรียนบางคนไม่เคยพูดให้กำลังใจเพื่อน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่พูดให้กำลังใจเพื่อน		
		118. นักเรียนบางคนช่วยพูดให้เพื่อนที่มีความขัดแย้งให้เข้าใจกัน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เห็นเพื่อนขัดแย้งกันก็ไม่ได้ใส่ใจเพราะถือว่าไม่ใช่หน้าที่		
		119. นักเรียนส่วนใหญ่เตือนเพื่อนให้ทำการบ้าน	แต่	นักเรียนบางคนชวนกันไม่ทำการบ้านส่งครู		
		120. นักเรียนบางคนสมน้ำหน้าเพื่อนที่กำลังมีความทุกข์	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่พูดปลอบใจเพื่อนที่กำลังมีความทุกข์		
		121. นักเรียนส่วนใหญ่สอนเลขให้เพื่อนตามคำสั่งของครู	แต่	นักเรียนบางคนสอนเลขให้เพื่อนด้วยความสมัครใจ		
		122. นักเรียนส่วนใหญ่เบื่อหน่ายในการสอนเพื่อนที่มีปัญหาในการอ่าน	แต่	เพื่อนมีปัญหาในการอ่านนักเรียนบางคนช่วยสอนอ่านให้เพื่อน		
		48. นักเรียนบางคนไม่ช่วยเพื่อนวางแผนการทำกิจกรรมต่าง ๆ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ช่วยเพื่อนวางแผนในการกิจกรรมต่าง ๆ		
		124. นักเรียนบางคนช่วยแนะนำเพื่อนในการทำงาน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แนะนำเพื่อนในการทำงาน เพราะเกรงว่าเขาจะได้คะแนนมากกว่าตน		
		125. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบสอนน้องอ่านหนังสือ	แต่	นักเรียนบางคนอาสาสอนน้องอ่านหนังสือ		

ตอนที่ 4 ความประหยัด

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (1)	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (2)	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (3)	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (4)
		126. นักเรียนส่วนใหญ่มีเงินเหลือจะเก็บรวบรวมไว้แล้วจะนำไปฝากธนาคาร	แต่	นักเรียนบางคนมีเงินเหลือจะเก็บรวมไว้แล้วนำไปเล่นเกมคอมพิวเตอร์ หรือซื้อของเล่น		
		127. นักเรียนบางคนวางแผนการใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากผู้ปกครอง	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยวางแผนการใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากผู้ปกครอง		
		128. นักเรียนส่วนใหญ่ซื้อของทุกอย่างที่อยากได้	แต่	นักเรียนบางคนซื้อของที่จำเป็นต้องใช้เท่านั้น		
		129. นักเรียนบางคนใช้จ่ายเงินที่พ่อแม่ผู้ปกครองให้อย่างประหยัด	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย		
		130. นักเรียนบางคนเลือกซื้อของใช้ที่ทนทานใช้ได้คุ้มค่ามากที่สุด	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เลือกซื้อของใช้ที่ทันสมัยไม่น้อยหน้าผู้อื่น		
		131. นักเรียนบางคนจะเข้าห้องสหกรณ์เพื่อซื้อของที่ชอบไม่ว่าจำเป็นหรือไม่	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เข้าห้องสหกรณ์เพื่อซื้อของใช้ทดแทนของใช้ที่หมด		
		132. นักเรียนบางคนถ้าเห็นสมุดโน้ตสวยๆ จะต้องซื้อให้ได้ทั้งๆที่ไม่จำเป็น	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่อดใจไม่ซื้อสมุดโน้ตที่สวยๆ ได้ เพราะไม่จำเป็น		
		133. นักเรียนส่วนใหญ่เก็บเงินสะสมไว้ซื้อสิ่งที่อยากได้	แต่	นักเรียนบางคนเก็บเงินสะสมไว้ซื้อสิ่งที่จำเป็น		
		134. นักเรียนบางคนไม่พลาดโอกาสซื้อของเล่นออกใหม่ทันทีไม่ให้น้อยหน้าเพื่อน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ซื้อของเล่นใหม่บ้างนาน ๆ ครั้ง		
		135. นักเรียนส่วนใหญ่ซื้อของใหม่ถึงแม้ยังมีของเก่าเหลืออยู่	แต่	นักเรียนบางคนใช้ของที่เหลือใช้นำมาใช้โดยไม่ต้องซื้อใหม่		
		136. นักเรียนส่วนใหญ่เงินที่ผู้ปกครองให้ใช้แต่ละวันถ้ามีเหลือจะนำไปเก็บไว้หรือฝากธนาคาร	แต่	นักเรียนบางคนเงินที่ผู้ปกครองให้ใช้แต่ละวันถ้ามีเหลือจะนำไปเล่นเกม		
		137. เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนบางคนจะทบทวนบทเรียน	แต่	เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนส่วนใหญ่จะไปเล่นเกมคอมพิวเตอร์หรือเกมอื่น		
		138. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้สร้างตารางอ่านหนังสือเตรียมตัวสอบ	แต่	นักเรียนบางคนสร้างตารางในการอ่านหนังสือเตรียมตัวสอบ		

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (1)	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (2)	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (3)	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (4)
		138. นักเรียนบางคนมีการกำหนดระยะเวลาในการทำงานที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้ทันกำหนดส่งงาน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดระยะเวลาในการทำงานที่ได้รับมอบหมายทำให้บางครั้งทำงานไม่ทันส่ง		
		140. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดเวลาในการทบทวนบทเรียน	แต่	นักเรียนบางคนมีการกำหนดเวลาในการทบทวนบทเรียน		
		141. นักเรียนบางคนรู้จักแบ่งเวลาช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่แบ่งเวลา จึงไม่มีเวลาช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน		
		142. นักเรียนบางคนแบ่งเวลาในการทำข้อสอบ สามารถทำข้อสอบได้ทันเวลา	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้แบ่งเวลาในการทำข้อสอบทำให้ทำข้อสอบไม่ทันเวลา		
		143. นักเรียนบางคนถ้าเสื้อผ้าชำรุดจะซื้อใหม่	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ถ้าเสื้อผ้าชำรุดจะซ่อมแซมแล้วนำมาใช้ใหม่		
		144. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นสมบัติของโรงเรียนเป็นของใช้ฟรี ไม่จำเป็นต้องประหยัด	แต่	นักเรียนบางคนรักษาสมบัติของโรงเรียนเหมือนสมบัติของตนเอง		
		145. เมื่อนักเรียนพบเห็นน้ำไฟฟ้าเปิดทิ้งไว้ นักเรียนส่วนใหญ่จะปิดทุกครั้ง	แต่	นักเรียนบางคนพบเห็นน้ำไฟฟ้าเปิดทิ้งไว้ นักเรียนจะเดินผ่านไปโดยไม่ปิด		
		146. ถ้าพบเห็นท่อน้ำแตก นักเรียนส่วนใหญ่จะรีบแจ้งให้คุณครูทราบ	แต่	นักเรียนบางคนพบเห็นท่อน้ำแตกไม่ได้บอกครู เป็นหน้าที่ของภารโรง		
		147. เมื่อพบเห็นน้ำในอ่างเต็มจนล้นไหลทิ้งนักเรียนบางคนไม่ปิดน้ำ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เมื่อพบเห็นน้ำในอ่างเต็มจนล้นไหลทิ้ง จะปิดน้ำทันที		
		148. นักเรียนบางคนทิ้งเศษอาหารลงในอ่างล้างมือ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ทิ้งเศษอาหารลงในถังรองรับเศษอาหาร		
		149. อุปกรณ์ในการเรียนที่เตรียมมาใช้ไม่หมดนักเรียนส่วนใหญ่จะเก็บไว้ใช้คราวต่อไป	แต่	นักเรียนบางคนใช้อุปกรณ์การเรียนที่เตรียมมาไม่หมดก็จะยกให้เพื่อนหรือทิ้งไป		
		150. นักเรียนส่วนใหญ่ซื้อของใช้เครื่องเขียนที่จำเป็นและเพียงพอต่อการใช้	แต่	นักเรียนเครื่องเขียนรูปแบบใหม่ ๆ น่ารักบางคนชอบซื้อของใช้สะสมเป็นจำนวนมากโดยไม่จำเป็น		

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความกตัญญู

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (1)	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (2)	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (3)	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (4)
		151. นักเรียนบางคนรู้สึกเฉยๆ ต่อผู้มีคุณ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกซาบซึ้งใจต่อผู้มีคุณ		
		152. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่นึกถึงความลำบากของพ่อแม่	แต่	นักเรียนบางคนตั้งใจเรียนเพราะรู้ว่าพ่อแม่ลำบากเพื่อให้ตนได้เรียน		
		153. นักเรียนส่วนใหญ่ระลึกถึงผู้ที่เคยช่วยเหลือตนอยู่เสมอ	แต่	นักเรียนบางคนไม่ใส่ใจต่อผู้ที่เคยช่วยเหลือตนเพราะมันผ่านไปแล้ว		
		154. นักเรียนบางคนเมื่อได้ของขวัญวันเด็กจะไม่นึกถึงบุญคุณเจ้าของ ของขวัญ	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกขอบคุณ ผู้นำของขวัญวันเด็กมาให้ตน และเพื่อน		
		155. นักเรียนบางคนเห็นพ่อแม่ทำงานเหนื่อยเลี้ยงตน แต่คิดว่าเป็นหน้าที่ของผู้ที่เป็นพ่อแม่	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่เห็นพ่อแม่ทำงานเหนื่อยหาเลี้ยงตนจึง ตั้งใจว่าเมื่อโตขึ้นเลี้ยงพ่อแม่		
		156. นักเรียนส่วนใหญ่ถ้าเพื่อนดีด้วยก็จะหาโอกาสตอบแทนเขา	แต่	นักเรียนบางคนไม่นึกถึงการตอบแทนความดีของเพื่อน		
		157. นักเรียนบางคนเตรียมของขวัญเล็กๆน้อยๆให้กับผู้มีบุญคุณเนื่องในวันครบรอบคล้ายวันเกิด	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมของขวัญเล็กๆนน้อยๆให้กับผู้มีบุญคุณเนื่องในวันครบรอบคล้ายวันเกิด		
		158. นักเรียนตั้งใจมอบดอกมะลิให้กับแม่เนื่องในวันแม่แห่งชาติ	แต่	นักเรียนบางคนไม่ได้มอบดอกมะลิให้แม่ในวันแม่		
		159. นักเรียนบางคนไม่แบ่งขนมให้กับเพื่อนที่เคยแบ่งขนมให้ตน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่จะแบ่งขนมให้กับเพื่อนที่เคยแบ่งขนมให้ตน		
		160. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยมอบของให้กับผู้มีบุญคุณในวันสำคัญ	แต่	นักเรียนบางคนมอบของที่ระลึกให้กับผู้มีบุญคุณในวันสำคัญ		
		161. นักเรียนส่วนใหญ่ให้เพื่อนที่เคยช่วยเหลือกันยืมเครื่องเขียน	แต่	นักเรียนบางคนไม่ให้เพื่อนที่เคยช่วยเหลือกันยืมเครื่องเขียน		
		162.นักเรียนส่วนใหญ่ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนรักที่เคยช่วยเหลือกัน	แต่	นักเรียนบางคนไม่เคยให้คำปรึกษาแก่เพื่อนที่เคยช่วยเหลือกัน		

ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (1)	ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (2)	ข้อคำถาม			ปฏิบัติใกล้เคียงกับข้าพเจ้า (3)	ปฏิบัติได้ตรงกับข้าพเจ้า (4)
		163. นักเรียนส่วนใหญ่จะตักเตือนเพื่อนที่เคยช่วยเหลือกันให้ตั้งใจเรียน	แต่	นักเรียนบางคนไม่ตักเตือนเพื่อนที่เคยช่วยเหลือกันให้ตั้งใจเรียน		
		164. นักเรียนบางคนไม่ชักชวนเพื่อนที่เคยช่วยเหลือกันให้ตั้งใจเรียน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ชักชวนเพื่อนที่เคยช่วยเหลือกันให้ตั้งใจเรียน		
		165. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่พูดล่วงเกินครูที่สอน	แต่	นักเรียนบางคนพูดล่วงเกินครูที่สอนเมื่ออยู่ลับหลัง		
		166. นักเรียนบางคนนินทาเพื่อนทุกคน	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยนินทาเพื่อนที่มีบุญคุณต่อตน		
		167. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยพูดยกย่องเพื่อนที่เคยช่วยเหลือตน	แต่	นักเรียนบางคนพูดยกย่องเพื่อนที่เคยช่วยเหลือตน		
		168. นักเรียนส่วนใหญ่กล่าวขอบคุณเพื่อนที่ช่วยสอนการบ้าน	แต่	นักเรียนบางคนไม่กล่าวขอบคุณเพื่อนที่ช่วยสอนการบ้าน		
		169. นักเรียนส่วนใหญ่กล่าวขอบคุณผู้เสียสละที่นั่งบนรถโดยสารให้	แต่	นักเรียนบางคนเมื่อมีผู้เสียสละที่นั่งบนรถโดยสารให้ จะรีบนั่ง โดยไม่กล่าวขอบคุณ		
		170. นักเรียนส่วนใหญ่จะช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน	แต่	นักเรียนบางคนจะหลีกเลี่ยงการทำงานบ้าน		
		171. นักเรียนส่วนใหญ่เห็นพ่อแม่ถือของจะรีบช่วยถือ	แต่	นักเรียนบางคนไม่ช่วยพ่อแม่ถือของไม่ว่าจะหนักหรือเบา		
		172. นักเรียนส่วนใหญ่ช่วยพ่อแม่ซื้อของเล็กๆน้อยๆ	แต่	นักเรียนบางคนไม่เคยช่วยพ่อแม่ซื้อของเล็กๆน้อยๆ		
		173. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยช่วยเหลืองานครู	แต่	นักเรียนบางคนจะอาสาช่วยครูทำงาน		
		174. นักเรียนบางคนซื้อของใช้ตามที่แม่ต้องการหลังจากเล่นจนเป็นที่พอใจแล้ว	แต่	นักเรียนส่วนใหญ่ช่วยซื้อของใช้ตามที่แม่ต้องการทันที		
		175. นักเรียนส่วนใหญ่เรียนโดยไม่นึกว่าพ่อแม่จะดีใจหรือเสียใจ	แต่	นักเรียนบางคนตั้งใจเรียนเพื่อให้พ่อแม่ดีใจ		

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวกนกวรรณ วิวัฒน์ธนศิษฏ์
วันเดือนปีเกิด	16 กรกฎาคม 2505
สถานที่เกิด	อ.ยานนาวา จ.กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	154 ซอยเจริญกรุง 85 ถ.เจริญกรุง แขวงวัดพระยาไกร เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร 10120
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ระดับ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดจันทร์นอก เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย เขตสาธร กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2531	ค.บ. สาขาการบริหารโรงเรียน วิทยาลัยครูสวนดุสิต
พ.ศ. 2545	กศ.ม. สาขาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ